

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. «ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ»

«Η Έκφραση της Άρνησης στην Ελληνική και Τουρκική»

Πτυχιακή εργασία της Χριστίνας Γιαννακάκη

Επιβλέπουσα: Επίκ. Καθ. Νικολού Καλομοίρα

Μέλη της εξεταστικής επιτροπής:

Επίκ. Καθ. Βλάχου Ευαγγελία

Επίκ. Καθ. Νικολού Καλομοίρα

Καθ. Φραντζή Αικατερίνη

ΡΟΔΟΣ, Ιούνιος, 2019

Οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα πτυχιακή εργασία εκφράζουν αποκλειστικά τη συγγραφέα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ολοκλήρωσης φοίτησης στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών με τίτλο «Γλωσσολογία Νοτιοανατολικής Μεσογείου» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών.

Στα πλαίσια ολοκλήρωσης της παρούσας εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην καθηγήτρια γλωσσολογίας κυρία Ευαγγελία Βλάχου που δέχτηκε να αναλάβει τη επίβλεψή της καθώς και για την καθοδήγησή της και το συνεχές ενδιαφέρον της για την πορεία της εργασίας. Επίσης θα ήθελα να την ευχαριστήσω για τη βοήθεια που μου πρόσφερε κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Πρόγραμμα.

Ένα θερμό ευχαριστώ θα ήθελα να απευθύνω στην καθηγήτρια Υπολογιστικής Γλωσσολογίας κυρία Αικατερίνη Φραντζή που δέχτηκε να συμμετάσχει στην εξεταστική επιτροπή της εργασίας. Η διδασκαλία της κατά το έτος φοίτησής μου στο Πρόγραμμα υπήρξε καθοριστική για την επιλογή της ερευνητικής μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε στην εργασία.

Επίσης, είμαι ευγνώμων στην επίκουρη καθηγήτρια Γλωσσολογίας κυρία Καλομοίρα Νικολού που ευγενικά δέχτηκε να αναλάβει την επίβλεψη της εργασίας κατά την τελευταία φάση της και να με βοηθήσει στην ολοκλήρωση αυτής μου της προσπάθειας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια εξέτασης των τρόπων με τους οποίους εκφράζεται η Άρνηση, η παρούσα εργασία εστιάζει στο φαινόμενο της πολλαπλής άρνησης στην ελληνική και τουρκική γλώσσα. Σκοπός της εργασίας είναι η εξέταση των συνδυασμών αρνητικών λέξεων και δεικτών άρνησης μέσα στην πρόταση στα ελληνικά και τουρκικά και της σύνδεσής τους με τις κατηγορίες πολλαπλής άρνησης, η μελέτη των τάσεων αναφορικά με τις κατηγορίες αυτές και η καταγραφή των ομοιοτήτων και των διαφορών που παρατηρούνται ανάμεσα στις δύο γλώσσες σχετικά με τις παρατηρούμενες τάσεις. Η μεθοδολογία βασίστηκε στην ποιοτική και ποσοτική ανάλυση. Συγκεκριμένα, για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων, η οποία επιτρέπει τη μελέτη μεγάλου όγκου δεδομένων φυσικής γλώσσας και διευκολύνει την αξιόπιστη και λεπτομερή ποσοτική ανάλυσή τους για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά τις τάσεις της γλώσσας. Τα δεδομένα της ελληνικής γλώσσας συλλέχθηκαν από το σώμα του Εθνικού Θησαυρού Ελληνικής Γλώσσας. Η αναζήτηση βασίστηκε στους συνδυασμούς όρων και συγκεκριμένα στις συνάψεις που περιέχουν τους δείκτες άρνησης *δεν, μην, ούτε, μήτε, χωρίς, δίχως και όχι* σε συνδυασμό με τις αρνητικές λέξεις *κανένας, τίποτα, ποτέ, πουθενά*. Αντίστοιχα, τα δεδομένα για την τουρκική γλώσσα συλλέχθηκαν από το TNC-Turkish National Corpus (Εθνικό Σώμα Τουρκικής Γλώσσας). Συγκεκριμένα αναζητήθηκαν οι δείκτες άρνησης *değil, -mA, yok, -sIz* και στη συνέχεια διερευνήθηκαν οι συνάψεις τους με τις αρνητικές λέξεις *hiç, hiç kimse, hiçbir zaman, hiçbir şey* (Jeretic 2017:2). Τα δεδομένα ταξινομήθηκαν με βάση τις τρεις κατηγορίες πολλαπλής άρνησης (Απόρριψη, Λιτότητα, Συμφωνία Αρνητικού) όπως ορίζονται από τον Van der Wooden (1994). Στη συνέχεια μελετήθηκαν οι τάσεις, οι ομοιότητες και οι διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι συνδυασμοί ενός δείκτη άρνησης και μιας ή περισσότερων αρνητικών λέξεων συνδέονται με την κατηγορία της Συμφωνίας Αρνητικού, η οποία εμφανίζει τη μεγαλύτερη συχνότητα και στις δύο γλώσσες. Αντίθετα, οι συνδυασμοί που περιλαμβάνουν περισσότερους από έναν δείκτη άρνησης παρατηρούνται κυρίως στα τουρκικά και συνδέονται με τις κατηγορίες διπλής άρνησης, δηλαδή με την Απόρριψη και τη Λιτότητα.

Η κατηγορία που παρουσιάζει τα περισσότερα παραδείγματα για την ελληνική γλώσσα, με τους δεδομένους όρους αναζήτησης, είναι η Συμφωνία του Αρνητικού. Οι

κατηγορίες της Απόρριψης και της Λιτότητας είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Όσον αφορά τα τουρκικά, η κατηγορία με τα περισσότερα παραδείγματα είναι η Συμφωνία του Αρνητικού. Δεύτερη ακολουθεί η κατηγορία της Λιτότητας και τελευταία η Απόρριψη.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Στο παρόν τμήμα της εργασίας παρατίθενται οι συντομογραφίες και οι εξηγήσεις τους.

A	Απόρριψη (Denial)
ΑΙΤ	Αιτιατική πτώση
ΑΠΑΡ	Απαρέμφατο
ΑΡΝ	άρνηση
ΑΥΤΟΠ	Αυτοπαθές
ΑΦΑΙΡ	Αφαιρετική (πτώση)
ΓΕΝ	Γενική
ΔΑ	Διπλή Άρνηση
ΔΟΤ	Δοτική πτώση
ΕΑ	Εμφατική Άρνηση
ΕΘΕΓ	Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας
ΕΝ	Ενικό πρόσωπο
ΕΡΩΤ	Ερώτηση
ΚΤΗΣ	Πρόσφυμα που δηλώνει κτήση
Λ	Λιτότητα
ΜΕΛ	Μέλλοντας
ΜΕΤ	Μετοχή
ΜΕΤΑΒ	Μεταβιβαστικό
ΝΔΑ	Νόμος Διπλής Άρνησης (Law of Double Negation)
ΟΝΟΜ	Ονομαστική πτώση
ΠΑΡ	παρελθοντικός χρόνος
ΠΑΘ	Παθητική φωνή
ΠΛΗΘ	Πληθυντικός αριθμός (πρόσωπο)
ΠΡΟΣΤ	Προστακτική
ΣΑ	Συμφωνία του Αρνητικού
ΣΥΝΤ	Συντελεσμένος χρόνος
ΤΟΠ	Τοπική πτώση
ΥΑΡ	Υποκείμενο-Αντικείμενο-Ρήμα
ΥΡΑ	Υποκείμενο- Ρήμα-Αντικείμενο
TNC	Turkish National Corpus (Εθνικό Σώμα Τουρκικής Γλώσσας)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Αντικείμενο.....	1
1.2 Σκοπός.....	5
1.3 Αποσαφήνιση όρων	5
1.4 Ερευνητικά ερωτήματα.....	6
1.5 Η μέθοδος της έρευνας	7
1.6 Διάρθρωση της εργασίας	7
2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	8
2.1 Η Πολλαπλή Άρνηση.....	8
2.2 Η Απόρριψη	10
2.3 Η Λιτότητα.....	11
2.4 Η Συμφωνία Αρνητικού.....	12
2.5 Η Εμφατική Άρνηση.....	15
3. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	18
3.1 Τα στοιχεία σχηματισμού άρνησης στην ελληνική γλώσσα	18
3.1.1 Οι Δείκτες Άρνησης στην Κοινή Νέα Ελληνική (<i>δεν, μην, όχι, μη</i>).....	18
3.1.2 Οι κοινές προθέσεις <i>χωρίς/δίχως</i>	21
3.1.3 Οι Συμπλεκτικοί Σύνδεσμοι <i>Ούτε/Μήτε</i>	22
3.1.4 Οι αρνητικές λέξεις (n-words) στα Νέα Ελληνικά	24
3.2 Τα στοιχεία σχηματισμού άρνησης στην τουρκική γλώσσα	27
3.2.1 Οι Δείκτες Άρνησης στην τουρκική γλώσσα.....	27
3.2.2 Οι αρνητικές λέξεις (n-words) στα Τουρκικά.....	29
4. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	30
4.1 Μεθοδολογία.....	30
4.1.1 Η Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων.....	30
4.1.2 Τα σώματα κειμένων	31
4.1.3 Οι Συμφράσεις (Concordance Lines).....	32
4.1.4 Οι Λεξικές Συνάψεις (Collocations).....	32
4.1.5 Οι Γραμματικές Συνάψεις (Colligations).....	33
4.2 Τα Σώματα Κειμένων της Έρευνας: ΕΘΕΓ και TNC.....	34
4.3 Η Διαδικασία της Έρευνας	36
4.4 Δεδομένα.....	38
4.5 Όρια και περιορισμοί της έρευνας	40
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	42
5.1 Η Πολλαπλή Άρνηση στην Ελληνική Γλώσσα	42

5.1.1 Απόρριψη.....	42
5.1.2 Λιτότητα.....	43
5.1.3 Συμφωνία του Αρνητικού	44
5.2 Η Πολλαπλή Άρνηση στην Τουρκική Γλώσσα	46
5.2.1 Απόρριψη.....	46
5.2.2 Λιτότητα.....	48
5.2.3 Συμφωνία του Αρνητικού	51
5.3 Σύνοψη: οι κατηγορίες ΠΑ στα ελληνικά και τουρκικά: ομοιότητες και διαφορές.....	59
5.3.1 Οι κατηγορίες πολλαπλής άρνησης στα Ελληνικά.....	59
5.3.2 Οι κατηγορίες πολλαπλής άρνησης στα Τουρκικά.....	62
5.3.3 Ομοιότητες και διαφορές.....	65
6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	67
6.1 Συμπεράσματα	67
6.2 Μελλοντικές επεκτάσεις.....	69
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	78

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια παρουσίαση του αντικειμένου της εργασίας, της σημαντικότητάς του, του σκοπού και των ερευνητικών ερωτημάτων της εργασίας, καθώς επίσης παρατίθενται και εξηγούνται οι βασικοί όροι που θα χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της εργασίας. Επίσης, γίνεται μια συνοπτική αναφορά στη μέθοδο της έρευνας. Τέλος, παρατίθεται μια σύντομη περιγραφή των κεφαλαίων που απαρτίζουν την εργασία.

1.1 Αντικείμενο

Το φαινόμενο της άρνησης έχει αποτελέσει και συνεχίζει να αποτελεί αντικείμενο μελέτης πληθώρας πεδίων και επιστημών όπως η γλωσσολογία, η επιστήμη της λογικής, η φιλοσοφία της γλώσσας κτλ. οδηγώντας μας σε σημαντικές ανακαλύψεις. Για τον Βελούδη (2005:321) η γλωσσική άρνηση είναι η «ματαιώση μιας αναμενόμενης κατάστασης πραγμάτων»: η ανθρώπινη φύση έχει την τάση να κάνει λόγο γι' αυτό που έλαβε, λαμβάνει ή αναμένεται να λάβει σάρκα και οστά στον κόσμο μας και συνεπώς ακόμη και οι αποφατικές εκφορές, οι οποίες σχηματίζονται με την παρουσία ενός αρνητικού μορίου, τείνουν να έχουν υπόψη τους την κατάσταση πραγμάτων που εκπροσωπούν τυπικά οι αντίστοιχες καταφατικές εκφορές. Έτσι λοιπόν, οι αποφατικές εκφορές διαμορφώνονται με στόχο τη διαγραφή των προσδοκιών που ενσαρκώνονται (ακόμη κι αν δεν εκφράζονται αλλά παραμένουν στο νου της συνομιλήτριας) μέσα από τις καταφατικές εκφορές.

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι όσο ευδιάκριτη και σαφής είναι η λειτουργία της άρνησης στο πεδίο της προτασιακής λογικής, όπου η $\sim p$ είναι αληθής αν και μόνο αν η p είναι ψευδής, τόσο πολύπλοκη και αδιαφανής αναδεικνύεται η χρήση της από τις φυσικές γλώσσες (Horn, 1989). Η πολυπλοκότητα και η ποικιλία παραγόντων που συνοδεύουν το φαινόμενο της άρνησης αναδεικνύονται ιδιαίτερα μέσω των περιπτώσεων συνεμφάνισης πολλαπλών αρνητικών στοιχείων εντός της πρότασης. Η ταυτόχρονη παρουσία περισσότερων του ενός αρνητικών στοιχείων στα πλαίσια της πρότασης άλλοτε δίνει αρνητικό νόημα και άλλοτε θετικό. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι η απόδοση θετικού ή αρνητικού νοήματος προκύπτει ως συνάρτηση συγκεκριμένων μεταβλητών που συνοδεύουν την παρουσία των αρνητικών στοιχείων. Για παράδειγμα

στις παρακάτω προτάσεις παρατηρείται η συνεμφάνιση του *δεν* με λέξεις οι οποίες περιέχουν προθεματική άρνηση:

(1)	Δεν ισχύει ότι είναι άχρηστος.
-----	--------------------------------

(2)	Δεν είναι απίθανο.
-----	--------------------

Παρατηρείται λοιπόν ότι στα παραπάνω παραδείγματα τα στοιχεία που εκφράζουν άρνηση εξουδετερώνουν το ένα το άλλο και το αποτέλεσμα είναι η απόδοση καταφατικού νοήματος. Έτσι το νόημα του (1), όπου το *δεν* εμφανίζεται μαζί με το επίθετο *ά-χρηστος*, είναι πλησιέστερο στη σημασία «είναι χρήσιμος» παρά στη σημασία «είναι άχρηστος». Αντίστοιχα, το νόημα του (2), όπου το *δεν* συνδυάζεται με την προθεματική άρνηση στο *α-πίθανο*, είναι κοντά στην καταφατική σημασία «είναι πιθανό». Στα παρακάτω παραδείγματα παρατηρείται ένας διαφορετικός τρόπος αλληλεπίδρασης:

(3)	Δεν ήρθε κανείς.
-----	------------------

(4)	Κανένας δεν είπε ποτέ τίποτα σε κανέναν. (Giannakidou, 2000)
-----	--

Στο (3) το *δεν* συνυπάρχει με το *κανείς* και στο (4) παρατηρείται η συνεμφάνιση των *κανένας*, *δεν*, *ποτέ*, *τίποτα*, *κανέναν*. Σε αντίθεση με τα παραδείγματα (1) και (2) σε αυτές τις περιπτώσεις τα στοιχεία δεν εξουδετερώνουν το ένα το άλλο και δεν οδηγούν σε καταφατικό νόημα. Αντιθέτως, όλα τα στοιχεία συμβάλλουν στην παραγωγή αρνητικού νοήματος. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται από τα παραπάνω ότι η συνεμφάνιση αρνητικών στοιχείων άλλοτε οδηγεί σε καταφατικό και άλλοτε σε αρνητικό νόημα. Αυτή η συμπεριφορά των στοιχείων άρνησης καθώς και οι παράγοντες που καθορίζουν κάθε φορά το αποτέλεσμα της συνεμφάνισής τους αποτελούν ορισμένους από τους λόγους που καθιστούν ενδιαφέρουσα τη μελέτη της πολλαπλής άρνησης.

Επιπλέον, ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά η μελέτη όταν η παραπάνω συμπεριφορά εξεταστεί και μελετηθεί υπό το πρίσμα της Αρχής της Συνθετικότητας (Principle of Compositionality) του Frege (Lyons, 1981:144). Σύμφωνα με την Αρχή αυτή «η

σημασία μιας γλωσσικής έκφρασης είναι συνάρτηση (function) των σημασιών των μερών αυτής της γλωσσικής έκφρασης και του τρόπου σύνθεσής τους» (Zejlstra, 2004a:22). Επομένως, το νόημα μιας πρότασης προκύπτει όχι μόνον από τη σημασία των λέξεων που την απαρτίζουν αλλά και από τους κανόνες που διέπουν τη σύνταξή τους. Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα παραδείγματα (3) και (4) συνιστούν παραβίαση της Αρχής της Συνθετικότητας εφόσον λέξεις που ενώ απομονωμένες έχουν αρνητική σημασία όταν βρίσκονται σε συνδυασμό δίνουν μόνο μια άρνηση.

Ένα σημαντικό εργαλείο κατά τη μελέτη του φαινομένου της πολλαπλής άρνησης είναι η ταξινόμηση που έχει προτείνει ο van der Wooden (1994). Βασιζόμενος στη δουλειά του Horn και τη μακρά θεωρητική ιστορία του φαινομένου, διακρίνει τέσσερις κατηγορίες πολλαπλής άρνησης: Απόρριψη (Denial), Λιτότητα (Litotes), Συμφωνία του Αρνητικού (Negative Concord) και Εμφατική Άρνηση (Emphatic Negation). Οι κατηγορίες της Απόρριψης και της Λιτότητας συνδέονται με την παρουσία πολλαπλών αρνητικών λέξεων και την απόδοση θετικού νοήματος, ενώ η Συμφωνία του Αρνητικού και η Εμφατική Άρνηση¹ συνδέονται με αρνητικό νόημα. Η μελέτη των κατηγοριών αυτών μπορεί να ρίξει φως στο φαινόμενο της πολλαπλής άρνησης τόσο εντός ενός συγκεκριμένου γλωσσικού συστήματος όσο και διαγλωσσικά.

Επομένως, σε συνδυασμό με τα παραπάνω, μια άλλη πτυχή που μπορεί να προσφέρει πληροφορίες για το φαινόμενο της άρνησης είναι η διαγλωσσική μελέτη του φαινομένου. Όπως υποστηρίζεται από την Αρχή της Συνθετικότητας, το νόημα μιας πρότασης είναι απόρροια των σημασιών των μερών της αλλά και των κανόνων βάσει των οποίων αυτά συντάσσονται. Το γεγονός λοιπόν ότι ορισμένες περιπτώσεις πολλαπλής άρνησης φαίνεται να παραβιάζουν την Αρχή δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με το αν αυτό αποτελεί φαινόμενο που αφορά όλες τις γλώσσες ή μόνο συγκεκριμένες. Το ενδιαφέρον λοιπόν προκαλεί η ποικιλία που παρουσιάζει η άρνηση στις διάφορες γλώσσες και ο τρόπος αλληλεπίδρασης της πολλαπλής άρνησης με τους κανόνες διαφορετικών γλωσσικών συστημάτων. Η μελέτη των εκφράσεων της άρνησης που επιτρέπονται σε ένα συγκεκριμένο γλωσσικό σύστημα αλλά

¹ Στην παρούσα εργασία υιοθετείται η θεώρηση του Zeijlstra (2004b:246), ο οποίος αντιμετωπίζει την ΕΑ ως μια ιδιαίτερη υποκατηγορία της ΣΑ που διαφέρει από την πρότυπη μορφή της ΣΑ. Βλ. Κεφ.2.

απαγορεύονται σε κάποιο άλλο μπορεί να εμπλουτίσει την κατανόηση τόσο της άρνησης όσο και των συγκεκριμένων γλωσσικών συστημάτων.

Μια πρώτη ματιά σε γλώσσες που διαφέρουν από την ελληνική είναι αρκετή για να διαπιστωθούν κάποιες διαφορές. Η τουρκική γλώσσα είναι αρκετά διαφορετική από την ελληνική. Πρόκειται για μια κατ' εξοχήν συγκολλητική γλώσσα, στην οποία οι γραμματικές κατηγορίες προστίθενται στη λέξη με ξεχωριστά μορφήματα. Επιπλέον, η βασική σειρά των όρων είναι ΥΑΡ. Αντιθέτως, τα ελληνικά συγκαταλέγονται στις κλιτές γλώσσες, όπου ένα μόρφημα μπορεί να εκφράζει περισσότερες από μία σημασίες. Επίσης, η βασική σειρά των όρων στη Νέα Ελληνική είναι ΥΡΑ. Με βάση τα παραπάνω στα τουρκικά συναντάμε τα εξής παραδείγματα πολλαπλής άρνησης:

(5)	Maaşımdan şikâyetim yok değil ama idare ediyorum işte. (Çürük, 2014:197)
	Μισθός-ΚΤΗΣ.-ΑΦΑΙΡ παράπονο-ΚΤΗΣ. υπάρχει-ΑΡΝ. ΑΡΝ. αλλά διαχειρίζομαι-ΠΑΡΟΝ
	Έχω παράπονα για τον μισθό μου, αλλά τα βγάζω πέρα.

Στο παράδειγμα (5) παρατηρείται η παρουσία δύο λέξεων που χρησιμοποιούνται για την έκφραση άρνησης: *yok* (δεν υπάρχει) και *değil* (δεν είναι). Τα δύο στοιχεία αλληλοεξουδετερώνονται και ο συνδυασμός τους οδηγεί σε καταφατικό νόημα. Αντιθέτως, στο παράδειγμα (6) ο συνδυασμός των *hiç kimse* (κανένας), *-me* (δεν), που χρησιμοποιούνται για την έκφραση άρνησης, οδηγεί σε αρνητικό νόημα, καθώς τα στοιχεία δεν αλληλοεξουδετερώνονται.

(6)	Hiç kimse gel-me-di. (Jeretic, 2017)
	Κανένας έρχομαι-ΑΡΝ.-3ΕΝ-ΠΑΡ.
	Δεν ήρθε κανείς.

Η διερεύνηση των δομών πολλαπλής άρνησης, η συστηματική καταγραφή και περιγραφή τους και τέλος η συγκριτική παρουσίασή τους στο πλαίσιο μιας διαγλωσσικής έρευνας θα μπορούσαν ενδεχομένως να συμβάλλουν στην απόπειρα αποσαφήνισης και προσδιορισμού ενός τμήματος του πολύπλοκου φαινομένου της

άρνησης. Η διαγλωσσική έρευνα και η συγκριτική μελέτη μπορούν να φωτίσουν όψεις ενός φαινομένου που η μελέτη μιας μόνο γλώσσας αδυνατεί.

1.2 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση και μελέτη των χαρακτηριστικών της συνεμφάνισης αρνητικών στοιχείων εντός της πρότασης και της επίδρασής τους όσον αφορά το νόημα, στα ελληνικά και τουρκικά. Για τη μελέτη του φαινομένου της πολλαπλής άρνησης στα ελληνικά και τουρκικά, θα χρησιμοποιηθεί η ταξινόμηση σε τρεις κατηγορίες - Απόρριψη, Λιτότητα, Συμφωνία του Αρνητικού- της πολλαπλής άρνησης η οποία έχει προταθεί από τον van der Wooden και παρουσιάζεται αναλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο. Θα διερευνηθούν οι τάσεις που εκφράζουν την παρουσία των τριών φαινομένων της πολλαπλής άρνησης για κάθε γλώσσα και στη συνέχεια θα μελετηθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των δύο γλωσσών ως προς τις τάσεις αυτές. Για την ελληνική γλώσσα θα μελετηθούν τα περιβάλλοντα όπου εμφανίζονται οι δείκτες άρνησης *δεν, μην, όχι, χωρίς, δίχως, ούτε, μήτε* σε συνδυασμό με τις αρνητικές λέξεις *κανένας, τίποτα, ποτέ, πουθενά*. Αντίστοιχα για την τουρκική γλώσσα θα μελετηθούν τα περιβάλλοντα όπου συνεμφανίζονται οι παρακάτω λέξεις που εκφράζουν άρνηση: *değil, -mA, yok, -sIz*, με τις λέξεις *hiç, hiçbir, hiç kimse, hiçbir şey, hiçbir yer, hiçbir zaman*.

1.3 Αποσαφήνιση όρων

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμη η εξήγηση και η απόδοση ορισμών για τους βασικούς όρους που χρησιμοποιούνται στη παρούσα εργασία.

Δείκτης άρνησης: ως δείκτες άρνησης, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, νοούνται όλες οι λέξεις που απομονωμένες φέρουν αρνητική σημασία και μπορούν να προσδώσουν αρνητική σημασία σε μια πρόταση.

Αρνητική λέξη: Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, αναφορικά με τον ορισμό του τι είναι αρνητική λέξη (n-word), υιοθετείται ο ορισμός εργασίας που παρατίθεται από τη Γιαννακίδου (2002:2) ο οποίος έχει ως εξής:

Αρνητική Λέξη:

Μια έκφραση *α* αποτελεί αρνητική λέξη αν και μόνο αν:

α. Η α δύναται να χρησιμοποιείται σε δομές που περιέχουν προτασιακή άρνηση ή μια άλλη έκφραση α, αποδίδοντας νόημα που ισοδυναμεί με μια λογική άρνηση, και

β. Η α δύναται να αποδώσει μια σύντομη αρνητική απάντηση.

Εμφατικές και μη εμφατικές αρνητικές λέξεις: Υιοθετείται η διάκριση του Βελούδη (1982:200). Οι εμφατικές λέξεις νομιμοποιούνται μόνο σε αρνητικά περιβάλλοντα και σε περιβάλλοντα με το *χωρίς* και το *πριν*, ενώ οι μη εμφατικές παρουσιάζουν κατανομή και σε άλλα περιβάλλοντα όπως ο υποθετικός λόγος, η προστακτική, ερώτηση, φράσεις επιστημικής τροπικότητας² φράσεις κατιούσας συνεπαγωγής³. Οι εμφατικές λέξεις διακρίνονται από τις μη εμφατικές με τη χρήση κεφαλαίων: ΚΑΝΕΝΑΣ/κανένας.

Αρνητικά στοιχεία: Το σύνολο των δεικτών άρνησης και των αρνητικών λέξεων.

1.4 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία επιδιώκει να απαντήσει η παρούσα εργασία μπορούν να διατυπωθούν ως εξής:

1. Με ποια νοήματα και ποιες κατηγορίες πολλαπλής άρνησης συνδέονται οι συγκεκριμένοι συνδυασμοί αρνητικών λέξεων και δεικτών άρνησης στα ελληνικά και τα τουρκικά;
2. Ποιες είναι οι τάσεις όσον αφορά στη συχνότητα εμφάνισης των κατηγοριών πολλαπλής άρνησης στην ελληνικά και τουρκικά με βάση τους συγκεκριμένους συνδυασμούς που αναζητήθηκαν;
3. Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές στον τρόπο που πραγματώνεται η πολλαπλή άρνηση στην ελληνική και την τουρκική γλώσσα;

² Επιστημική τροπικότητα: Δείχνει την πεποίθηση και τη βεβαιότητα του ομιλητή σχετικά με την αλήθεια των λεγομένων του. Καλύπτει μια κλίμακα με διαβαθμίσεις αυτής της βεβαιότητας του ομιλητή, που περιλαμβάνει δυνατότητα (ο Πέτρος **μπορεί/ίσως να αγόρασε** αυτοκίνητο), πιθανότητα (ο Πέτρος **θα αγόρασε** αυτοκίνητο) και ρητά δηλωμένη βεβαιότητα (ο Πέτρος **σίγουρα** αγόρασε αυτοκίνητο) (Κλαίρης και Μπαμπινιώτης, 2011: 178-179)

³ Φθίνουσα μονοτονία ή η κατιούσα συνεπαγωγή: μια φράση είναι καθοδικά μονοτονική εφόσον επιτρέπει συμπεράσματα από υπερκατηγορίες σε υποκατηγορίες, εφόσον ό,τι ισχύει για την υπερκατηγορία συνεπάγεται ό,τι ισχύει και για την υποκατηγορία. Μια φράση δ είναι φθίνουσα μονοτονική αν $\forall XY (X \subseteq Y) \square (\delta'(Y) \subseteq \delta'(X))$. Για παράδειγμα: *No children like ice cream* \rightarrow *No children like Italian ice cream* (Giannakidou, 1995:94).

1.5 Η μέθοδος της έρευνας

Η μέθοδος που ακολουθείται βασίζεται στην ποσοτική και την ποιοτική ανάλυση της γλωσσικής χρήσης. Η ποσοτική ανάλυση θα πραγματοποιηθεί μέσω χρήσης ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων. Η χρήση σωμάτων κειμένων αποκαλύπτει όχι μόνο τις βασικές τάσεις μια γλώσσας βάσει ποσοτικών δεδομένων αλλά επίσης παρέχει τυπικά παραδείγματα από αυθεντικά κείμενα και αποσπάσματα φυσικής γλώσσας (Xiao, 2008:3). Δεδομένης λοιπόν της ποικιλίας που χαρακτηρίζει τα φαινόμενα της άρνησης ως προς τα μέσα με τα οποία πραγματώνονται στις διάφορες γλώσσες, τα σώματα κειμένων φαίνεται να αποτελούν μια υποσχόμενη πηγή δεδομένων για αντικειμενική έρευνα. Για την διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας θα χρησιμοποιηθούν κείμενα από τον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ) και το TNC (Turkish National Corpus). Η ποσοτική έρευνα, εκτός από την εξαγωγή πρωτότυπων και αυθόρμητων παραδειγμάτων φυσικής γλώσσας προς μελέτη, διευκολύνει την ταξινόμηση και συστηματική παρουσίαση των περιβαλλόντων εντός των οποίων οι συγκεκριμένες κομβικές λέξεις επιδρούν στην παραγωγή των επιθυμητών νοημάτων.

Η ποιοτική έρευνα επιχειρεί την ανάλυση των αναδεικνυόμενων μοτίβων, την εξέταση και συστηματοποίησή τους σύμφωνα με τις υπάρχουσες θεωρητικές προσεγγίσεις της σημασιολογίας και της πραγματολογίας και την καταγραφή και περιγραφή των ενδεχόμενων σημείων απόκλισης τους από αυτές.

1.6 Διάρθρωση της εργασίας

Στο επόμενο, δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο και ορισμένα στοιχεία με σκοπό να δημιουργηθεί μια θεωρητική βάση που θα στηρίζει την έρευνα. Συγκεκριμένα αναφέρονται ορισμένες θεωρίες σημασιολογίας που αφορούν στην πολλαπλή άρνηση, συμπεριλαμβανομένης της διάκρισης των τεσσάρων κατηγοριών του Van der Wooden. Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται οι δείκτες άρνησης και οι αρνητικές λέξεις της ελληνικής και τουρκικής γλώσσας και περιγράφονται σύμφωνα με τον τρόπο που παρουσιάζονται στις γραμματικές. Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφονται τα δεδομένα που αντλήθηκαν από τα σώματα-κειμένων του ΕΘΕΓ και του TNC και χρησιμοποιήθηκαν για την έρευνα, και στη συνέχεια περιγράφεται η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε στην έρευνα και τη μελέτη των

δεδομένων. Επίσης αναφέρονται τα όρια και οι περιορισμοί που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Στο πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας παρατίθενται και περιγράφονται τα αποτελέσματα της έρευνας και τα συμπεράσματά αυτής. Συγκεκριμένα στις δύο πρώτες ενότητες παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας για τις δύο γλώσσες με βάση την ταξινόμηση στις τρεις κατηγορίες της πολλαπλής άρνησης, ενώ στην τρίτη ενότητα του κεφαλαίου ακολουθεί η συγκριτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων για τις δύο γλώσσες. Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο που αποτελεί τον επίλογο της εργασίας αναφέρονται συνοπτικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν, οι περιορισμοί που αντιμετωπίστηκαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, καθώς και οι πιθανές μελλοντικές επεκτάσεις που προκύπτουν.

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθενται το θεωρητικό πλαίσιο και οι βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στην εργασία. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στις θεωρίες πολλαπλής άρνησης (ΠΑ), Απόρριψης (Α), Λιτότητας (Λ), Συμφωνίας του Αρνητικού (ΣΑ) και Εμφατικής Άρνησης (ΕΑ).

2.1 Η Πολλαπλή Άρνηση

Ο Van der Wouden (1994, 93-94) διακρίνει τέσσερις κατηγορίες πολλαπλής άρνησης στις φυσικές γλώσσες. Συγκεκριμένα παρατηρεί τις παρακάτω δομές:

1. Δομή που περιλαμβάνει πολλαπλές αρνήσεις οι οποίες ισοδυναμούν με μια μόνο άρνηση. Η κατηγορία αυτή μπορεί να αναλυθεί σε δύο υποκατηγορίες:
 - α. Συμφωνία Αρνητικού (Negative Concord) ή αρνητική έλκυση (Negative Attraction): *It ain't no cat can't get in no coop* (Black English, Labov, 1972).
 - β. Παρατακτική άρνηση: *First he denied you had in him no right* (Van der Wouden, 1994:107, Shakespeare).
2. Λιτότητα (litotes): Δομή που περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες αρνήσεις οι οποίες αποδυναμώνουν η μία την άλλη δίνοντας ένα αποτέλεσμα το οποίο ισορροπεί ανάμεσα στο αρνητικό και το θετικό. Η σημασία που προκύπτει από τους συνδυασμούς αρνητικών στοιχείων είναι λιγότερο αρνητική από αυτήν που θα έδινε μια μοναδική άρνηση αλλά και ταυτόχρονα περισσότερο αρνητική

από αυτήν που θα συνεπάγονταν η απουσία άρνησης: *His new book is not bad* (Το καινούριο του βιβλίο δεν είναι κακό).

3. Απόρριψη (denial): Δομή που περιλαμβάνει δύο αρνήσεις οι οποίες ακυρώνουν η μία την άλλη οδηγώντας σε θετική σημασία, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην προτασιακή λογική: *We cannot not go* (“*We have to go*”).
4. Εμφατική άρνηση (emphatic negation): Δομή που περιλαμβάνει δύο αρνήσεις οι οποίες ενδυναμώνουν η μία την άλλη: *He never sleeps, not even after taking an opiate*.

Η διάκριση και η ταξινόμηση στις παραπάνω κατηγορίες δεν είναι πάντα ξεκάθαρη και άμεση καθώς τα όρια μεταξύ τους σε ορισμένες περιπτώσεις καθίστανται δυσδιάκριτα.

Σύμφωνα με τον Zeijlstra (2004:57) οι παραπάνω κατηγορίες θα μπορούσαν να μειωθούν σε δύο με άξονα την εφαρμογή ή μη του ΝΔΑ (Νόμος της Διπλής Άρνησης/Law of Double Negation) ο οποίος προβλέπει ότι δύο αρνήσεις ισοδυναμούν με μια κατάφαση. Συγκεκριμένα υποστηρίζεται ότι η Διπλή Άρνηση και η Ασθενής Άρνηση («Απόρριψη» και «Λιτότητα» σύμφωνα με την παραπάνω κατηγοριοποίηση του Van der Wooden, 1994) είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΝΔΑ και ότι η διαφοροποίηση στην ερμηνεία των εκφωνημάτων προκύπτει από την διαφοροποίησή τους σε επίπεδο πραγματολογίας. Επιπλέον συνεχίζει λέγοντας ότι η Συμφωνία Αρνητικού και η Εμφατική Άρνηση αποτελούν φαινόμενα της ίδια τάξης εφόσον αμφότερες αποτελούν παραβίαση του ΝΔΑ και εκφράζονται ως αποτέλεσμα διαφορετικών συντακτικών/σημασιολογικών χαρακτηριστικών. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τα δύο σχήματα ταξινόμησης:

Η Πολλαπλή Άρνηση	
<u>Van der Wooden</u>	<u>Zeijlstra</u>
Συμφωνία Αρνητικού	Παραβίαση ΝΔΑ (ΣΑ, ΕΑ)
Εμφατική άρνηση	
Λιτότητα	Εφαρμογή ΝΔΑ (Λ, Α)
Απόρριψη	

Πίνακας 1: Οι κατηγοριοποιήσεις των Van der Wooden και Zeijlstra

2.2 Η Απόρριψη

Η Απόρριψη αποτελεί ένα από τα φαινόμενα που υπακούν στον Νόμο της Διπλής Άρνησης. Όπως αναφέρει ο Horn (1989:46) η πρώτη διατύπωση του Νόμου της Διπλής Άρνησης προέρχεται από τους Στωικούς, όπως επίσης και η πρώτη χρήση της προτασιακής λογικής. Η Απόρριψη αναφέρεται στην ακύρωση δύο αρνητικών στοιχείων όπως ακριβώς συμβαίνει και στην επίσημη λογική. Σύμφωνα με τον ΝΔΑ δύο αρνήσεις δίνουν τη σημασία μιας κατάφασης:

Ο Νόμος της Διπλής Άρνησης: $\neg \neg p \leftrightarrow p$

Mary will not not show up \leftrightarrow *Mary will show up*

Η Απόρριψη στις φυσικές γλώσσες είναι εξαιρετικά σπάνια, όχι μόνο στις γλώσσες που εμφανίζουν ΣΑ αλλά επίσης και στις γλώσσες που δεν εμφανίζουν, όπως οι σκανδιναβικές. Ωστόσο, ο Zeijlstra (2004α:58) σημειώνει ότι δεν είναι αδύνατη η κατασκευή και ερμηνεία τέτοιου είδους δομών αλλά η εμφάνισή τους σε περιβάλλοντα όπου αναδύονται ως φυσικές.

Ο λόγος για τον οποίο οι προτάσεις που περιέχουν Απόρριψη ακούγονται αφύσικες μπορεί να αποδοθεί μέσω των αξιωμάτων του Grice. Οι ομιλητές επιλέγουν τον τρόπο που θα διατυπώσουν τα εκφωνήματά τους με βάση τις συγκεκριμένες αρχές. Έτσι το εκφώνημα *Nobody will not be touched by this movie* όταν βρίσκεται εκτός περικειμένου ακούγεται αφύσικο. Μια περισσότερο αναμενόμενη επιλογή και δόμηση θα μπορούσε να αποδοθεί ως *nobody remains untouched by this movie*. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η διπλή άρνηση που εκφωνείται από την ομιλήτρια εμπλέκει και την ακροάτρια. Με έναν τρόπο δηλαδή η ομιλήτρια διακρίνει τις υποθέσεις της ακροάτριας και τις λαμβάνει υπόψη της κατά τη δόμηση του εκφωνήματός της. Σύμφωνα με τον Horn (1991:87) όταν μια απλή καταφατική περιγραφή αφήνει πεδίο στη φλυαρία και την ενδεχόμενη ασάφεια της πολλαπλής άρνησης, υπάρχει πάντα κάποιος επαρκής λόγος, που δεν είναι ωστόσο σε κάθε περίπτωση ο ίδιος.

Σύμφωνα με τον Zeijlstra (2004α:59) η Απόρριψη φαίνεται φυσική όταν βρίσκεται εντός του κατάλληλου πλαισίου, όταν δηλαδή εμπεριέχεται ως μέρος της απάντησης σε ένα προηγούμενο εκφώνημα που περιέχει άρνηση:

(7)	A. I think we need to be very strict. I think we must allow nothing B. No, you can't do that. That's too strict. We must not allow nothing
-----	---

Συνεπώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιλογής της Απόρριψης αναδεικνύεται ως φυσική όταν συμπίπτει με την κυριολεκτική χρήση της, ήτοι την άρνηση της άρνησης.

2.3 Η Λιτότητα

Το φαινόμενο της Λιτότητας έχει αποτελέσει αντικείμενο φιλοσοφικών προβληματισμών και γλωσσολογικών ερευνών από τα αρχαία ακόμα χρόνια. Ο Horn ξεκινώντας από τον Αριστοτέλη αναφέρει ένας πλήθος μελετητών που συνιστούν τη χρήση του διπλού αρνητικού για συγκεκριμένους ρητορικούς σκοπούς. Το φαινόμενο της Λιτότητας προκύπτει μέσω της άρνησης του αντιθέτου, όταν δηλαδή συνδυάζονται δύο αρνητικά στοιχεία συντελώντας στην απόδοση νοήματος το οποίο κυμαίνεται κάπου ανάμεσα στο αρνητικό και το θετικό. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω αποτελεί το δεύτερο φαινόμενο που υπακούει στον ΝΔΑ. Ορισμένα από τα παραδείγματα που παραθέτει ο Van der Wooden (1995:1) είναι τα ακόλουθα:

(8)	<i>He is a not unhappy man.</i>
	Δεν είναι ένας δυστυχισμένος άνθρωπος
(9)	<i>He lifted his hat with respect and not without gallantry.</i>
	Σήκωσε το καπέλο του με σεβασμό και όχι χωρίς ευγένεια.
(10)	<i>You are wrong: she is not unmarried.</i>
	Κάνεις λάθος, δεν είναι ανύπαντρη.

Στις παραπάνω προτάσεις παρατηρείται ότι το νόημα της καθεμιάς δεν είναι ισοδύναμο με το νόημα που θα είχε η πρόταση χωρίς την παρουσία του αρνητικού δείκτη. Με άλλα λόγια δεν είναι ακριβώς θετικό. Το ότι δεν είναι δυστυχισμένος ο άνθρωπος στο (8) δεν σημαίνει ότι είναι ευτυχισμένος. Το νόημα εντοπίζεται μάλλον εντός του φάσματος μεταξύ της αρνητικής και της θετικής σημασίας. Δηλαδή ο άνθρωπος δεν είναι ούτε δυστυχισμένος, αλλά ούτε και ευτυχισμένος. Επιπλέον, μια ακόμη χρήση του φαινομένου της Λιτότητας φαίνεται να αποσκοπεί σε μετριασμό (understatement) του νοήματος που θέλει στην πραγματικότητα να εκφράσει ο ομιλητής. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω το (10) αναδεικνύει τη διαφοροποίηση των

φαινομένων της Απόρριψης και της Λιτότητας. Εδώ παρουσιάζεται μια σχεδόν κυριολεκτική εκδοχή της διπλής άρνησης, η οποία λόγω αυτού δεν αποτελεί παράδειγμα Λιτότητας, αλλά Απόρριψης. Η χρήση του διπλού αρνητικού (δείκτης άρνησης, προθηματική άρνηση) είναι αμαρκάριστη καθώς προκύπτει ως μια απλή άρνηση του προηγούμενου εκφωνήματος «είναι ανύπαντρη». Ο ομιλητής δεν έχει άλλα πρόθεση (π.χ. μετριασμού του νοήματος) παρά να αρνηθεί το προηγούμενο εκφώνημα.

2.4 Η Συμφωνία Αρνητικού

Η ΣΑ είναι το φαινόμενο κατά το οποίο δύο ή περισσότερα αρνητικά στοιχεία συνυπάρχουν σε μια πρόταση και χωρίς να ακυρώνουν το ένα το άλλο συντελούν στην απόδοση αρνητικού νοήματος. Η ΣΑ παρατηρείται σε πλήθος γλωσσών όπως είναι οι λατινογενείς γλώσσες, οι σλαβικές, τα ελληνικά, τα ουγγρικά και σε άλλες. Οι φυσικές γλώσσες παρουσιάζουν είτε μεγάλες είτε ανεπαίσθητες διαφοροποιήσεις όσον αφορά στον τρόπο εμφάνισης της ΣΑ.

Οι den Besten (1986), van der Wouden & Zwarts (1993) και van der Wouden (1994) διακρίνουν δύο βασικές μορφές:

α. Διάχυση του Αρνητικού (Negative Spread): το αρνητικό στοιχείο διαχέεται σε έναν αριθμό εκφράσεων που βρίσκονται εντός του πεδίου του. Για παράδειγμα:

(11)	Nessuno ha telefonato a nessuno	Ιταλικά
	Κανείς τηλεφώνω-ΠΑΡ-γ ΕΝ.- σε κανέναν.	
	Κανείς (δεν) τηλεφώνησε σε κανέναν .	(Zeijlstra, 2004α: 62)

Στο παραπάνω παράδειγμα παρατηρείται ότι η διπλή εμφάνιση του *nessuno* συντελεί στην απόδοση αρνητικής σημασίας χωρίς την παρουσία εντός της πρότασης ενός δείκτη άρνησης. Παρατηρείται επίσης ότι το στοιχείο *nessuno* φέρει το πρόθημα *n-* που δηλώνει άρνηση. Ωστόσο, όπως σημειώνει η Γιαννακίδου (2002) με αναφορά στις ελληνικές αρνητικές λέξεις, η παρουσία αρνητικής μορφολογίας δεν αποτελεί προϋπόθεση για τον χαρακτηρισμό των αρνητικών λέξεων ως τέτοιων.

β. Διπλασιασμός του Αρνητικού⁴ (Negative Doubling): ένα διακριτό στοιχείο άρνησης εμφανίζεται σε όλες τις προτάσεις που περιέχουν μια αρνητική έκφραση. Για παράδειγμα:

(12)	Je n'ai vu personne
	Εγώ APN-έχω δει κανέναν
	(van der Wooden, 1994:95)

Στο παραπάνω παράδειγμα όπου πραγματώνεται ο δεύτερος τύπος ΣΑ κατά τον van der Wooden, δλδ. ο διπλασιασμός του αρνητικού, παρατηρείται η συνεμφάνιση ενός δείκτη άρνησης (*ne*) κι ενός αρνητικού στοιχείου (*personne*) και η συνεργασία τους για την απόδοση σημασιολογικής άρνησης.

Οι φυσικές γλώσσες δύνανται να παρουσιάζουν τη μία ή και τις δύο μορφές ΣΑ ή ακόμα και καμία από τις μορφές αυτές (van der Wouden, 1994). Υποστηρίζεται ότι και οι δύο μορφές εμπεριέχουν ένα και μόνο ένα στοιχείο-προκλητή (trigger) μαζί με ένα ή περισσότερα στοιχεία συμφωνίας (concordant items) ή διπλασιασμού (doubling items).

Ο Zeijlstra (2004α: 62) υποστηρίζει ότι η παραπάνω διάκριση δεν είναι επαρκής για την περιγραφή της τυπολογικής διάκρισης στις γλώσσες που παρουσιάζουν ΣΑ. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι δεν υπάρχουν γλώσσες που να επιδεικνύουν Διάχυση του Αρνητικού χωρίς την εμφάνιση ενός συγκεκριμένου αρνητικού στοιχείου μαζί με τις αρνητικές λέξεις (n-words). Ως παράδειγμα αναφέρει τα Γαλλικά, τα δυτικά Φλαμανδικά και τις ποικιλίες των Αγγλικών που εμφανίζουν ΣΑ. Στις γλώσσες αυτές επιτρέπεται η παρουσία δείκτη άρνησης και η συμμετοχή του στο φαινόμενο της ΣΑ. Αντίστοιχα αναφέρει ότι δεν υπάρχουν φυσικές γλώσσες που να επιδεικνύουν αποκλειστικά Διπλασιασμό του Αρνητικού (Negative Doubling). Τα Αφρικάανς που αναφέρονται στη βιβλιογραφία ως γλώσσα που παρουσιάζει Διπλασιασμό του Αρνητικού, σύμφωνα με τον Zeijlstra, παρουσιάζουν επίσης, αν και σε μικρή συχνότητα, Διάχυση του Αρνητικού.

⁴ Ο Διπλασιασμός του Αρνητικού (Negative Doubling) αποτελεί ουσιαστικά μια υποκατηγορία της Συμφωνίας του Αρνητικού. Θα πρέπει να μη συγχέεται με την Διπλή Άρνηση. Σύμφωνα με τον van der Wooden (1994:95) η Διπλή Άρνηση αναφέρεται σε δύο λογικές αρνήσεις στη σημασιολογία που οδηγούν σε καταφατικό νόημα, ενώ ο Διπλασιασμός του Αρνητικού οδηγεί σε άρνηση.

Επομένως, από τυπολογική άποψη, όλες οι γλώσσες με ΣΑ επιδεικνύουν Διάχυση του Αρνητικού και Διπλασιασμό του Αρνητικού. Σε όλες τις γλώσσες με ΣΑ πολλές αρνητικές λέξεις μπορούν να δημιουργήσουν σχέσεις ΣΑ και σε όλες τις γλώσσες με ΣΑ υπάρχει ένας δείκτης άρνησης που να εμπλέκεται σε σχέσεις ΣΑ. Οι γλώσσες διαφέρουν μόνο ως προς το αν είναι πάντα απαραίτητη η συνεμφάνιση του δείκτη άρνησης με τις αρνητικές λέξεις. Σε ορισμένες γλώσσες όπως τα ελληνικά η παρουσία δείκτη άρνησης είναι απαραίτητη, ενώ σε άλλες όπως τα ιταλικά εξαρτάται από την θέση που κατέχει η αρνητική λέξη μέσα στη φράση. Έτσι στις γλώσσες αυτές η προρηματική θέση της αρνητικής λέξης απαγορεύει την εμφάνιση δείκτη άρνησης ενώ η μετα-ρηματική της θέση την απαιτεί. Η παραπάνω διαπίστωση οδηγεί στη διάκριση της Γιαννακίδου (2002) ανάμεσα σε γλώσσες Αυστηρής και Μη Αυστηρής ΣΑ.

Μια πρώτη διάκριση της ΣΑ που διατυπώνεται από τη Γιαννακίδου (1998) είναι η διάκριση σε αυστηρή συμφωνία αρνητικού (negative concord proper) ή σε διάχυση του αρνητικού (negative spread). Η αυστηρή συμφωνία αρνητικού αναδεικνύεται μέσω των προτάσεων που περιέχουν έναν προτασιακό δείκτη άρνησης, ο οποίος σε συνδυασμό με μια αρνητική λέξη οδηγεί σε μια λογική άρνηση. Έτσι στο παρακάτω παράδειγμα ο δείκτης άρνησης *δεν* συνεμφανίζεται με την αρνητική λέξη *τίποτα*: **(Δεν) είπα τίποτα*. Η διάχυση του αρνητικού παρατηρείται όταν υπάρχει συνεμφάνιση δύο ή περισσότερων αρνητικών λέξεων χωρίς την παρουσία ΔΑ. Οι γλώσσες διαχωρίζονται σε αυτές που παρουσιάζουν Αυστηρή ΣΑ strict NC) και σε γλώσσες με Μη Αυστηρή Συμφωνία Αρνητικού (non strict NC). Οι γλώσσες που παρουσιάζουν Αυστηρή Συμφωνία Αρνητικού απαιτούν την παρουσία ενός δείκτη προτασιακής άρνησης. Τα ελληνικά αποτελούν γλώσσα που επιδεικνύει Αυστηρή Συμφωνία Αρνητικού όπως φαίνεται και από το παραπάνω παράδειγμα όπου η μη παρουσία του *δεν* οδηγεί σε αντιγραμματικότητα.

Κάποιοι από τους δείκτες άρνησης είναι *αδύνατοι* (light) ενώ άλλοι χαρακτηρίζονται ως *δυνατοί* (heavy). Σύμφωνα με τη Γιαννακίδου (1998:184) ο χαρακτηρισμός ορισμένων ΔΑ ως αδύνατων αντικατοπτρίζει τον ρόλο τους ως κεφαλές. Αντίθετα οι δυνατοί ΔΑ θεωρούνται χαρακτηριστές της Αρνητικής Φράσης, συμπεριφέρονται περισσότερο σαν επιρρήματα. Τα ελληνικά αποτελούν γλώσσα που χρησιμοποιεί αδύνατους τύπους δεικτών άρνησης, π.χ. **(Δεν) είδε κανέναν*. Ανάμεσα στις γλώσσες

με αδύνατους ΔΑ συγκαταλέγονται οι λατινογενείς γλώσσες, τα ελληνικά, οι σλαβικές γλώσσες και μη πρότυπες ποικιλίες των αγγλικών. Γλώσσες που παρουσιάζουν δυνατούς ΔΑ είναι τα γαλλικά του Κεμπέκ, τα βαυαρικά, και τα αφρικάανς.

Η Συμφωνία του Αρνητικού με την συνεμφάνιση αρνητικών στοιχείων που οδηγούν σε αρνητική σημασία δίχως να εκμηδενίζουν το ένα το άλλο φαίνεται να αποτελεί πρόκληση για την Αρχή της Συνθετικότητας. Προτού όμως εξετασθεί το αν πράγματι πρόκειται περί πρόκλησης της Αρχής, θα πρέπει να διευκρινιστεί το κατά πόσο οι αρνητικές λέξεις θεωρούνται αρνητικές ή μη. Σύμφωνα με τη Γιαννακίδου οι γλώσσες που έχουν αρνητικές λέξεις με ξεκάθαρα αρνητική σημασία δεν επιδεικνύουν Συμφωνία του Αρνητικού ενώ επίσης δεν υπάρχουν στοιχεία που να στηρίζουν με βεβαιότητα ότι οι αρνητικές λέξεις που συμμετέχουν σε σχέσεις ΣΑ έχουν πραγματικά αρνητική σημασία. Όσον αφορά τα ελληνικά, η Γιαννακίδου υποστηρίζει ότι οι αρνητικές λέξεις που συμμετέχουν σε σχέσεις ΣΑ δεν είναι εγγενώς αρνητικές αλλά αποτελούν καθολικούς ποσοδείκτες (universal quantifiers). Με άλλα λόγια οι συνδυασμοί που προκύπτουν από την συνεμφάνιση αρνητικών δεικτών και αρνητικών λέξεων δεν είναι ουσιαστικά συνδυασμοί αρνητικών στοιχείων που οδηγούν σε θετικό νόημα κι έτσι δεν υπάρχει παραβίαση της Αρχής της Συνθετικότητας.

2.5 Η Εμφατική Άρνηση

Το φαινόμενο της Εμφατικής Άρνησης παρατηρείται όταν επιδιώκεται μέσω της επανάληψης ή της εκφοράς πολλαπλών αρνητικών στοιχείων η απόδοση έμφασης στην αρνητική σημασία της πρότασης.

Ο Van der Wooden ταξινομεί την ΕΑ ως ξεχωριστή κατηγορία πολλαπλής άρνησης από την ΣΑ και τονίζει το διαφοροποιητικό χαρακτηριστικό της επιλογής του φαινομένου από τον ομιλητή. Με άλλα λόγια η ΕΑ αποτελεί μια συνειδητή επιλογή του ομιλητή προκειμένου να προσθέσει έμφαση στα λεγόμενα του (1994:146). Παρατηρεί, ωστόσο, ότι η διάκριση της ΕΑ από άλλες κατηγορίες πολλαπλής άρνησης δεν είναι πάντα εύκολη, ιδιαίτερα εφόσον μέσα που χρησιμοποιούνται για την έκφραση της έμφασης έχουν την τάση να εξασθενούν με το πέρασμα του χρόνου, καθώς απολιθώνονται μέσα στον λόγο.

Μελετώντας το φαινόμενο στα ολλανδικά αναγνωρίζει μια επιπλέον κατηγορία Εμφατικής Άρνησης και αναφέρεται στον όρο του Jespersen Επαναληπτική Άρνηση (1994:149). Στην περίπτωση αυτή η επανάληψη των αρνητικών στοιχείων ξεπερνάει τα όρια της πρότασης, καθώς φράση που εμπεριέχει εμφατική άρνηση αποτελεί ένα συμπλήρωμα της κύριας αρνητικής πρότασης. Η εν λόγω κατηγορία της ΕΑ αποτελείται από υποκατηγορίες οι οποίες διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους. Ορισμένα παραδείγματα από τις υποκατηγορίες που σχηματίζονται με την παρουσία άρνησης είναι τα ακόλουθα:

(13) He cannot sleep, neither at night nor in the daytime.

Δεν μπορεί να κοιμηθεί, ούτε τη νύχτα ούτε τη μέρα.

(14) He cannot sleep, not even after taking an opiate.

Δεν μπορεί να κοιμηθεί, ούτε καν μετά τη λήψη οπιούχου.

(Van der Wooden, 1994:149)

Στο (13) το *neither* αποτελεί την κεφαλή της πρότασης που ακολουθεί ως συμπλήρωμα την αρνητική πρόταση *he cannot sleep*, στην οποία παρατηρείται η παρουσία δείκτη άρνησης. Στο (14) την αντίστοιχη θέση καταλαμβάνει το *not even*. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι οι φράσεις-συμπληρώματα που εισάγονται με αρνητικά στοιχεία χρησιμοποιούνται προκειμένου να δοθεί έμφαση στην αρνητική σημασία της πρώτης πρότασης.

Σύμφωνα με τον Zeijlstra (2004α:67), η ΕΑ παρατηρείται όταν ένα αρνητικό στοιχείο ενισχύει ένα άλλο αρνητικό στοιχείο. Ο Zeijlstra ισχυρίζεται ότι τα φαινόμενα της Εμφατικής Άρνησης και της Συμφωνίας του Αρνητικού ανήκουν στην ίδια τάξη εφόσον αμφότερα παραβιάζουν τον ΝΔΑ. Χαρακτηρίζει την Εμφατική Άρνηση ως μια ιδιαίτερη υποκατηγορία της Συμφωνίας του Αρνητικού η οποία ωστόσο δεν εμφανίζεται στις γλώσσες που παρουσιάζουν την πρότυπη μορφή της ΣΑ (2004β:248).. Συγκεκριμένα εντοπίζει τις ακόλουθες διαφορές ανάμεσα στην Εμφατική Άρνηση και τις υπόλοιπες μορφές της Συμφωνίας του Αρνητικού:

1. Η συνεμφάνιση των αρνητικών στοιχείων στην ΕΑ οδηγεί σε ενίσχυση της αρνητικής σημασίας της πρότασης σε αντίθεση με την πρότυπη μορφή ΣΑ, όπου δεν παρατηρείται ενίσχυση.

2. Η ΕΑ υπόκειται σε αυστηρά κριτήρια τοπικότητας, καθώς τα αρνητικά στοιχεία πρέπει να βρίσκονται σε κοντινή απόσταση (σχεδόν το ένα δίπλα στο άλλο). Στην πρότυπη μορφή ΣΑ η απόσταση δεν αποτελεί κριτήριο για την εμφάνιση του φαινομένου.
3. Η ΕΑ αποκλείεται όταν ο δείκτης άρνησης προηγείται μιας αρνητικής λέξης ή όταν εκφέρεται με εντονότερο επιτονισμό. Οι συνθήκες αυτές συντελούν στην εμφάνιση Διπλής Άρνησης όπως παρατηρείται στα παρακάτω παράδειγμα:

(15)	Hij gaat <i>nooit niet</i> naar school	Ολλανδικά
	Πηγαίνει ποτέ ΑΡΝ στο σχολείο	
	Δεν πηγαίνει ποτέ (μα) ποτέ στο σχολείο.	

4. Η ΕΑ διαφοροποιείται από τις άλλες υποκατηγορίες της ΣΑ επειδή παρατηρείται μόνο σε γλώσσες που δεν παρουσιάζουν την πρότυπη μορφή ΣΑ.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας υιοθετείται η θεώρηση του Zeijlstra σύμφωνα με την οποία η Εμφατική Άρνηση αποτελεί μια ιδιαίτερη κατηγορία της Συμφωνίας του Αρνητικού η οποία απαντάται στις γλώσσες που δεν επιδεικνύουν την πρότυπη μορφή της ΣΑ.

3. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθενται τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στον σχηματισμό άρνησης στην ελληνική και τουρκική γλώσσα και τα οποία θα αποτελέσουν τις λέξεις-κλειδιά που θα κατευθύνουν την έρευνά μας.

3.1 Τα στοιχεία σχηματισμού άρνησης στην ελληνική γλώσσα

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι δείκτες άρνησης και οι αρνητικές λέξεις της ελληνικής γλώσσας.

3.1.1 Οι Δείκτες Άρνησης στην Κοινή Νέα Ελληνική (*δεν, μην, όχι, μη*)

Στη Νέα Ελληνική χρησιμοποιούνται τέσσερις δείκτες που προσδίδουν αρνητική σημασία σε μια πρόταση: *δεν, μην, όχι* και *μη*⁵.

- α. **Δε(ν):** Το *δε(ν)* αποτελεί ένα ελεύθερο αρνητικό μόριο και δείκτη άρνησης. Η χρήση του τελικού ν εξαρτάται από τα φωνολογικά χαρακτηριστικά του αρχικού φθόγγου της επόμενης λέξης (Βελούδης, 1981:2). Έτσι εάν ο αρχικός φθόγγος της ακόλουθης λέξης έχει το χαρακτηριστικό [+εξακολουθητικό] το τελικό ν δεν χρησιμοποιείται: *δε φεύγει, δε χωρίζει*. Αντίθετα, όταν ο αρχικός φθόγγος της ακόλουθης λέξης έχει τα χαρακτηριστικά [-εξακολουθητικό] ή [+φωνήεν] το τελικό ν εμφανίζεται στο τέλος της λέξης: *δεν πίστεψα στα λόγια του, Ο Γιάννης δεν ακούει τίποτα, δεν υπάρχει λόγος*.

Όσον αφορά την κατανομή του, το *δεν* χρησιμοποιείται σε περιβάλλοντα οριστικής έγκλισης ακριβώς πριν από τη ρηματική ζώνη, δηλαδή πριν από το ρήμα και τα κλιτικά, χωρίς ποτέ να του επιτρέπεται να εισχωρήσει στο εσωτερικό της.

(16)	Δεν θα του μιλήσω του Γιάννη
(17)	* Θα δεν του μιλήσω του Γιάννη.

⁵ Σύμφωνα με την παραδοσιακή γραμματική τα *δε(ν), μη(ν), όχι* αποτελούν αρνητικά επιρρήματα (Τριανταφυλλίδης, 195)

β. **Μη(ν)**: Το **μη(ν)** αποτελεί ένα ελεύθερο αρνητικό μόριο του λόγου επιθυμίας⁶ το οποίο χρησιμοποιείται για την πραγμάτωση της άρνησης επιθυμίας σε επίπεδο σύνταξης. Σε αντιστοιχία με το *δε(ν)* η χρήση του τελικού *ν* εξαρτάται από τα φωνολογικά χαρακτηριστικά του αρχικού φθόγγου της επόμενης λέξης: (*να*) *μη φύγεις, να μη χωρίσει, αλλά να μην παντρευτείς τη Μαρία, ο Γιάννης να μην έρθει σπίτι* (Βελούδης, 1981). Σ' αυτό το σημείο είναι σημαντικό να τονιστεί η διαφοροποίηση του *μη*, που ουσιαστικά αποτελεί φωνολογικά καθορισμένο αλλόμορφο του *μην*, από το αρνητικό μόριο *μη* που εμφανίζεται με διαφορετική κατανομή όπως παρουσιάζεται στο (δ).

Όσον αφορά την κατανομή του, το *μη(ν)* απαντάται σε περιβάλλοντα υποτακτικής «με μια ευρύτερη, όχι στενά μορφολογική, αντίληψη του όρου» (Βελούδης, 2005α) ακριβώς πριν από το ρήμα και σε τύπους γερουνδίου έχοντας επίσης αξία προτασιακής άρνησης (Κλειδή και Τσόκογλου, 2001:37).

(18)	Θέλω να μην πάει ο Γιάννης στη συναυλία.
(19)	Μην έχοντας αρκετά λεφτά για διακοπές, ο Γιάννης έμεινε σπίτι του το καλοκαίρι.

γ. **Όχι**: Το **όχι** αποτελεί αρνητικό μόριο που χρησιμοποιείται σε ελλειπτικές προτάσεις, με μη ρηματικές δομές. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να δηλώνει είτε λόγο κρίσεως είτε επιθυμίας. Για παράδειγμα (Βελούδης, 2005):

(20)	Όχι το Γιάννη.
	Όχι ακόμη!

⁶ «Γενικά οι προτάσεις επιθυμίας εκφράζουν την υποκειμενική διάθεση του υποκειμένου. Εκφράζουν, έτσι, τη βούληση, την επιθυμία, την προτροπή ή την απαγόρευση, την ευχή και την προσδοκία του ομιλούντος προσώπου. Αυτές οι ψυχικές διαθέσεις και καταστάσεις εκφράζονται με συγκεκριμένες εγκλίσεις: την υποτακτική, την ευκτική και την προστακτική. Σε όλες τις εφαρμογές τους αυτές οι εγκλίσεις περιλαμβάνουν ένα υποκειμενικό στοιχείο. Στην ουσία, βέβαια, και η οριστική εμπεριέχει ένα υποκειμενικό στοιχείο, εφόσον διατυπώνεται ως πραγματικό ό,τι το υποκείμενο της πρότασης αντιλαμβάνεται ως τέτοιο. Οι εγκλίσεις, όμως, των προτάσεων επιθυμίας εκφράζουν μια καθαρά υποκειμενική σχέση του ομιλούντος με το ρηματικό περιεχόμενο. Οι προτάσεις επιθυμίας δέχονται άρνηση *μη*, επειδή με αυτό το αρνητικό μόριο αποκρούμε κάτι μη πραγματικό, αλλά αναμενόμενο ή που το φοβόμαστε» (Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα).

Το πρώτο παράδειγμα θα μπορούσε να αποτελεί μια ελλειπτική διόρθωση της πληροφορίας *κάλεσαν τον Γιάννη*. Στην περίπτωση αυτή δηλώνει λόγο κρίσεως καθώς εκφράζει μια κρίση αντικειμενική, μια σκέψη ή διαπίστωση που εμπεριέχει έναν μεγάλο βαθμό βεβαιότητας (δεν κάλεσαν το Γιάννη). Αντίθετα το δεύτερο παράδειγμα δηλώνει λόγο επιθυμίας καθώς διατυπώνει την επιθυμία για αποτροπή ή απαγόρευση μιας ενέργειας ή κατάστασης.

Το *όχι* εμφανίζεται και σε μη ελλειπτικό λόγο, όντας συμβατό με ρήμα σε πλήρεις συντακτικά προτάσεις, ως άρνηση συστατικού (Βελούδης, 1981).

(21)	Πρόκειται για <i>όχι</i> σοβαρή κατηγορία.
	(Βελούδης, 2005)

(22)	Οι <i>όχι</i> καλές συμβουλές είναι πολύ επικίνδυνες
	(Κλειδή και Τσόκογλου, 2001)

Προκειμένου να προσδιορίσει να περιβάλλοντα αποκλειστικής εμφάνισης του *όχι* (όπου δεν μπορεί να εμφανιστεί το *μη* όπως θα παρουσιαστεί παρακάτω) ο Βελούδης (2005:79) χρησιμοποιεί το σχήμα λόγου *άρση και θέση*⁷ καθώς και την άρνηση ποσοδεικτικών εκφράσεων. Έτσι το *όχι* αποτελεί το αποκλειστικό μέσο για να σχηματιστεί άρνηση συστατικού στις περιπτώσεις αυτές, όπως φαίνεται και από τα παρακάτω παραδείγματα:

(23)	Να περάσετε <i>όχι</i> /*μη από κει αλλά από δω. (Άρση και θέση)
------	--

(24)	Πετούσαν ψηλά <i>όχι</i> /*μη όλοι οι πιλότοι. (Άρνηση ποσοδεικτικής)
------	---

δ. **Μη:** Το *μη* (δεν εμφανίζεται ποτέ με τελικό ν) αποτελεί αρνητικό μόριο που χρησιμοποιείται σε ελλειπτικές προτάσεις, με μη ρηματικές δομές. Στην περίπτωση λόγου επιθυμίας: *Μη ακόμα!* Επίσης προσδίδει προτασιακή άρνηση και εμπεριέχει μία πλήρη πρόταση, παράλληλη μιας φράσης υποτακτικής, γεγονός που το καθιστά

⁷ Το σχήμα *άρση-θέση* χρησιμοποιείται από την ομιλήτρια προκειμένου να δώσει έμφαση στο μέρος που θέλει να τονίσει περισσότερο. Στο πρώτο μέρος αναφέρεται αυτό που δεν συμβαίνει ή δεν είναι κι αμέσως μετά από πού συμβαίνει ή είναι, π.χ. *Ενήργησε όχι από ενδιαφέρον, αλλά από συμφέρον.*

παράλληλο του *μην*: - *Πού να πάμε διακοπές;* - *Μη στην Κρήτη πάλι/Να μην πάμε στην Κρήτη πάλι* (Κλειδή και Τσόκογλου, 2001: 38).

Παρόμοια με το *όχι*, το *μη* εμφανίζεται κι αυτό σε μη ελλειπτικό λόγο, όντας συμβατό με ρήμα σε πλήρεις συντακτικά προτάσεις, ως άρνηση συστατικού (Βελούδης, 1981) και ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για λόγο κρίσης ή επιθυμίας:

(25)	Τα παραδείγματα της αποδείχθηκαν μη γραμματικά.
------	---

(26)	Οι μη απολαυστικές διακοπές δεν ξεκουράζουν
------	---

Όσον αφορά τα περιβάλλοντα αποκλειστικής εμφάνισης του *μη* (και απαγόρευσης του *όχι*), η άρνηση ενός λογιότερου συνήθως ουσιαστικού παραγώγου από ρήμα (π.χ. *η μη ενεργοποίηση, η μη ολοκλήρωση, η μη περαιτέρω εξέταση*) δημιουργούν συνθήκες φιλικές προς το *μη* (Βελούδης, 2005):

(27)	Τα παραδείγματα της δεν αποδείχθηκαν μη/*όχι γραμματικά. (Δεύτερη άρνηση)
(28)	Αποφασίστηκε η μη/*όχι περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης. (Άρνηση ουσιαστικού παραγώγου)

3.1.2 Οι κοινές προθέσεις *χωρίς/δίχως*

Οι προθέσεις *δίχως/χωρίς* δηλώνουν επιρρηματικές σχέσεις και μπορεί να συντάσσονται με τους ακόλουθους τρόπους:

α) με ονοματικές φράσεις σε αιτιατική, δηλώνοντας έλλειψη, στέρηση, απουσία: *Έμεινε χωρίς/δίχως φίλους. Τον καφέ τον θέλεις με ζάχαρη ή χωρίς;* Ανταποκρίθηκε *χωρίς/δίχως* καθυστέρηση. Επίσης μπορεί να δηλώνουν και εξαίρεση: *Ήταν πενήντα χωρίς/δίχως εμένα.*

β) με βουλητική πρόταση που εισάγεται με το *να* και δηλώνει εξαίρεση, παραχώρηση ή εναντίωση: *Να τον κοιτάς χωρίς να κάνεις την ΠΑΡΑΜΙΚΡΗ κίνηση!*

Για τον Βελούδη (2005:81) τα *χωρίς/δίχως* αποτελούν επιρρήματα τα οποία χρησιμοποιούνται για την πραγμάτωση της έμμεσης άρνησης. Σε αντίθεση με την άμεση άρνηση που χαρακτηρίζεται από τη δήλωση του ψευδούς μέσω της μεσολάβησης ενός αρνητικού μορίου και την αποφαιτική χρήση της γλώσσας (π.χ. *δεν*

X), ο Βελούδης αναγνωρίζει την έμμεση άρνηση η οποία μπορεί να εκφραστεί μεταφορικά μέσω της λεκτικής διατύπωσης ενός διαχωρισμού ή μιας απόστασης ή γενικότερα με εκφράσεις που πηγάζουν από την κιναισθητική εμπειρία: *Μακριά από εμένα όλα αυτά! Τα χωρίς/δίχως* αποτελούν τεκμήρια μιας τέτοιας εξέλιξης: *Όλον αυτό τον καιρό έμεινε στο σπίτι δίχως να πάει ΠΟΥΘΕΝΑ* (Βελούδης, 2005). Επιπλέον υποστηρίζει ότι συναγωνίζονται σε γονιμότητα τον δείκτη άρνησης *δεν* (π.χ. *Ζήτησε μια πορτοκαλάδα με χωρίς ανθρακικό*), ενώ μπορούν να παρουσιαστούν στο υποχρεωτικά αποφαιτικό, πρώτο μέρος της δομής *χωρίς X ούτε Y* όπου η παρουσία τους φαίνεται απαραίτητη καθώς η παραλλαγή οδηγεί σε αντιγραμματικότητα: *Χωρίς ντροπή, ούτε αιδώ, αλλά *Με αναισθησία, ούτε αιδώ.*

3.1.3 Οι Συμπλεκτικοί Σύνδεσμοι *Ούτε/Μήτε*

Όσον αφορά τις σύνθετες αποφαιτικές προτάσεις, εκτός από την τυπική λύση του *και*, η άρνηση μπορεί να εκφραστεί και μέσω των συμπλεκτικών συνδετικών *ούτε/μήτε* αρκεί τα συνδεόμενα μέρη να είναι αποφαιτικά. Οι τρόποι σύνταξης τους είναι οι ακόλουθοι:

- Συνδέουν παρατακτικά δύο αποφαιτικές προτάσεις κρίσεως ή, σε μια αποφαιτική πρόταση, δύο οποιουσδήποτε όρους της πρότασης: *Δεν τους ξέρω ούτε θέλω να τους γνωρίσω* (*Δεν τους ξέρω και δεν θέλω να τους γνωρίσω*).
- Εμφανίζονται σε προτάσεις επιθυμίας: *Να μην ανοίξετε μήτε την πόρτα, μήτε το παράθυρο.*
- Δηλώνουν άρνηση με έμφαση και στα δύο (ή και περισσότερα) συμπλεκόμενα μέρη: *Ούτε/μήτε ήρθε, ούτε/μήτε τηλεφώνησε.*
- Επιτείνουν την αρνητική σημασία της πρότασης (κρίσεως ή επιθυμίας): *Ούτε η Μαρία δεν έδωσε σημεία ζωής.* Στην περίπτωση αυτή το συνδετικό *ούτε* μπορεί να συνδέει με το πρώτο μέρος της σύνδεσης το οποίο είναι ήδη παρόν στα συμφραζόμενα (π.χ. *Δεν ήρθε ο Γιάννης*) ή το οποίο εξυπακούεται και εκφράζει κάτι το προσδοκώμενο (*δεν ήρθε κανείς όπως ήταν αναμενόμενο, και δεν ήρθε και η Μαρία που πάντα έρχεται*) (Βελούδης, 2005:88).
- Εκφέρουν το στοιχείο που κατά τη γνώμη του ομιλητή θα έπρεπε τουλάχιστο ως αυτονόητο, στοιχειώδες ή ελάχιστο δυνατό να ισχύει: *Δεν είπε ούτε συγγνώμη.*

- Με μετριαστική λειτουργία σε αρνητική πρόταση με ακριβή αριθμητικό χρονικό / ποσοτικό προσδιορισμό: *Δεν είναι ούτε καν δώδεκα χρόνων* (πηγή: Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα).

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας όπου παρουσιάζονται συνοπτικά τα αρνητικά στοιχεία της ΚΝΕ, οι λειτουργίες τους και η κατανομή τους:

ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΝΕ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΑΡΝΗΣΗΣ	
<u>ΔΕΙΚΤΗΣ</u>	<u>ΚΑΤΑΝΟΜΗ</u>
Δε(v)	Σε περιβάλλοντα οριστικής έγκλισης ακριβώς πριν από τη ρηματική ζώνη, το ρήμα και τα κλιτικά
Μη(v)	Σε περιβάλλοντα υποτακτικής «με μια ευρύτερη, όχι στενά μορφολογική, αντίληψη του όρου» ακριβώς πριν από το ρήμα και σε τύπους γερονδίου έχοντας επίσης αξία προτασιακής άρνησης.
Όχι	Ελλειπτικός λόγος, μη ελλειπτικός λόγος, «άρση θέση», άρνηση ποσοδεικτικών εκφράσεων.
Μη	Ελλειπτικός λόγος-μη ρηματικές δομές
	Μη ελλειπτικός λόγος- άρνηση ουσιαστικού παραγώγου
Χωρίς/δίχως	ονοματικές φράσεις σε αιτιατική, προτάσεις (με το να)
Ούτε/μήτε	Παρατακτική σύνδεση αποφαιτικών προτάσεων κρίσεως, ενίσχυση άρνησης.

Πίνακας 2: Αρνητικά στοιχεία της ΚΝΕ

3.1.4 Οι αρνητικές λέξεις (n-words) στα Νέα Ελληνικά

Οι αρνητικές λέξεις στα νέα ελληνικά είναι οι παρακάτω:

Οι Αρνητικές Λέξεις (n-words) στα Ελληνικά	
Μη εμφατικές	ΕΜΦΑΤΙΚΕΣ
Κανένας	ΚΑΝΕΝΑΣ
Κανένας Ο	ΚΑΝΕΝΑΣ Ο
Τίποτα	ΤΙΠΟΤΑ
Ποτέ	ΠΟΤΕ
Πουθενά	ΠΟΥΘΕΝΑ

Πίνακας 3: Οι αρνητικές λέξεις της ΚΝΕ

Όπως υποδεικνύεται από τη χρήση των κεφαλαίων για τις λέξεις στη δεξιά στήλη οι αρνητικές λέξεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: στις εμφατικές (με κεφαλαία) και μη-εμφατικές. Η Γιαννακίδου (2002) υποστηρίζει ότι οι δύο κατηγορίες είναι λεξιλογικά διακριτές με τον εμφατικό επιτονισμό να φέρεται ως ένα είδος μορφολογικής σήμανσης. Με άλλα λόγια, ο διαφορετικός επιτονισμός διαφοροποιεί τα μέλη των παραπάνω ζευγών, όπως ακριβώς θα συνέβαινε εάν υπήρχε διαφοροποίηση σε επίπεδο μορφολογίας και σημαίνει τη διαφοροποίηση στην κατανομή τους.

Εκτός από τη διαφορά στον επιτονισμό τους, υπάρχουν και άλλα στοιχεία που διαφοροποιούν τις δύο κατηγορίες. Οι διαφορές μεταξύ εμφατικών και μη εμφατικών αρνητικών λέξεων στα νέα ελληνικά μπορούν να ταξινομηθούν σε λεξιλογικές, συντακτικές, σημασιολογικές διαφορές, καθώς και σε διαφορές πεδίου και επιτονισμού:

A) Διαφοροποίηση ως προς την κατανομή

Τόσο οι εμφατικές αρνητικές λέξεις όσο και οι μη εμφατικές αρνητικές λέξεις πρέπει να συνεμφανίζονται με άρνηση ή με το *χωρίς* προκειμένου να υπάρχει γραμματικότητα (αριθμός παραδείγματος). Ωστόσο οι μη εμφατικές παρουσιάζουν κατανομή και σε άλλα, μη αρνητικά περιβάλλοντα όπως ο υποθετικός λόγος, η προστακτική, ερώτηση, φράσεις δυνητικής ή επιστημικής τροπικότητας. Αντιθέτως οι εμφατικές αρνητικές λέξεις είναι μη γραμματικές σε μη αρνητικά περιβάλλοντα (αρ. παρ.).

(29)	Η Θεοδώρα *(δεν) ενέκρινε κανένα/KANENA σχέδιο.
------	---

(30)	Αν δεις την Έλενα πουθενά /*ΠΟΥΘΕΝΑ, να της μιλήσεις.
------	---

Με βάση αυτή τη διαφορετική κατανομή η Γιαννακίδου (2002) αναφέρει ότι οι εμφατικοί τύποι δεν είναι απλώς επιδραστικά στοιχεία πολικότητας⁸ (Affective Polarity Items) αλλά συγκεκριμένα αποτελούν στοιχεία αρνητικής πολικότητας⁹ (Negative Polarity Items). Υποστηρίζει ότι μόνο οι εμφατικές λέξεις μπορούν να συμβάλλουν στην παραγωγή Συμφωνίας του Αρνητικού καθώς είναι μόνο αυτές που μπορούν να σχηματίσουν σύντομες απαντήσεις με αρνητική σημασία:

(31)	E: -Τι είδες; A:- ΤΙΠΟΤΑ
	Γιαννακίδου 2000:485

Ωστόσο το γεγονός ότι οι εμφατικές αρνητικές λέξεις προσδίδουν αρνητική σημασία δίχως την παρουσία φανεράς άρνησης οφείλεται στη ελλιπή δομή και όχι στην πραγματικά αρνητική σημασία τους. Έτσι στις αντίστοιχες πλήρεις απαντήσεις η παρουσία φανεράς άρνησης είναι υποχρεωτική. Επιπλέον ένα ακόμη από τα επιχειρήματα που υποστηρίζουν την άποψη ότι οι αρνητικές λέξεις δεν είναι ουσιαστικά φορείς αρνητικής σημασίας είναι ότι δεν συμμετέχουν ποτέ στην παραγωγή διπλής άρνησης (όταν η συνεμφάνιση αρνητικών στοιχείων δίνει θετικό νόημα) σε γλώσσες που εμφανίζουν ΣΑ.

B) Συντακτικές διαφορές

Οι εμφατικές αρνητικές λέξεις πρέπει να βρίσκονται πάντα σε σχέση τοπικότητας με τον αρνητικό τελεστή σε αντίθεση με τις μη εμφατικές η νομιμοποίηση των οποίων δεν

⁸ ΕΣΠ (API): Ένα a στοιχείο πολικότητας είναι επιδραστικό αν νομιμοποιείται από μη αληθειακούς τελεστές (Giannakidou, 2000:468). Όσον αφορά τον ορισμό (μη) αληθειακού τελεστή: i) Ένας προτασιακός τελεστής F είναι αληθειακός, αν και μόνο αν το Fp συνεπάγεται ή προϋποθέτει ότι το p είναι αληθές στο επιστημικό μοντέλο $M_E(x)$ κάποιου ατόμου x : διαφορετικά ο τελεστής F είναι μη αληθειακός. (ii) Ένας μη αληθειακός τελεστής F είναι αντιαληθειακός, αν και μόνο αν το Fp συνεπάγεται το αντίθετο του p στο επιστημικό μοντέλο κάποιου ατόμου x : $Fp \rightarrow \neg p$ στο $M_E(x)$ (Giannakidou, 2006:).

⁹ ΣΑΠ (NPI): Ένα a επιδραστικό στοιχείο πολικότητας είναι στοιχείο αρνητικής πολικότητας αν νομιμοποιείται από αντιαληθειακούς τελεστές (Giannakidou, 2000:468).

υπόκειται σε περιορισμούς τοπικότητας. Η αντίθεση αυτή αναδεικνύεται μέσα από τρεις διατυπώσεις:

- α. Οι μη εμφατικές, σε αντίθεση με τις εμφατικές, νομιμοποιούνται εντός των ορίων συντακτικών νησίδων. Στο ακόλουθο παράδειγμα η παρουσία του εμφατικού εντός της αναφορική πρότασης οδηγεί σε αντιγραμματικότητα: *Δεν πρόδωσα μυστικά [που εξέθεσαν {κανέναν/*KANENAN}]* (Giannakidou, 2002).
- β. Μόνο οι μη εμφατικές νομιμοποιούνται σε μεγάλη απόσταση. Έτσι οι μη εμφατικές δύνανται να εμφανιστούν σε συμπληρωματικές φράσεις που εισάγονται με τα *ότι*, *που* και *να* σε αντίθεση με τις εμφατικές λέξεις που νομιμοποιούνται μόνο στις προτάσεις που εισάγει το *να*: *Η Αριάδνη δεν είπε ότι είδε τίποτα/*ΤΙΠΟΤΑ*, αλλά, *Η Αριάδνη δεν θέλει να δει κανέναν/KANENAN*.
- γ. Μόνο οι εμφατικές λέξεις δύνανται να εμφανίζονται και στα αριστερά του τελεστή: *KANENAN/*Κανέναν δεν είδα*.

Γ) Σημασιολογικές διαφορές

Η καθοριστική σημασιολογική διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών είναι ότι μόνο οι μη εμφατικές αρνητικές λέξεις αποτελούν υπαρκτικούς ποσοδείκτες¹⁰. Αντιθέτως, οι εμφατικές λέξεις αποτελούν καθολικούς ποσοδείκτες¹¹ όπως αποδεικνύει ένα σύνολο τεστ ορισμένα από τα οποία είναι τα εξής:

- α) την τροποποίηση με το *απολύτως*: *Δεν είδα (απολύτως) ΚΑΝΕΝΑΝ/*κανέναν (απολύτως)*.
- β) την τροποποίηση με το *και*: Το *και* αποτελεί τροποποιητή των υπαρκτικών ποσοδεικτών: *Δεν είπε και {τίποτα/*ΤΙΠΟΤΑ} σπουδαίο*. Παρατηρείται ότι η εμφατική *ΤΙΠΟΤΑ* συμπεριφέρεται ως καθολικός ποσοδείκτης οδηγώντας σε αντιγραμματικότητα σε συνδυασμό με το *και*, ενώ η μη εμφατική *τίποτα*, ως υπαρκτικός ποσοδείκτης, οδηγεί σε γραμματικότητα (*Δεν είπε και κάτι σπουδαίο*).
- γ) τις αναφορικές προτάσεις *donkey*: Οι εμφατικές λέξεις ως καθολικοί ποσοδείκτες δεν δύνανται να δεσμεύσουν μεταβλητές εκτός του πεδίου τους και δεν νομιμοποιούν

¹⁰ «Οι υπαρκτικοί ποσοδείκτες (existential quantifiers) ($\exists x$) δηλώνουν ότι αυτό που περιγράφεται από το κατηγορημα αφορά μέρος του συνόλου των οντοτήτων που έχουν την ιδιότητα που περιγράφεται από την ονομαστική φράση (ΟΦ) σε μια συγκεκριμένη κατάσταση: *Ο Γιώργος μίλησε με κάποιους φοιτητές*» (Βαρλοκώστα, 2016).

¹¹ «Οι καθολικοί ποσοδείκτες (universal quantifiers) ($\forall x$) δηλώνουν ότι αυτό που περιγράφεται από το κατηγορημα αφορά όλο το σύνολο των οντοτήτων που έχουν την ιδιότητα που περιγράφεται από την ονομαστική φράση (ΟΦ) σε μια συγκεκριμένη κατάσταση: *Ο Γιώργος μίλησε με όλους τους φοιτητές*» (Βαρλοκώστα, 2016).

αυτού του είδους τις αναφορές σε αντίθεση με τις μη εμφατικές λέξεις: *Οι φοιτητές που δεν έχουν ΤΙΠΟΤΑ₁ να πουν, ας μην το₁ πουν τώρα.

δ) τη χρήση ως ονοματικό κατηγορημα εντός του πεδίου της άρνησης: Δεν είναι κανένας/*KANENAS ιατρός. Παρατηρείται ότι η χρήση της εμφατικής αρνητικής λέξης KANENAS οδηγεί σε αντιγραμματικότητα καθώς μεταφράζεται ποσοδεικτικά, όπως και οι καθολικοί ποσοδείκτες (*Ο Νίκος δεν είναι κάθε ιατρός).

Η Γιαννακίδου (2002:498) καταλήγει ότι όσον αφορά την ελληνική γλώσσα μια ανάλυση της Συμφωνίας του Αρνητικού με τήρηση της Αρχής της Συνθετικότητας μπορεί να διατυπωθεί εάν θεωρηθεί ότι η άρνηση εκφέρεται μόνο από τους δείκτες της άρνησης ενώ οι εμφατικές αρνητικές λέξεις αποτελούν καθολικούς ποσοδείκτες. Η διαφορά των εμφατικών αρνητικών από τους υπόλοιπους καθολικούς ποσοδείκτες όπως το *όλος* και *κάθε* είναι ότι οι εμφατικές δύνανται να συνδυαστούν μόνο με αρνητικό κατηγορημα ενώ οι υπόλοιποι καθολικοί ποσοδείκτες τόσο με καταφατικά όσο και με αρνητικά κατηγορήματα. Επίσης οι καθολικοί ποσοδείκτες δύνανται να ερμηνευθούν εντός του πεδίου της άρνησης σε αντίθεση με τους εμφατικούς ποσοδείκτες οι οποίοι ανυψώνονται και ερμηνεύονται έχοντας πεδίο πάνω από την άρνηση.

3.2 Τα στοιχεία σχηματισμού άρνησης στην τουρκική γλώσσα

3.2.1 Οι Δείκτες Άρνησης στην τουρκική γλώσσα

Η άρνηση στην τουρκική γλώσσα πραγματώνεται με τέσσερις τρόπους (Tura, 1981:317). Συγκεκριμένα, η άρνηση πραγματώνεται μέσω της χρήσης των δεικτών άρνησης – *mA*, *değil*, *yok*, *-Iz*.

–mA: Ο πρώτος τρόπος σχηματισμού προτασιακής άρνησης είναι μέσω της προσθήκης του επιθήματος –*mA*. Το συγκεκριμένο μόρφημα προστίθεται στη βάση του ρήματος πριν από τους δείκτες χρόνου/ όψης/ διάθεσης, πριν από τα επιθήματα συμφωνίας προσώπου (32) και μετά από επιθήματα που δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τη μετατροπή του ρήματος σε αυτοπαθές (33), παθητικό (34), μεταβιβαστικό (35) κτλ., καθώς και μετά τον δείκτη που δηλώνει ικανότητα (36) (Emeksiz, 2010:1):

(32)	Ben seni unut- ma-dı-m .
	Εγώ εσύ-ΑΙΤ ξεχνώ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α' ΕΝ.
	Δεν σε ξέχασα.

(33)	Öylece yürüdük ve hiç bak- ıŝ-ma-dı-k .
	Έτσι περπατώ-ΠΑΡ-Α' ΠΛΗΘ. και καθόλου κοιτάζω-ΑΥΤΟΠ.-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α' ΠΛΗΘ
	Έτσι περπατήσαμε και καθόλου δεν κοιταχτήκαμε.

(34)	Yık- ıl-ma-mıŝ-ti .
	Κατεδαφίζω-ΠΑΘ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ' ΕΝ.
	Δεν έχει κατεδαφιστεί.

(35)	Yeni bir takım elbise dik- tir-me-miŝ-tim .
	Καινούριο ένα κοστούμι ράβω-ΜΕΤΑΒ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α' ΕΝ.
	Δεν έχω ράψει καινούριο κοστούμι.

(36)	Bunu yap- a-ma-m
	Αυτό-ΑΙΤ κάνω-ΜΠΟΡΩ-ΑΡΝ-Α' ΕΝ.
	Αυτό δεν μπορώ να το κάνω.

Değil: Η προτασιακή άρνηση εκφέρεται με τη χρήση του ελεύθερου μορφήματος και κατηγορήματος *değil*. Δύναται να χρησιμοποιηθεί για τον σχηματισμό άρνησης ονοματικών και επιθετικών φράσεων (37). Επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον σχηματισμό άρνησης σε ρηματικές φράσεις υπό την προϋπόθεση ότι το ρήμα φέρει συγκεκριμένα ρηματικά μορφήματα όπως *-mıŝ*, *-(I)yor*, *-EcEK*. Στην περίπτωση αυτή, οι δείκτες συμφωνίας προσώπου κλπ. μεταφέρονται και προστίθενται στο *değil* ενώ το ρήμα γίνεται μη παρεμφατικό (38) (Emeksiz, 2010:2).

(37)	Ali okul-da değil
	Αλί-ΟΝΟΜ. σχολείο-ΤΟΠ. ΑΡΝ.
	Ο Αλί δεν είναι στο σχολείο.

(38)	Ben seni unutmuyuş değil -im.
	Εγώ εσύ-ΑΙΤ. ξεχνώ-ΣΥΝΤ. ΑΡΝ.-Α'ΕΝ.
	Δεν σ' έχω ξεχάσει.

Yok: Η υπαρκτική άρνηση μέσω του κατηγορήματος **yok**. Το yok («δεν υπάρχει») αποτελεί την άρνηση του *var* («υπάρχει»).

- (39) Çorbanın tuzu **yok**.
 Σούπα-ΓΕΝ αλάτι-ΚΤΗΣ. Έχει-ΑΡΝ.
 Η σούπα δεν έχει αλάτι

-sIz: Τέλος η λεγόμενη προσφωματική άρνηση πραγματώνεται με την προσθήκη του επιθήματος **-sIz** (*χωρίς*) σε ουσιαστικά: *parasiz* (άφραγκος) .

3.2.2 Οι αρνητικές λέξεις (n-words) στα Τουρκικά

Οι αρνητικές λέξεις που χρησιμοποιούνται στην τουρκική είναι οι παρακάτω:

Οι Αρνητικές Λέξεις (n-words) στα Τουρκικά	
Hiç	ποτέ, καθόλου
Hiçbir	Καθόλου, τίποτα
Hiç kimse	Κανένας
Hiçbir şey	Τίποτα
Hiçbir yer	Πουθενά
Hiçbir zaman	ποτέ

Πίνακας 4: Οι αρνητικές λέξεις της ΚΝΤ

4. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται στοιχεία σχετικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την απόκτηση των δεδομένων, τα δύο σώματα κειμένων εκ των οποίων αντλήθηκαν τα δεδομένα, καθώς και τη διαδικασία της έρευνας.

4.1 Μεθοδολογία

4.1.1 Η Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων

Η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων βασίζεται στην εμπειρική και επαγωγική μέθοδο ανάλυσης καθώς βασίζεται και χρησιμοποιεί δείγματα γλωσσικής χρήσης με στόχο να εξάγει κανόνες και να διερευνήσει τάσεις αναφορικά με το πώς οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τη γλώσσα. Η χρήση του υπολογιστή δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή, μέσα από τον γρήγορο και ακριβή υπολογισμό συχνοτήτων και την διεξαγωγή στατιστικών μετρήσεων, να διερευνήσει γλωσσικά μοτίβα και τάσεις στα οποία προηγουμένως δεν είχε πρόσβαση (Baker, 2010). Συνεπώς η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων επιτρέπει στον ερευνητή να επιβεβαιώσει ή να απορρίψει υποθέσεις για τη γλωσσική χρήση όπως επίσης και να διατυπώσει νέα ερωτήματα σχετικά με αυτήν διανοίγοντας νέες οδούς έρευνας. Επιπλέον, η δυνατότητα ποσοτικής ανάλυσης επιτρέπει στον ερευνητή να ξεφύγει από την απολυτότητα στη διατύπωση των υποθέσεων και των ερωτημάτων και να συγκεκριμενοποιήσει τις σχέσεις ποικίλων μεταβλητών μέσα από την ποσοστιαία απεικόνισή τους. Ένα ακόμη σημαντικό πλεονέκτημα της γλωσσολογίας σωμάτων-κειμένων αποτελεί η δυνατότητα διερεύνησης και επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων, γεγονός που επιτρέπει τόσο τον εντοπισμό και την παρατήρηση σπάνιων φαινομένων όσο και την αποσαφήνιση των συνθηκών που επιτρέπουν την εμφάνιση των περισσότερο συχνών από αυτά.

Ορισμένοι ερευνητές όπως ο Tognini-Bonelli (2001) αναγνωρίζουν στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων μια θέση ανάμεσα στους υπόλοιπους κλάδους της γλωσσολογίας όπως η σημασιολογία, σύνταξη, φωνητική, φωνολογία, μορφολογία, κτλ. Άλλοι πάλι όπως οι McEnery, Xiao και Tono (2006) θεωρούν ότι η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων αποτελεί περισσότερο μια μεθοδολογία παρά έναν ξεχωριστό κλάδο της γλωσσολογίας. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Lindquist (2009) πρόκειται για μια μεθοδολογία η οποία συνδυάζει έναν μεγάλο αριθμό σχετικών μεθόδων οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιούνται από ερευνητές ποικίλων θεωρητικών υπόβαθρων.

Βασικό επιχείρημά τους αποτελεί η θεώρηση ότι η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων δεν περιορίζεται σε έναν τομέα αλλά αντίθετα δύναται να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να διερευνηθεί ο οποιοσδήποτε τομέας της γλώσσας όπως η σύνταξη και η σημασιολογία. Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, η χρήση σωμάτων κειμένων για τη διερεύνηση και μελέτη γλωσσικών φαινομένων όπως η άρνηση συνεπάγεται μια σειρά πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων (εκτός των γενικών πλεονεκτημάτων που αναφέρθηκαν ανωτέρω) οι οποίες διαφαίνονται και μέσα από τα χαρακτηριστικά των εργαλείων της γλωσσολογίας σωμάτων κειμένων.

4.1.2 Τα σώματα κειμένων

Σύμφωνα με τους McEneary, Xiao και Topo (2006) ένα σώμα κειμένων αποτελεί μια «πεπερασμένη συλλογή μηχανο-αναγνώσιμων κειμένων, επιλεγμένων έτσι ώστε να είναι όσο το δυνατό πιο αντιπροσωπευτική μιας γλώσσας ή γλωσσικής ποικιλίας». Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που τονίζεται από τον Sinclair (1996) ως απαραίτητο στοιχείο ενός σώματος κειμένων είναι η αντιπροσωπευτικότητα και αναφέρει ότι «ένα σώμα κειμένων είναι μια συλλογή από τμήματα γλώσσας που έχουν επιλεγεί και ταξινομηθεί βάσει συγκεκριμένων γλωσσολογικών κριτηρίων με σκοπό να χρησιμοποιηθούν ως ένα δείγμα γλώσσας».

Συνεπώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα πλεονεκτήματα της χρήσης σωμάτων κειμένων απορρέουν από το γεγονός ότι επιτρέπουν την εξαγωγή πληροφοριών για τη γλώσσα από δεδομένα που συγκεντρώνουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά (Γούτσος και Φραγκάκη, 2015):

- εμπειρικά: δεν βασίζονται σε εικασίες ή στη διαίσθηση των ερευνητών, αλλά στην πραγματικότητα γλωσσικών αλληλεπιδράσεων που προϋπάρχουν.
- συστηματικά: έχουν συλλεγεί με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και αρχές, και όχι με τυχαίο ή ανεκδοτολογικό τρόπο.
- αυθεντικά: δεν προέρχονται από πειραματικές ή άλλες τεχνητές συνθήκες, αλλά από την αυθόρμητη φυσική παραγωγή λόγου των ομιλητών μιας γλώσσας.
- κειμενικά: περιλαμβάνουν ολόκληρα κείμενα ή τμήματα κειμένων και δεν περιορίζονται σε μεμονωμένες λέξεις ή προτάσεις.
- εκτεταμένα: διαθέτουν μεγάλο όγκο και δεν περιορίζονται σε λίγα παραδείγματα.

4.1.3 Οι Συμφράσεις (Concordance Lines)

Οι συμφράσεις ορίζονται ως λίστες που περιλαμβάνουν το σύνολο των περικειμένων εντός των οποίων εμφανίζεται η υπό εξέταση λέξη (ή αλλιώς *κομβική*) σε ένα συγκεκριμένο κείμενο (Lindquist, 2009:5). Ένας συμφραστικός πίνακας περιλαμβάνει την κομβική λέξη στο κέντρο, ενώ αριστερά και δεξιά δίνονται οι λέξεις με τις οποίες συνεμφανίζεται, τα στενά της δηλαδή συμφραζόμενα. Η παραγωγή συμφραστικών πινάκων μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να προσφέρει πολλές γλωσσικές πληροφορίες για μια λέξη (ή φράση), καθώς επιτρέπει τη μελέτη της λέξης σε συνδυασμό με τις συνάψεις της, τις λέξεις δηλαδή με τις οποίες αυτή συνεμφανίζεται, καθώς και τις άμεσες συνταγματικές σχέσεις της λέξης (ή φράσης), δηλαδή τα ευρύτερα δομικά σύνολα στα οποία χρησιμοποιείται.

4.1.4 Οι Λεξικές Συνάψεις (Collocations)

Σύμφωνα με τους Γούτσο και Φραγκάκη (2015:82) ο όρος *σύναψη* (collocation) αναφέρεται στην «αυθαίρετη σύζευξη λέξεων στο συνταγματικό επίπεδο, την οποία μπορούν να πραγματοποιήσουν με άνεση κυρίως οι φυσικοί ομιλητές της γλώσσας, ενώ οι ομιλητές της δεύτερης/ξένης γλώσσας δεν διαθέτουν την ίδια ευχέρεια και χρειάζονται συστηματική διδασκαλία για να επιτύχουν ανάλογα αποτελέσματα». Η σύναψη λοιπόν φαίνεται να δίνει βήμα στην ασυνείδητη γνώση του φυσικού ομιλητή ο οποίος δίχως συνειδητή προσπάθεια επιλέγει να πει «πλατύ χαμόγελο» αντί του «φαρδύ χαμόγελο», μια επιλογή που συχνά αποτελεί αιτία προβληματισμού για τον διδασκόμενο τη γλώσσα ως δεύτερη.

Ο Firth τοποθετεί τη σχέση που αποδίδεται με τον όρο *σύναψη* στο συνταγματικό επίπεδο (1957:196). Τα δύο κύρια είδη συνάψεων που αναφέρονται στη βιβλιογραφία είναι οι συνάψεις παραθύρου (“window collocations”) ή αλλιώς οι συνάψεις του Firth (και στη συνέχεια του Sinclair) και οι «παρακείμενες συνάψεις» (adjacent collocations) που φέρουν χαρακτηριστικά παρόμοια με τις συνάψεις όπως ορίστηκαν από τον Palmer. Η θεώρηση του Firth δίνει έμφαση στο γεγονός ότι το νόημα μεμονωμένων λέξεων επηρεάζεται από τις λέξεις με τις οποίες εμφανίζεται συχνότερα. Οι ιδέες του ενέπνευσαν τις πρώτες μελέτες των Halliday και Sinclair με χρήση υπολογιστών κατά τη δεκαετία του 1960. Ο τύπος της *σύναψης παραθύρου* αναφέρεται σε λέξεις οι οποίες

βρίσκονται στο άμεσο περιβάλλον της κομβικής λέξης οι οποίες ωστόσο δεν βρίσκονται σε άμεση γραμματική σχέση μαζί της. Το εύρος στα δεξιά και αριστερά της κομβικής λέξης ονομάζεται παράθυρο. Το εύρος του παραθύρου καθορίζεται από τους σκοπούς της εκάστοτε μελέτης (Lindquist, 73). Σύμφωνα με τον H.E. Palmer σύναψη είναι κάθε ακολουθία δύο ή περισσότερων λέξεων που πρέπει να τη μάθει κανείς ως ολοκληρωμένο σύνολο και δεν καθορίζεται από τα συστατικά της μέρη (Γούτσο και Φραγκάκη, 2015:83). Όπως συμβαίνει και με τις συνάψεις του Palmer, οι παρακείμενες συνάψεις εμφανίζονται αμέσως στα αριστερά ή δεξιά της κομβικής λέξης.

Σύμφωνα με τους Γούτσο και Φραγκάκη οι νεότεροι ορισμοί της σύναψης, υπό την επίδραση της ανάλυσης των σωμάτων κειμένων, δίνουν έμφαση στη λειτουργία της ως σχέση συχνότητας. Ο Sinclair ορίζει ως σύναψη τη «συνεμφάνιση δύο ή περισσότερων λέξεων σε ένα μικρό διάστημα μέσα στο κείμενο» (2015:83) συσχετίζοντας έτσι την έννοια της σύναψης με το συμφραστικό διάστημα (collocation span) που θυμίζει το παράθυρο του Firth. Επίσης τονίζει ότι «όσο πιο μεγάλο είναι το διάστημα, τόσο μικρότερη είναι η σημασία της σύναψης γενικά».

4.1.5 Οι Γραμματικές Συνάψεις (Colligations)

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ενώ οι λεξικές συνάψεις περιγράφουν την σχέση έλξης μεταξύ δύο λέξεων, οι γραμματικές συνάψεις αφορούν στη σχέση είτε μεταξύ λέξεων και γραμματικών κατηγοριών είτε μεταξύ γραμματικών κατηγοριών. Σύμφωνα με τον Firth ο όρος χρησιμοποιείται για την περιγραφή των σχέσεων των λέξεων σε επίπεδο γραμματικής. Στην διάλεξη του το 1998 ο Hoey όρισε την γραμματική σύναψη ως εξής (Hunston, 2001: 15):

1. Η γραμματική συντροφιά που διατηρεί (ή αποφεύγει να διατηρήσει) μια λέξη, είτε εντός της ομάδας της είτε σε υψηλότερο επίπεδο.
2. Οι γραμματικές λειτουργίες που προτιμά (ή αποφεύγει) η ομάδα της λέξης.
3. Η θέση που προτιμά (ή αποφεύγει) η λέξη εντός μιας ακολουθίας.

4.2 Τα Σώματα Κειμένων της Έρευνας: ΕΘΕΓ και TNC

Η άντληση των δεδομένων για την ελληνική γλώσσα πραγματοποιήθηκε από το σώμα κειμένων του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου και συγκεκριμένα από τον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ). Για τη διεξαγωγή της έρευνας πραγματοποιήθηκε εξάμηνη συνδρομή, η οποία επέτρεψε τη χρήση ενός μεγαλύτερου μέρους του σώματος από αυτό που είναι διαθέσιμο στον απλό επισκέπτη. Το σώμα κειμένων του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου αναπτύχθηκε επί σειρά ετών και σήμερα περιλαμβάνει περισσότερες από 47.000.000 λέξεις, ενώ εμπλουτίζεται συνεχώς. Όλα τα κείμενα του ΕΘΕΓ είναι επιλεγμένα, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα της σύγχρονης γλώσσας. Το Σώμα Κειμένων του ΙΕΛ περιλαμβάνει αποκλειστικά δείγματα γραπτού λόγου. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται στο σώμα χρονολογούνται από το 1990 και μετά και αποτελούν κείμενα με υψηλή αναγνωσιμότητα (εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας, βιβλία με υψηλές πωλήσεις κτλ). Με στόχο την αντιπροσώπευση διαφορετικών επιπέδων λόγου, επιλέχθηκαν κείμενα από πολλές πηγές που καλύπτουν ποικίλα κειμενικά είδη με ευρεία θεματολογία. Τα κείμενα του ΕΘΕΓ κατηγοριοποιούνται με βάση τα εξής κριτήρια: α) το μέσο δημοσίευσης τους (βιβλίο, διαδίκτυο, εφημερίδες, περιοδικά, άλλο), β) το γένος/ κειμενικό είδος (βιογραφία, γνώμη, διαφήμιση, επίσημα κείμενα, ιδιωτικά κείμενα, λογοτεχνία, πληροφόρηση, συζήτηση), γ) το θέμα/ περιεχόμενο (ασχολίες, γεωγραφία, επιστήμη, επιχειρήσεις, ιστορία, κοινωνία, τέχνες, υγεία). Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει λέξεις, λήμματα, γραμματικούς προσδιορισμούς ή και συνδυασμούς αυτών.

Το υλικό που συγκροτεί το σώμα για την τουρκική γλώσσα προέρχεται από το Εθνικό Σώμα Τουρκικής Γλώσσας (Turkish National Corpus -TNC). Το TNC συγκροτείται από 50 εκατομμύρια λέξεις και αποτελεί ένα ισορροπημένο και αντιπροσωπευτικό σώμα της σύγχρονης τουρκικής γλώσσας. Αποτελείται από κείμενα διαφόρων ειδών λόγου και καλύπτει μια χρονική περίοδο 24 ετών (1990-2013). Το μέρος της γραπτής γλώσσας αποτελείται από κείμενα που καλύπτουν μια ευρεία θεματολογία. Τα μεταγραμμένα προφορικά δεδομένα αποτελούν το 2% της βάσης δεδομένων του TNC και προέρχονται από αυθόρμητες, καθημερινές συνομιλίες και λόγους που συλλέχθηκαν σε συγκεκριμένες συνομιλιακές περιστάσεις. Κατά τον προσδιορισμό των κριτηρίων ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει αναζήτηση

καθορίζοντας διάφορες παραμέτρους όπως α) περίοδο δημοσίευσης, β) πεδίο (δημοσιευμένα, αδημοσίευτα, βιβλία, τύπος, αδιευκρίνιστο), γ) τμήμα κειμένου (επικεφαλίδα, σύνολο κειμένων, κυρίως σώμα, επίλογος κειμένων, αδιευκρίνιστο), δ) το θέμα/ περιεχόμενο (εφαρμοσμένες επιστήμες, τέχνες, παγκόσμια ζητήματα, θετικές επιστήμες, κοινωνικές επιστήμες, οικονομία, θρησκεία), ε) το γένος/ κειμενικό είδος (βιογραφία, γνώμη, διαφήμιση, επίσημα κείμενα, ιδιωτικά κείμενα, λογοτεχνία, πληροφόρηση, συζήτηση, αδιευκρίνιστο), στ) το φύλο του συγγραφέα (άντρας, γυναίκα, άλλο, αδιευκρίνιστο), ζ) την ιδιότητα του συγγραφέα (άτομο, συλλογικό, οργανισμός), η) το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο (παιδιά, νέοι, ηλικιωμένοι, όλοι, αδιευκρίνιστο). Η χρήση του απαιτεί απλή εγγραφή με δημιουργία λογαριασμού. Δεν απαιτείται συνδρομή και ο χρήστης μπορεί να επωφεληθεί από το σύνολο των προτάσεων του σώματος χωρίς χρονικούς περιορισμούς.

ΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ		
	ΕΘΕΓ	TNC
Διαθεσιμότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Για επισκέπτες: αποτελέσματα ανεύρεσης έως 5 προτάσεις • Για συνδρομητές: αποτελέσματα ανεύρεσης έως 2.000 προτάσεις 	Δεν απαιτείται συνδρομή. Ο μέγιστος αριθμός των διαθέσιμων προτάσεων για κάθε όρο αναζήτησης είναι 2.500. Ο μέγιστος αριθμός προτάσεων για κάθε σύναψη του όρου είναι 250.
Είδος λόγου	Γραπτός	Γραπτός και προφορικός
Μέσα δημοσίευσης	Βιβλία Διαδίκτυο Εφημερίδες Περιοδικά Άλλο	Βιβλία Διαδίκτυο Περιοδικά Δημοσιευμένες πηγές Αδημοσίευτες πηγές Άλλο
Κειμενικά είδη	Βιογραφία Γνώμη Διαφήμιση Επίσημα κείμενα Ιδιωτικά κείμενα Λογοτεχνία Συζήτηση Άλλα	Βιογραφία Γνώμη Ακαδημαϊκά Λογοτεχνία Τύπος Διαφήμιση Αλληλογραφία Άλλα

Περιεχόμενο	ασχολίες, γεωγραφία, επιστήμες, επιχειρήσεις, ιστορία, κοινωνία, τέχνες, υγεία, αδιευκρίνιστο	Επιστήμες, θρησκεία, ιστορία, οικονομικά, τέχνες, ιατρικά, άλλα
Μέγεθος	47.000.000 λέξεις	49.559.700 λέξεις
Χρονολογία	1990 και μετά	1990-2013
Χρήση	Ο συνδρομητής έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει αναζήτηση λέξης, λήμματος ή γραμματικού προσδιορισμού σε συνδυασμούς (έως και τριών τεμαχίων) ή μεμονωμένα σε όλο το σώμα ή σε καθορισμένο υποσύνολο του.	Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει αναζήτηση με βάση το μέρος του λόγου ή τα διάφορα επιθήματα.

Πίνακας 5: Στοιχεία για τον ΕΘΕΓ και το TNC

4.3 Η Διαδικασία της Έρευνας

Ο ΕΘΕΓ προσφέρει τη δυνατότητα αναζήτησης λέξεων, λημμάτων ή γραμματικών προσδιορισμών σε συνδυασμό 2 ή τριών τεμαχίων. Με τη χρήση αυτής της δυνατότητας πραγματοποιήθηκε αναζήτηση συνδυασμών που αποτελούνταν από έναν δείκτη άρνησης και μια αρνητική λέξη προκειμένου να διερευνηθεί η αλληλεπίδραση τους. Η κάθε αναζήτηση πραγματοποιήθηκε και με αντιστροφή της σειράς των κριτηρίων. Για παράδειγμα, μετά την ολοκλήρωση της αναζήτησης του *δεν* (κριτήρια αναζήτησης: λέξη, μόριο) σε συνδυασμό με το *κανένας* (κριτήρια αναζήτησης: λήμμα, αντωνυμία), πραγματοποιήθηκε αντίστροφη αναζήτηση με πρώτο κριτήριο το *κανένας* και δεύτερο κριτήριο το *δεν* με σκοπό να αντληθούν όλα τα πιθανά περιβάλλοντα εμφάνισης του συνδυασμού των δύο λέξεων.

Όσον αφορά τα υπόλοιπα κριτήρια αναζήτησης, επιλέχθηκε η παραγωγή συμφραστικού πίνακα με εύρος παραθύρου 70 χαρακτήρων πριν και μετά από τους όρους αναζήτησης, ενώ η μέγιστη απόσταση μεταξύ των δύο όρων αναζήτησης ορίστηκε στις πέντε λέξεις. Ο μέγιστος αριθμός προτάσεων εμφάνισης για κάθε συνδυασμό ορίστηκε στη μέγιστη τιμή των 2.000 προτάσεων. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει έναν επιπλέον περιορισμό που συνεπάγεται η χρήση του συγκεκριμένου σώματος, καθώς δεν υπάρχει η δυνατότητα εμφάνισης του συνόλου

των προτάσεων που υπάρχουν στο σώμα. Μετά την ολοκλήρωση των αναζητήσεων συλλέχθηκαν οι προτάσεις που περιείχαν τους όρους αναζήτησης και μελετήθηκαν μία προς μία.

Σε αντίθεση με τον ΕΘΕΓ, το TNC δεν προσφέρει τη δυνατότητα ταυτόχρονης αναζήτησης όρων. Έχοντας κατασκευαστεί στα πρότυπα του BNC (British National Corpus), το TNC προσφέρει τη δυνατότητα αναζήτησης του κάθε όρου μεμονωμένα. Το εύρος παραθύρου ορίστηκε στο μέγιστο, ήτοι 5 λέξεις πριν και μετά τον όρο αναζήτησης. Η μέγιστη τιμή των εμφανιζόμενων προτάσεων είναι 2.500 προτάσεις. Μετά την εμφάνιση του συμφραστικού πίνακα επιλέχθηκε η εμφάνιση των συνάψεων του συγκεκριμένου όρου. Στη συνέχεια, από τις συνάψεις αυτές επιλέχθηκαν και μελετήθηκαν οι συνάψεις που σχετίζονται με την έρευνα. Ο μέγιστος αριθμός προτάσεων για κάθε σύναψη είναι 250. Τέλος, επανεξετάστηκε ο αρχικός συμφραστικός πίνακας προκειμένου να εντοπιστούν δομές που δεν συμπεριλήφθηκαν στους πίνακες συνάψεων.

Για την αναζήτηση των όρων χρησιμοποιήθηκαν επίσης ορισμένα από τα εργαλεία που διαθέτει το TNC. Συγκεκριμένα, προκειμένου να ανασυρθεί μια ποικιλία μορφών του *değil*, όπως ο συνδυασμός του με τα προσωπικά επιθήματα, ακολουθήθηκαν τα εξής βήματα:

1. Ορίστηκε το *değil* ως “PoS Query Lemma” με επιλογή φίλτρου “PoS” (Part of Speech-Μέρος του Λόγου) και επιλογή τιμής “NN”, όπως υποδείχθηκε από τους δημιουργούς του σώματος, προκειμένου στα αποτελέσματα να συμπεριλαμβάνονται μορφές όπως *değilim*, *değildi* κτλ.
2. Στη συνέχεια από τον συμφραστικό πίνακα που προέκυψε επιλέχθηκε η εμφάνιση του πίνακα συνάψεων. Από τον πίνακα συνάψεων επιλέχθηκαν κι εξετάστηκαν οι συνάψεις που σχετίζονται με το αντικείμενο της εργασίας, όπως οι συνάψεις με το *hiç*, *hiçbir* κτλ.

Για την αναζήτηση όρων που περιέχουν το αρνητικό ένθημα *-mA* πραγματοποιήθηκε αναζήτηση του όρου *gelmedi* με ταυτόχρονη επιλογή του φίλτρου “Similarity Query”, ώστε στα αποτελέσματα να περιλαμβάνονται οι αρνητικές μορφές και άλλων ρημάτων. Στη συνέχεια επιλέχθηκε η εμφάνιση του πίνακα συνάψεων. Από τον πίνακα συνάψεων επιλέχθηκαν κι εξετάστηκαν οι συνάψεις που σχετίζονται με το αντικείμενο της εργασίας.

Μετά την συλλογή των δεδομένων οι προτάσεις μελετήθηκαν μία προς μία και εξαιρέθηκαν όσες δεν πληρούσαν τα κριτήρια αναζήτησης. Στη συνέχεια οι προτάσεις αυτές ταξινομήθηκαν στις τρεις κατηγορίες Α, Λ, ΣΑ. Ένας αριθμός προτάσεων που ταξινομήθηκαν ως ΣΑ επίσης φαίνεται να λειτουργούν εμφατικά. Πρόκειται για προτάσεις από τους συνδυασμούς ΣΑ όπου η αρνητική λέξη βρίσκεται στα αριστερά του δείκτη άρνησης και ερμηνεύεται ως εμφατική.

4.4 Δεδομένα

Τα δεδομένα που προέκυψαν παρατίθενται παρακάτω:

Από τον ΕΘΕΓ:

Οι συνδυασμοί πολλαπλής άρνησης που ερευνήθηκαν για την ελληνική γλώσσα και παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Επίσης παρουσιάζονται δεδομένα σχετικά με την παρατηρούμενη συχνότητα του συνδυασμού στο σώμα. Η παράλειψη ορισμένων προτάσεων οφείλεται στο γεγονός ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια αναζήτησης. Για παράδειγμα παραλείφθηκαν προτάσεις οι οποίες περιείχαν περισσότερους από έναν τελεστές, όπως οι προτάσεις τροπικότητας. Ορισμένα παραδείγματα προτάσεων που παραλείφθηκαν παρατίθενται στο Παράρτημα Β.

	Συνδυασμός	Παρατηρούμενη συχνότητα σύναψης
1	Δεν + κανένας	17.784
2	Κανένας + δεν	4687
3	Δεν + ποτέ	6304
4	Ποτέ + δεν	3465
5	Δεν + τίποτα	6058
6	Τίποτα + δεν	2558
7	Δεν + πουθενά	934
8	Πουθενά + δεν	256
9	Μην + κανένας	1429
10	Κανένας + μην	413
11	Μην + ποτέ	533
12	Ποτέ + μην	132
13	Μην + τίποτα	500
14	Τίποτα + μην	74
15	Μην + πουθενά	61
16	Πουθενά + μην	9
17	Όχι + κανένας	262
18	Κανένας + όχι	6

19	Όχι + ποτέ	85
20	Ποτέ + όχι	44
21	Όχι + τίποτα	101
22	Τίποτα + όχι	19
23	Όχι + πουθενά	6
24	Πουθενά + όχι	4
25	Χωρίς + κανένας	2416
26	Κανένας + χωρίς	257
27	Χωρίς + ποτέ	252
28	Ποτέ + χωρίς	58
29	Χωρίς + τίποτα	267
30	Τίποτα + χωρίς	68
31	Χωρίς + πουθενά	32
32	Πουθενά + χωρίς	9
33	Δίχως + κανένας	90
34	Κανένας + δίχως	3
35	Δίχως + ποτέ	10
36	Ποτέ + δίχως	3
37	Δίχως + τίποτα	15
38	Τίποτα + δίχως	4
39	Δίχως + πουθενά	2
40	Πουθενά + δίχως	-
41	Ούτε + κανένας	537
42	Κανένας + ούτε	101
43	Ούτε + ποτέ	219
44	Ποτέ + ούτε	289
45	Ούτε + τίποτα	292
46	Τίποτα + ούτε	239
47	Ούτε + πουθενά	28
48	Πουθενά + ούτε	46

Πίνακας 6: Οι συνδυασμοί για την ελληνική γλώσσα και η συχνότητα εμφάνισής τους στο σώμα.

Από το TNC:

Οι συνδυασμοί πολλαπλής άρνησης που ερευνήθηκαν για την τουρκική γλώσσα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Επίσης παρουσιάζονται δεδομένα σχετικά με την παρατηρούμενη συχνότητα των συνδυασμών στο σώμα, τον αριθμό των προτάσεων που συμπεριλήφθηκαν την έρευνα.

	Συνδυασμός	Παρατηρούμενη συχνότητα σύναψης	Αριθμός προτάσεων που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα (μέγιστος δυνατός: 250)
1	Değil + hiç	5700	250
2	Değil + hiçte	30	30

3	Değil + hiçbir	1669	245
4	Gelmedi* + hiç	6555	242
5	Gelmedi* + hiçbir	2362	237
6	Gelmedi* + değil	858	240
7	Gelmedi + yok	564	3
8	Gelmiyor*+ hiç	4375	246
9	Gelmiyor*+ hiçbir	1776	245
10	Gelmiyor*+ değil	1432	10
11	Gelmiyor + yok	1369	-
12	Gelmediği* + hiç	4308	247
13	Gelmediği + hiçbir	1326	245
14	Gelmediği + değil	408	100
15	Gelmediği + yok	312	30
16	Yok + yok	7044	240
17	Yok + hiç	2939	245
18	Yok + hiçbir	2177	250
19	Yok + değil	1477	-
20	-siz + hiç	1151	60
21	-siz + hiçbir	446	100
22	-siz + değil	1012	42
23	-siz + değildi	203	76
24	-siz + değildir	449	104
25	-siz + değilim	90	44
26	-siz + değiller	29	20
27	-siz + yok	473	-

Πίνακας 7: Οι συνδυασμοί για την τουρκική γλώσσα, η συχνότητα εμφάνισής τους και ο αριθμός των προτάσεων που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα.

Το σύμβολο * σημαίνει ότι η αναζήτηση του όρου έγινε βάσει το γραμματικών χαρακτηριστικών του. Για παράδειγμα η αναζήτηση του *gelmiyor* σε συνδυασμό με την επιλογή του κριτηρίου «ομοιότητα» (*similarity query*) εμφάνισε αποτελέσματα που συμπεριλάμβαναν όλα τα ρήματα με επιθήματα άρνησης και ενεστώτα.

4.5 Όρια και περιορισμοί της έρευνας

Στα πλαίσια εκπόνησης της παρούσας εργασίας συναντήθηκαν ορισμένοι περιορισμοί. Οι κυριότεροι από αυτούς αφορούν στη μεθοδολογία και ειδικότερα στη χρήση των σωμάτων. Συγκεκριμένα ο ΕΘΕΓ παρουσιάζει δύο περιορισμούς για τον χρήστη. Ο πρώτος αφορά στην συνδρομή που πρέπει να καταβληθεί για να είναι δυνατή η χρήση του. Ο δεύτερος αφορά στο πλήθος των προτάσεων που γίνονται διαθέσιμες με κάθε αναζήτηση. Τα αποτελέσματα αναζήτησης, ακόμα κι αν αυτή πραγματοποιείται σε ολόκληρο το σώμα, περιορίζονται στα 2.500 παραδείγματα.

Οι περιορισμοί που συναντήθηκαν κατά τη χρήση του TNC ήταν περισσότεροι και σε πολλά σημεία δημιούργησαν δυσκολίες για την έρευνα. Σε αντίθεση με τον ΕΘΕΓ, το TNC δεν παρέχει τη δυνατότητα ταυτόχρονης αναζήτησης λημμάτων. Οι όροι μπορούν να αναζητηθούν μόνο μεμονωμένοι και όχι σε συνδυασμούς. Το γεγονός αυτό δημιούργησε μια πρώτη αναντιστοιχία στη διαδικασία έρευνας που ακολουθήθηκε στα δύο σώματα. Ο κάθε όρος έπρεπε να αναζητηθεί ξεχωριστά και στη συνέχεια να διερευνηθούν οι συνάψεις του. Για παράδειγμα, τα συμπλέγματα του *değil* με τους υπόλοιπους δείκτες άρνησης και τις αρνητικές λέξεις διερευνήθηκαν μέσα από τον πίνακα συνάψεων του *değil*. Στο σημείο αυτό προέκυψε ο δεύτερος περιορισμός που έχει να κάνει κυρίως με την ποσοτική ανάλυση. Ενώ ο μέγιστος αριθμός παραδειγμάτων για κάθε όρο είναι 2.500 αποτελέσματα, ο μέγιστος αριθμός εμφανιζόμενων παραδειγμάτων για κάθε σύναψη περιορίζεται στα 250. Επιπλέον, αυτά τα 250 παραδείγματα δεν περιλάμβαναν μόνο τις δομές που αφορούσαν την έρευνα αλλά και άλλες που δεν ήταν σχετικές με αυτήν. Έτσι δεν ήταν μόνο δύσκολη και χρονοβόρα η συλλογή παραδειγμάτων αλλά επιπλέον στάθηκε αδύνατη η καταμέτρηση των παραδειγμάτων και των σχετικών συνάψεων στο σύνολο του σώματος.

Τέλος, ένας περιορισμός που συναντήθηκε κατά την χρήση αμφότερων των σωμάτων κειμένων και ιδιαίτερα του TNC έχει να κάνει με το περιορισμένο μέγεθος του περικειμένου. Ήταν αρκετές οι φορές που η εμφάνιση περισσότερου περικειμένου πριν και μετά τους συνδυασμούς υπήρξε αναγκαία για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Ωστόσο, οι παραπάνω περιορισμοί σε συνδυασμό με τα συμπεράσματα της έρευνας μπορούν να συμβάλλουν στον σχηματισμό προτάσεων για μελλοντικές επεκτάσεις όσον αφορά στο συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας για τις δύο γλώσσες και παρατίθενται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη σύγκρισή τους. Το κεφάλαιο αυτό αποτελείται από τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας για την ελληνική γλώσσα. Η ενότητα αυτή διαχωρίζεται σε τρεις παραγράφους η καθεμία εκ των οποίων αναφέρεται σε ένα από τα τρία φαινόμενα πολλαπλής άρνησης (Απόρριψη, Λιτότητα, Συμφωνία του Αρνητικού) και παρουσιάζει τα σχετικά αποτελέσματα σύμφωνα με τους συνδυασμούς που αναζητήθηκαν. Τα αποτελέσματα έχουν τη μορφή προτάσεων οι οποίες επιλέχθηκαν από το σώμα με άξονα την αντιπροσωπευτικότητά τους σε σχέση με το σύνολο. Στην δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας για την τουρκική γλώσσα. Η ενότητα αυτή ακολουθεί τη δομή της προηγούμενης παρουσιάζοντας τα δεδομένα σε τρεις παραγράφους που αντιστοιχούν στα τρία φαινόμενα. Στην τρίτη και τελευταία ενότητα του κεφαλαίου παρατίθεται η σύνοψη και η συγκριτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων για τις δύο γλώσσες. Συγκεκριμένα, η τρίτη ενότητα διαιρείται σε τρεις παραγράφους: στην πρώτη παρατίθενται οι συνδυασμοί, οι κατηγορίες πολλαπλής άρνησης με τις οποίες συνδέονται και οι τάσεις που αφορούν τη συχνότητα εμφάνισης των κατηγοριών στα ελληνικά, στην δεύτερη παράγραφο ακολουθεί η ίδια δομή σχετικά με τα τουρκικά, ενώ στην τρίτη παράγραφο παρατίθενται οι ομοιότητες και οι διαφορές που διαπιστώνονται αναφορικά με τα παραπάνω ανάμεσα στις δύο γλώσσες.

5.1 Η Πολλαπλή Άρνηση στην Ελληνική Γλώσσα

5.1.1 Απόρριψη

Ορισμένα παραδείγματα διπλής άρνησης που εντοπίστηκαν στο σώμα είναι τα ακόλουθα:

1. *Όχι κι ένα τίποτα.*
2. *Ε, όχι και τίποτα.*

Δεδομένου ότι το φαινόμενο της Απόρριψης προκύπτει όταν εκφράζεται η άρνηση μιας προηγούμενης ρητά διατυπωμένης άρνησης ή κοινής πεποίθησης που έχει τη μορφή αρνητική πρότασης γίνεται αντιληπτό ότι το φαινόμενο θα είναι περισσότερο συχνό σε

σώματα προφορικού λόγου. Επομένως δύο παράγοντες που ενδεχομένως δρουν περιοριστικά έχοντας ως αποτέλεσμα τη μικρή συχνότητα εμφάνισης του φαινομένου στα πλαίσια της παρούσας εργασίας είναι αφενός η φύση του σώματος γραπτού λόγου που εξετάζεται και αφετέρου η δυνατότητα που προσφέρει το σώμα για εξέταση ενός κειμένου περιορισμένου μεγέθους.

Παρόλα αυτά τα παραπάνω παραδείγματα φαίνεται να αποτελούν απαντήσεις στις οποίες το *όχι* χρησιμοποιείται για να αρνηθεί το *τίποτα* και παρατηρείται μια κυριολεκτική άρνηση της άρνησης. Στην προκειμένη περίπτωση ο αρνητικός δείκτης *όχι* συνδυάζεται με την αρνητική λέξη *τίποτα*.

5.1.2 Λιτότητα

1. *Όχι, κάθε άλλο, η σάτιρα δεν είναι ποτέ άσκοπη.*

Στο παραπάνω παράδειγμα παρατηρείται η συνεμφάνιση του αρνητικού τελεστή *δεν* και του *ποτέ* σε συνδυασμό με την προθηματική άρνηση στο *άσκοπη*. Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται ότι ο συνδυασμός των τριών αρνητικών στοιχείων δημιουργεί το φαινόμενο της Λιτότητας. Καθοριστικό ρόλο σε αυτό παίζει η προθηματική άρνηση, καθώς ο συνδυασμός μόνο του τελεστή *δεν* και της αρνητικής λέξης *ποτέ* οδηγεί σε ΣΑ. Το νόημα της πρότασης θα μπορούσε να αποδοθεί ως *είναι πάντα σκόπιμη*. Η επιλογή της πολυπλοκότερης δομής με τα αρνητικά στοιχεία έναντι της απλούστερης καταφατικής εκδοχής μπορεί να αποδοθεί σε αίτια που αφορούν στην πραγματολογία. Οι παρακάτω προτάσεις φαίνεται ότι αποτελούν εξίσου περιπτώσεις όπου παρατηρείται το φαινόμενο της Λ.

1. *Δεν υπάρχει τίποτα που να μη δίνει ένα μήνυμα (Όλα δίνουν κάποιο μήνυμα)*
2. *Στις πολεμικές σκηνές, δεν υπάρχει τίποτα που να μη βασίζεται σε κάποια φωτογραφική αναφορά (Στις πολεμικές σκηνές όλα βασίζονται σε κάποια φωτογραφική αναφορά).*
3. *Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, είναι σχετικά δύσκολο αλλά όχι αδύνατον (δυνατόν) να μιλήσει κανείς επί της αρχής ενός νομοσχεδίου.*
4. *Όχι αδικαιολόγητα (δικαιολογημένα), αν σκεφτεί κανείς ότι με το που το πέτυχε πέρασε...*

5. Μια παράταξη που -όχι αδίκως (δικαίως) καμιά φορά- κατηγορείται για λίγο ελλιπή μνήμη, ιδίως σε αυτή
6. Γεγονός όχι απροσδόκητο (προσδοκώμενο), αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι τέσσερις από αυτούς...

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα από τα παραπάνω παραδείγματα αποτελούν τυχαία ευρήματα¹² της έρευνας καθώς δεν ανταποκρίνονται στα κριτήρια αναζήτησης που τέθηκαν. Έτσι για παράδειγμα στα (1) και (2) το νόημα προκύπτει από την συνεμφάνιση τριών αρνητικών στοιχείων και όχι δύο. Επίσης στο (1) παρατηρείται ο συνδυασμός τριών αρνητικών στοιχείων (*δεν, τίποτα, μην*) του ένα εκ των οποίων βρίσκεται εντός αναφορικής φράσης που εισάγεται με το *που*. Αντίστοιχα στα (3)-(6) το νόημα προκύπτει από τον συνδυασμό του *όχι* με την προθηματική άρνηση *α-* (*όχι αδίκως*). Στα παραδείγματα αυτά το φαινόμενο της Λ προκύπτει μέσα από την συνδυασμό των δεικτών άρνησης με συμπληρωματικά αντώνυμα (*αδύνατον, αδίκως, αδικαιολόγητα, απροσδόκητο*). Παρόλα αυτά οι προτάσεις αυτές είναι αποδεκτές, καθώς όπως αναφέρει ο Van der Wooden (1994:124), ο ομιλητής τείνει να σχηματίζει μια νοητή κλίμακα όπου το *όχι αδύνατον* είναι κάτι λιγότερο από το *δυνατόν* αλλά όχι εντελώς *αδύνατο*. Με τον τρόπο αυτό η χρήση μη διαβατισμένου επιθέτου δύναται να οδηγήσει σε ανάγνωση και ερμηνεία Λ.

5.1.3 Συμφωνία του Αρνητικού

Δεν + κανένας¹³

1. *Δεν είχαμε κανένα πρόβλημα στο να εφαρμόσουμε τη μεθοδολογία.*
2. *Δεν μπορώ να κάνω καμία πρόβλεψη.*

¹² Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας η έκφραση «τυχαία ευρήματα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται στην έρευνα αλλά δεν σχετίζονται άμεσα με τους όρους αναζήτησης. Τέτοια παραδείγματα είναι όσα περιέχουν περισσότερους από δύο όρους αναζήτησης (ενώ αναζητήθηκαν δύο όροι) ή όσα περιέχουν έναν από τους όρους αναζήτησης σε συνδυασμό με κάποιο αρνητικό στοιχείο που δεν συμπεριλαμβάνεται στους όρους αναζήτησης (για παράδειγμα το στερητικό *α-*). Τα παραδείγματα αυτά εντοπίστηκαν στα αποτελέσματα και κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριληφθούν καθώς σχετίζονται με τα υπό εξέταση φαινόμενα και υποδεικνύουν ενδεχόμενες μελλοντικές επεκτάσεις.

¹³ Η αναζήτηση του όρου *κανένας* στον ΕΘΕΓ εμφάνισε αποτελέσματα για όλες τις μορφές της αντωνυμίας *κανένας*, όπως *κανείς*, *καμία*, *κανέναν* κτλ.

3. *Με τον πρόεδρο της Ν.Δ. δεν έχω καμία απολύτως επαφή, ούτε εγώ με αυτόν ούτε αυτός μαζί μου...*
4. *Το δασωμένο έδαφος και η ακτή, αν δεν μεσολαβήσει η καταστροφή με το αυθαίρετο, δεν έχουν σχεδόν καμιά αξία.*
5. *Κανείς δεν δίνει δεκάρα ποιο μπορεί να είναι το πρόβλημά μου.*
6. *Δεν έχει συλληφθεί ποτέ κανείς, ούτε και έχουν ληφθεί μέτρα.*

Στα παραπάνω παραδείγματα ο δείκτης άρνησης βρίσκεται στα αριστερά της αρνητικής λέξης. Παρατηρείται ότι ο αριθμός εμφανίσεων των συμπλεγμάτων με τη συγκεκριμένη δομή στο σώμα είναι σχετικά υψηλός. Παράλληλα, παρατηρείται μια ποικιλία δομών εντός των οποίων εμφανίζεται το συγκεκριμένο σύμπλεγμα. Για παράδειγμα, στο (1) η αρνητική λέξη βρίσκεται κοντά στον δείκτη άρνησης και προσδιορίζει την ονοματική φράση (ΟΦ) *πρόβλημα*. Το νόημα της πρότασης είναι αρνητικό. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι στις περισσότερες από τις παραπάνω φράσεις η σημασία του *κανένας* κρίνεται σε σημαντικό βαθμό από τον επιτονισμό και από το συγκείμενο. Για παράδειγμα, το (2) θα μπορούσε να ερμηνευθεί με δύο τρόπους ως εξής: *Δεν μπορώ να κάνω ΚΑΜΙΑ/κάποια πρόβλεψη*. Αντιθέτως υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα στα οποία φαίνεται ότι το συγκείμενο περιορίζει τη σημασία του *κανένας* ως εμφατικού. Τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν το (3) και το (4) όπου η εμφάνιση των *απολύτως* και *σχεδόν* προσδιορίζουν την ερμηνεία του *κανένας* ως εμφατικού και συνεπώς αρνητικού.

Στο (5) παρατηρείται ότι η αρνητική λέξη εμφανίζεται πριν από τον δείκτη άρνησης. Τα συμπλέγματα στα οποία η αρνητική λέξη προηγείται του αρνητικού τελεστή έχουν αρκετά λιγότερες εμφανίσεις στο σώμα. Μια υπόθεση στην οποία οδηγεί αυτή η παρατήρηση είναι ότι η συγκεκριμένη δομή εξυπηρετεί μια συγκεκριμένη λειτουργία. Σε όλα σχεδόν τα παραπάνω παραδείγματα η αντικατάσταση του *κανένας* από την αντωνυμία *κάποιος* (υπαρκτικός ποσοδείκτης) δημιουργεί μία νέα πρόταση με διαφορετικό νόημα. Για παράδειγμα, η αλλαγή στο (1) θα οδηγούσε στην πρόταση *Κάποιος δεν δίνει δεκάρα ποιο μπορεί να είναι το πρόβλημά μου*. Σε αντίθεση με την πρωτότυπη πρόταση, η νέα πρόταση φαίνεται να απαιτεί γνώση του περικειμένου για να ερμηνευτεί. Όμως στο (4) η παρουσία του *σχεδόν* καθιστά το προϊόν μιας τέτοιας αντικατάστασης αντιγραμματικό. Επομένως, από τα παραπάνω παραδείγματα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εμφάνιση του *κανένας* πριν από τον τελεστή άρνησης

συνεπάγεται κάποιους περιορισμούς ως προς την απόδοση του *κανένας*. Συγκεκριμένα, το *κανένας* μπορεί να ερμηνευτεί μόνο ως καθολικός ποσοδείκτης. Επιπλέον, η προσθήκη του *σχεδόν* καθιστά περισσότερο εμφανή αυτή την ιδιότητα του *κανένας* στη συγκεκριμένη δομή.

Σε πολλά παραδείγματα όπως το (6) παρατηρείται η συνεμφάνιση επιπλέον αρνητικών στοιχείων που όμως δεν επηρεάζουν το νόημα και δεν εξουδετερώνουν την αρνητική σημασία. Στο (6) ο δείκτης άρνησης *δεν* εμφανίζεται μαζί με δύο αρνητικές λέξεις (*ποτέ, κανείς*). Η παρουσία επιπλέον αρνητικών λέξεων δεν αλλοιώνει το αρνητικό νόημα. Η προσθήκη αρνητικών λέξεων δημιουργεί έμφαση του αρνητικού νοήματος.

5.2 Η Πολλαπλή Άρνηση στην Τουρκική Γλώσσα

Η παρούσα ενότητα αποτελείται από τρεις παραγράφους η καθεμία εκ των οποίων αντιστοιχεί σε ένα φαινόμενο πολλαπλής άρνησης, όπως εμφανίζεται στην έρευνα για την τουρκική γλώσσα.

5.2.1 Απόρριψη

Değil + mA

(1)	<i>Şeytan'ın günahı Tanrı'ya inanmamak değil, itaat etmemektir, zira kendini sever.</i>
	Σατανάς-ΓΕΝ αμαρτία-ΚΤΗΣ πιστεύω-ΑΡΝ ΑΡΝ, υποτάσσομαι-ΑΡΝ, δηλαδή εαυτό-ΑΙΤ αγαπώ-3ΕΝ-ΕΝΕΣ.
	Η αμαρτία του Σατανά δεν είναι το ότι δεν πιστεύει στον Θεό, αλλά ότι δεν υποτάσσεται, δηλαδή αγαπάει τον εαυτό του.

Στον παραπάνω συνδυασμό (1) παρατηρείται Α. Το *değil* συνεμφανίζεται με το αρνητικό επίθημα *-mA* το οποίο βρίσκεται προσκολλημένο στο απαρέμφατο. Η άρνηση της άρνησης που σχηματίζεται με τη χρήση του δείκτη άρνησης *değil* και το αρνητικό μόρφημα *-ma* ταξινομείται ως Απόρριψη λόγω του ότι είναι σαφές ότι η προσθήκη του αρνητικού δείκτη έχει σκοπό τη διόρθωση ενός προηγούμενου εκφωνήματος ή μιας γενικότερης πεποίθησης. Ένα επιπλέον στοιχείο που συνδράμει προς αυτή την ερμηνεία είναι η προσθήκη του *itaat etmemektir* που λειτουργεί ως η διορθωτική έκφραση.

Στο (2) το *değil* συνεμφανίζεται και πάλι με το αρνητικό επίθημα *-mA* σε απαρέμφατο. Σε αντίθεση με το (1), στην προκειμένη περίπτωση η δομή συνοδεύεται από το *sadece* (μόνο), αποτελεί μέρος επιδοτικής αντιθετικής σύνδεσης και μεταφράζεται ως πρόταση επιθυμίας με το *να*. Παρατηρείται και πάλι ότι η δεύτερη πρόταση του παραδείγματος χρησιμοποιείται προκειμένου να διορθωθεί η πεποίθηση ότι θα ζητηθεί το «να μην επικρίνετε».

(2)	<i>Sadece eleştiriyi yapmamanız değil, hatalı gördüğünüz icraatı bir de desteklemeniz istenecek.</i>
	Μόνον επίκριση κάνω-APN-ΑΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ είμαι-APN-Γ', εσφαλμένη βλέπω-MET-Β'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ δραστηριότητα-ΑΙΤ και να υποστηρίζω-ΑΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ. ζητάω-ΠΑΘ-ΜΕΛ-Γ'ΕΝ.
	Θα ζητηθεί, όχι μόνο το να μην επικρίνετε, αλλά και να στηρίζετε τις δραστηριότητες που θεωρείτε λανθασμένες.

Στα (3), (4) το *değil* συνεμφανίζεται και πάλι με το αρνητικό επίθημα *-mA* σε απαρέμφατο. Στις περιπτώσεις αυτές, οδηγεί σε αρνητικό νόημα.

(3)	<i>Beni yikan da, bugün beni anlamaması değil, başından beri anlamamış olması. Başından beri beni anlamamış.</i>
	Εγώ-ΑΙΤ καίω-MET και, σήμερα εγώ-ΑΙΤ καταλαβαίνω-ΑΠΑΡ-APN-Γ'ΚΤΗΣ είμαι-APN-Γ'ΕΝ. αρχή-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΦΑΙΡ από καταλαβαίνω-APN-ΠΑΡ γίνομαι-ΑΠΑΡ-Γ'ΚΤΗΣ.
	Αυτό που με τρώει δεν είναι το να μη με καταλαβαίνει σήμερα, αλλά το να μη με καταλαβαίνει από την αρχή.

(4)	<i>Ben bazı yiyeceklerin yenmemesini değil, yerine başka şeylerin yenmesini öneriyorum.</i>
	Εγώ ορισμένα τρόφιμα-ΓΕΝ τρώω-ΠΑΘ-APN-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΙΤ, θέση-Γ'ΚΤΗΣ-ΔΟΤ άλλο πράγμα-ΠΛΗΘ-ΓΕΝ τρώω-ΠΑΘ-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΙΤ προτείνω-ΕΝΕΣ-Α'ΕΝ.
	Αυτό που προτείνω δεν είναι η μη κατανάλωση κάποιων τροφών, αλλά η κατανάλωση κάποιων άλλων στη θέση τους.

(5)	<i>Kendimi yerde görmedim değil. Ama bana benzemiyordu.</i>
	Εαυτός-Α'ΚΤΗΣ-ΑΙΤ πάτωμα-ΤΟΠ βλέπω-APN-ΠΑΡ-
	Δεν είναι ότι δεν είδα τον εαυτό μου στο πάτωμα. Απλά δεν μου έμοιαζε.

Στο παράδειγμα (5) παρατηρείται η συνεμφάνιση του δείκτη άρνησης *değil* με το αρνητικό επίθημα *-mA* που αυτή τη φορά είναι προσαρτημένο σε ρήμα παρελθοντικού χρόνου.

Değil+sIz

Στο (6) το *değil* συνεμφανίζεται με το επίθημα *-sIz* με αποτέλεσμα διπλή άρνηση το νόημα της οποίας διατυπώνεται στο δεύτερο σκέλος της πρότασης το οποίο λειτουργεί ως διόρθωση. Στο (7) ο δείκτης άρνησης συνεμφανίζεται με το *-sIz* σε επίθετο οδηγώντας σε Α.

(6)	<i>Bu bir rahatsızlık değil, normal bir sonuçtur.</i>
	Αυτό μια ανησυχία είναι-APN-Γ'EN, φυσιολογικό ένα αποτέλεσμα-ENEΣ-Γ'EN
	Αυτό δεν είναι διαταραχή, είναι ένα αναμενόμενο αποτέλεσμα.
(7)	<i>Türkiye'de siyaseti anlamak tarihten bağımsız değil.</i>
	Τουρκία-ΔΟΤ πολιτική-ΑΙΤ καταλαβαίνω-ΑΠΑΡ ιστορία-ΑΦΑΙΡ. ανεξάρτητο είναι-APN-Γ'EN.
	Στην Τουρκία η κατανόηση της πολιτικής δεν είναι άσχετη από την ιστορία.

Στο (8) το *değil* συνεμφανίζεται με το *hiçbir* και το αρνητικό επίθημα *-mA* το οποίο χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με το επίθημα *-ken* (ενώ, όταν). Στην περίπτωση αυτή το αποτέλεσμα είναι άρνηση.

(8)	<i>Yanlış, hiçbir şey yapılmazken değil</i>
	Σφάλμα, τίποτα κάνω-ΠΑΘ-APN-ΣΥΝΔ είμαι-APN-Γ'EN.
	Το σφάλμα, δεν προκύπτει όταν δεν γίνεται τίποτα/χωρίς να γίνει κάτι.

5.2.2 Λιτότητα

Το φαινόμενο της Λιτότητας, της απόδοσης δηλαδή καταφατικού νοήματος στην πρόταση μέσω διπλής άρνησης, προκύπτει στο σώμα μέσα από τους συνδυασμούς δεικτών άρνησης. Έτσι ο συνδυασμός του δείκτη άρνησης *değil* και του δείκτη άρνησης *-mA*, σε οποιονδήποτε ρηματικό τύπο κι αν βρίσκεται προσκολλημένος ως επίθημα, οδηγεί σε θετικό νόημα υποδεικνύοντας ότι τα δύο αρνητικά στοιχεία εξουδετερώνουν το ένα το άλλο. Ο συνδυασμός των δεικτών *yok* και *değil* οδηγεί εξίσου σε καταφατικό νόημα: *Ama zorlukları da yok değil* (δεν είναι ότι δεν υπάρχουν δυσκολίες). Ωστόσο, η συνεμφάνιση αρνητικής λέξης με τους παραπάνω συνδυασμούς των δύο δεικτών άρνησης δεν επηρεάζει το αποτέλεσμα το οποίο εξακολουθεί να είναι νόημα κατάφασης. Για παράδειγμα, η προσθήκη του *hiçbir* δεν αλλοιώνει την

καταφατική σημασία που προκύπτει από τους δύο δείκτες. *Galatasaray'ın ödenmeyecek hiçbir borcu yok* (Δεν υπάρχει κανένα χρέος που δεν θα πληρωθεί από τη Γαλατάσαραι).

Στο (1) το *değil* συνεμφανίζεται με το αρνητικό επίθημα *-mA* το οποίο βρίσκεται προσκολλημένο στο απαρέμφατο.

(1)	<i>Leylâ Erbil, önemsenmemiş, yaptıkları değerlendirilmemiş bir yazar değil.</i>
	Η Λειλά Ερμπίλ θεωρώ-ΑΥΤΟΠ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ., έργο-ΠΛΗΘ-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΙΤ αξιολογώ-ΜΕΤΑΒ-ΠΑΘ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ μια συγγραφέα είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ.
	Η Λειλά Ερμπίλ δεν είναι μια συγγραφέας που δεν θεωρείται σημαντική, που η δουλειά της δεν θεωρείται αξιόλογη.

Στο (2) παρατηρείται η σύναψη του *değil* με το αρνητικό επίθημα *-mA* που αυτή τη φορά βρίσκεται προσκολλημένο σε ρήμα αορίστου.

(2)	<i>Hani faydan da olmadı değil.</i>
	Δηλαδή όφελος-Β'ΚΤΗΣ γίνομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ.
	Δεν είναι ότι δεν είχες κέρδος.

Στο (3) παρατηρείται η σύναψη του *değil* με το αρνητικό επίθημα *-mA* που αυτή τη φορά βρίσκεται προσκολλημένο σε ρήμα ενεστώτα.

(3)	<i>Zaman zaman bu gençlik arzuları nüksetmiyor değil ancak Paris artık olgunluğa, sükuna geçmiş bulunuyor.</i>
	Φορές φορές αυτοί νεότητα πόθος-ΠΛΗΘ-Γ'ΚΤΗΣ επανεμφανίζομαι-ΑΡΝ-ΕΝΕΣ-Γ'ΕΝ είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ ωστόσο το Παρίσι πλέον ωριμότητα-ΔΟΤ, ηρεμία-ΔΟΤ περασμένο βρίσκομαι-ΕΝ-Γ'ΕΝ.
	Μερικές φορές, δεν είναι ότι αυτοί οι νεανικοί πόθοι δεν επανεμφανίζονται, αλλά το Παρίσι έχει περάσει πλέον στην ωριμότητα και την ηρεμία.

(4)	<i>İstanbul'a girdiğimizde 4 dereceydi hava. 3 saatte iklim ne kadar değişiyor, şaşkırtmamak elde değil.</i>
	Κωνσταντινούπολη-ΔΟΤ μπαίνω-ΜΕΤ-Α'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΤΟΠ 4 βαθμός-ΠΑΡ-3'ΕΝ καιρός. 3 ώρα-ΤΟΠ κλίμα πόσο αλλάζω-ΕΝΕΣ-Γ'ΕΝ, σαστίζω-ΑΡΝ-ΑΠΑΡ χέρι-ΤΟΠ είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ.
	Όταν μπήκαμε στην Κωνσταντινούπολη είχε 4 βαθμούς. Δεν είναι να μη σαστίζει με το πόσο αλλάζει ο καιρός.

Στο (5) το *değil* συνεμφανίζεται και πάλι με το αρνητικό επίθημα *-mA* το οποίο χρησιμοποιείται για τον σχηματισμό αρνητικού τύπου ρήματος αορίστου. Το

αποτέλεσμα αυτής της δομής είναι διπλή άρνηση. Στη συνέχεια ακολουθεί πρόταση όπου συνεμφανίζεται το *hiçbir zaman* με το αρνητικό επίθημα *-mA* σε ρήμα αορίστου. Το αποτέλεσμα αυτής της δομής είναι κατάφαση. Στην προκειμένη περίπτωση η επιλογή της Λ θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως μια απόπειρα του ομιλητή να μειώσει τη σημασία της ενέργειας. Ωστόσο το συγκεκριμένο παράδειγμα θα μπορούσε να ταξινομηθεί και ως A , καθώς θα μπορούσε να ερμηνευθεί και ως απόπειρα διόρθωσης λανθασμένων αντιλήψεων των συνομιλητών.

(5)	<i>Bazen ben onu, o beni kâğıttaki alanımızdan itmeye de çalışmadık değil. Ama hirs yoktu. Ego yoktu. Sonunun ne olacağını hiçbir zaman kestiremedik.</i>
	Κάποτε εγώ αυτός-ΑΙΤ αυτός εγώ-ΑΙΤ χαρτί-ΤΟΠ-ΚΤΗΣ πεδίο-Β'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ.-ΑΦΑΙΡ σπρώχνω-ΑΠΑΡ-ΔΟΤ και προσπαθώ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ. είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ. Αλλά κλοπή υπάρχω-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ. Τέλος-Γ'ΚΤΗΣ-ΓΕΝ τι γίνομαι-ΜΕΛ-ΜΕΤ-ΑΙΤ ποτέ υπολογίζω-ΑΡΝ-ΔΥΝΑΤ-ΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.
	Δεν είναι ότι δεν προσπαθήσαμε να σπρώξουμε ο ένας τον άλλο έξω από το χαρτί μας. Αλλά δεν υπήρξε κλοπή (αντιγραφή). Δεν υπήρξε εγωισμός. Δεν μπορέσαμε να υπολογίσουμε ποτέ τι θα συνέβαινε στο τέλος.

Στα παρακάτω παραδείγματα το *değil* συνδυάζεται με το αρνητικό επίθημα που είναι προσκολλημένο σε ρήμα αορίστου οδηγώντας σε νόημα διπλής άρνησης. Παρατηρείται και πάλι ότι η Λ μπορεί να εξυπηρετεί ποικίλους σκοπούς του ομιλητή, όπως για παράδειγμα τον μετριασμό ή αντίθετα την έμφαση στα λεγόμενα.

(6)	<i>Ama biraz tedirgin de olmadılar değil.</i>
	Αλλά λίγο ανήσυχη και γίνομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΠΛΗΘ είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ.
	Αλλά δεν είναι ότι δεν είχαν μια μικρή ανησυχία.

(7)	<i>Doğrusu ilk zamanlar korkmadım değil.</i>
	Αλήθεια-Γ'ΚΤΗΣ πρώτη φορά-ΠΛΗΘ φοβάμαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ. είμαι-ΑΡΝ-Α'ΕΝ.
	Στην πραγματικότητα, δεν είναι ότι δεν φοβήθηκα τις πρώτες φορές.

(8)	<i>Türk nakışıyla ilgilenmedim değil.</i>
	Τουρκικό κέντημα-Γ'ΚΤΗΣ-Με ενδιαφέρομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ είμαι-ΑΡΝ-Γ'ΕΝ.
	Δεν είναι ότι δεν μ' ενδιέφεραν τα τουρκικά κεντήματα.

Στην πρώτη πρόταση του (9) παρατηρείται η συνεμφάνιση των δεικτών άρνησης *değil*, *-sIz* και της αρνητικής λέξης *hiçbir şey*. Το αποτέλεσμα είναι διπλή άρνηση.

(9)	<i>O zaman çözümsüz değildi hiçbir şey. Hiçbir şey uzak değildi.</i>
-----	--

	Εκείνος καιρός άλλοτο είναι-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ κανένα πράγμα. Κανένα πράγμα μακριά είναι-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Τίποτα δεν ήταν άλλοτο τότε. Τίποτα δεν ήταν μακρινό.

Στο (10) το σύμπλεγμα περιλαμβάνει τον δείκτη άρνησης, ο οποίος συναντάται τόσο στο ρήμα αορίστου όσο και στην μετοχή, καθώς και την αρνητική λέξη. Ο συνδυασμός οδηγεί σε καταφατική πρόταση.

(10)	<i>Hiç yazmak istemediğim gün olmadı.</i>
	Καθόλου γράφω-ΑΠΑΡ θέλω-APN-MET-A'ΚΤΗΣ μέρα γίνομαι-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Δεν υπήρξε μέρα που να μη θέλω να γράψω καθόλου.

Στο (11) παρατηρείται ότι η «διορθωτική» φράση προηγείται και ακολουθεί η φράση που εκφράζει Λ.

(11)	<i>“Erkek tarafından beşenilmek duygusu tabii ki insanın hoşuna gidiyor, gitmiyor değil.”</i>
	Άνδρας πλευρά-Γ' ΕΝ.ΚΤΗΤ-ΑΦΑΙΡ. εγκρίνω-ΠΑΘ-ΑΠΑΡ. αίσθηση-ΚΤΗΤ. φυσικά άνθρωπος-ΓΕΝ ευχαρίστηση-Γ'ΚΤΗΣ-ΔΟΤ πηγαίνω-Γ'ΕΝ. ΕΝΕΣ. Πηγαίνω-APN-Γ'ΕΝ.ΕΝΕΣ. είμαι-APN-Γ'ΕΝ.
	«Το να αρέσεις στους άντρες, φυσικά είναι κάτι που δημιουργεί ευχαρίστηση, δεν είναι ότι δεν δημιουργεί.»

5.2.3 Συμφωνία του Αρνητικού

Değil+hiç

Στα παραδείγματα (1)-(26) ο συνδυασμός του αρνητικού τελεστή *değil* και της αρνητικής λέξης *hiç* οδηγεί σε αρνητική σημασία.

(1)	<i>Hızla artan işsizliğin önüne geçmek hiç de kolay değil.</i>
	Γρήγορα αυξάνομαι-MET ανεργία-ΓΕΝ προλαμβάνω-ΑΠΑΡ καθόλου εύκολο είναι-APN-Γ'ΕΝ
	Δεν είναι καθόλου εύκολη η πρόληψη της γρήγορα αυξανόμενης ανεργίας.

(2)	<i>Hiç önemli değil.</i>
	Καθόλου σημαντικό είναι-APN-Γ'ΕΝ.
	Δεν είναι καθόλου σημαντικό.

(3)	<i>Hiç fena değil.</i>
	Καθόλου άσχημα είναι-APN-Γ'EN.
	Δεν είναι καθόλου άσχημα.

(4)	<i>Sinanoğlu, Türkiye'nin sağlıklı bir eğitim sistemine kavuşturulması konusunda, Türkiye'yi yönetenlerden hiç ümitli değil.</i>
	Ο Σ. Τουρκία-ΓΕΝ υγιές ένα εκπαίδευση σύστημα-Γ'ΚΤΗΣ-ΔΟΤ σμίγω-METAB-ΠΑΘ-ΑΠΑΡ-Γ'ΚΤΗΣ ζήτημα-Γ'ΚΤΗΣ-ΤΟΠ, Τουρκία-ΑΙΤ διοικώ-MET-ΠΛΗΘ-ΑΦΑΙΡ καθόλου αισιόδοξος είναι-APN-Γ'EN.
	Ο Σινάνογλου δεν είναι καθόλου αισιόδοξος σχετικά με τους διοικούντες την Τουρκία, όσον αφορά στο ζήτημα συμφωνίας για ένα υγιές εκπαιδευτικό σύστημα στην Τουρκία.

(5)	<i>Ama, hiç sorun değil.</i>
	Αλλά, καθόλου πρόβλημα είναι-APN-Γ'EN.
	Αλλά, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.

(6)	<i>Buna bu kadar kafayı takmış olması hiç normal değil.</i>
	Αυτό-ΔΟΤ τόσο κεφάλι-ΑΙΤ κολλημένο γίνομαι-ΑΠΑΡ-Γ'ΚΤΗΣ καθόλου φυσιολογικό είναι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN.
	Δεν είναι καθόλου φυσιολογικό να έχει πάθει τέτοια εμμονή μ'αυτό.

Στα (7)-(11) το σύμπλεγμα του *değil* και της αρνητικής λέξης *hiç kimse* οδηγούν σε αρνητική σημασία.

(7)	<i>Bunu hiç kimseye de soracak değiliz.</i>
	Αυτό-ΑΙΤ κανένας-ΔΟΤ και ρωτώ-MΕΛ-MET είναι-APN-B'ΠΛΗΘ
	Δεν θα ρωτήσουμε κανέναν γι'αυτό.

(7)	<i>Hiç kimse şampiyon değil.</i>
	Κανείς πρωταθλητής είναι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN.
	Κανείς δεν είναι πρωταθλητής.

(9)	<i>Hiç kimse için uygun değildir.</i>
	Κανένας για κατάλληλο είναι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN.
	Για κανέναν δεν είναι κατάλληλο.

(10)	<i>Hiç kimse, hiçbir şey gerçek değildi sanki.</i>
	Κανένας, τίποτα αληθινό είναι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN σαν.
	Σαν να μην είναι τίποτα αληθινό.

(11)	<i>Ama hiç bir zaman "aşlı" değildir.</i>
	Αλλά ποτέ πραγματικό είναι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN.
	Αλλά ποτέ δεν είναι πραγματικό.

Σε όλα τα παραπάνω παραδείγματα παρατηρείται οι σταθερές θέσεις στις οποίες συναντώνται οι δείκτες άρνησης και οι αρνητικές λέξεις, σε συμφωνία με τη συντακτική σειρά των όρων στην τουρκική.

Στα (12)-(19) παρατηρείται η συνεμφάνιση του δείκτη άρνησης *-mA*, ο οποίος χρησιμοποιείται για το σχηματισμό της αρνητικής μορφής ρήματος αορίστου, στο ίδιο περιβάλλον με την αρνητική λέξη *hiç*, η οποία συνδυάζεται με διάφορα ουσιαστικά. Το αποτέλεσμα είναι προτάσεις με αρνητικό νόημα.

(12)	<i>Hayır, demez. Demedi hiç.</i>
	Όχι, λέω-APN-ENEΣ-Γ'ΕΝ. Λέω-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ καθόλου.
	Όχι, δεν λέει. Δεν είπε τίποτα.
(13)	<i>Sanki kendileri hiç öğrenci olmadılar.</i>
	Σαν εαυτός-Γ'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ καθόλου μαθητής γίνομαι-APN-Γ'ΠΛΗΘ.
	Λες και οι ίδιοι δεν υπήρξαν ποτέ μαθητές.
(14)	<i>Önce Sara geldi. Bundan hiç hoşlanmadım.</i>
	Πρώτα η Σάρα έρχομαι-ΠΑΡ-Β'ΕΝ. Αυτό-ΑΦΑΙΡ καθόλου ευχαριστιέμαι-APN-ΠΑΡ-Α'ΕΝ
	Πρώτα ήρθε η Σάρα. Αυτό δεν μ' άρεσε καθόλου.
(15)	<i>İlk görüşmede neredeyse hiç konuşmadı.</i>
	Πρώτη συνάντηση-ΤΟΠ σχεδόν καθόλου μιλώ-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Στην πρώτη συνάντηση, δεν μίλησε σχεδόν καθόλου.
(16)	<i>Beni hiç sevmedi.</i>
	Εγώ-ΑΙΤ καθόλου αγαπώ-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Δεν μ' αγάπησε καθόλου.
(17)	<i>Hiç yalan söylemedim.</i>
	Καθόλου ψέμα λέω-APN-ΠΑΡ-Α'ΕΝ
	Δεν είπα κανένα ψέμα.
(18)	<i>Hiç ses çıkmadı Constance'dan</i>
	Καθόλου φωνή βγαίνω-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ Κωνσταντία-ΑΦΑΙΡ.
	Δεν βγήκε καθόλου φωνή από την Κωνσταντία.
(19)	<i>Hiç tehdit mektubu almadık.</i>
	Καθόλου απειλή επιστολή-Γ'ΚΤΗΣ λαμβάνω-APN-ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ
	Δεν λάβαμε κανένα απειλητικό γράμμα.

mA + hiçbir (zaman, şey)

Στα παραδείγματα από (20)-(25) το αρνητικό επίθημα *-mA* συμβάλλει στο σχηματισμό ρηματικής άρνησης παρελθοντικού χρόνου. Η αρνητική λέξη *hiçbir* (κανένα) συνδυάζεται με διαφορετικά ουσιαστικά. Το αποτέλεσμα αυτών των συμπλεγμάτων είναι άρνηση. Επίσης, παρατηρείται και πάλι η σταθερή θέση της αρνητικής λέξης πριν από τη ρηματική άρνηση, λόγω της συντακτικής δομής της τουρκικής γλώσσας.

(20)	<i>Onun dışında hiçbir ilgim olmadı.</i>
	Αυτό-ΓΕΝ έξω-Γ'ΚΤΗΣ-ΤΟΠ κανένα ενδιαφέρον-Α'ΚΤΗΣ γίνομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Εκτός από αυτό δεν είχα κανένα ενδιαφέρον.

(21)	<i>Bunun ötesinde hiçbir şey olmadı, hiçbir şey yaşanmadı.</i>
	Αυτό-ΓΕΝ άλλο-Γ'ΚΤΗΣ-ΤΟΠ κανένα πράγμα γίνομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ, κανένα πράγμα βιώνω-ΠΑΘ-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	Εκτός από αυτό, δεν υπήρξε τίποτα, δεν συνέβη τίποτα.

(22)	<i>Hiçbir acımızı unutmadık.</i>
	Καμία λύπη-Α'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΑΙΤ ξεχνώ-ΑΡΝ-ΑΟΡ-Α'ΠΛΗΘ.
	Δεν ξεχάσαμε καμία λύπη μας.

(23)	<i>Bu konuda hiçbir şey okumadım.</i>
	Αυτό θέμα-ΤΟΠ τίποτα διαβάζω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Δεν έχω διαβάσει τίποτα σχετικό μ' αυτό.

(24)	<i>Hatta neredeyse hiçbir şey ulaşmadı.</i>
	Επιπλέον σχεδόν τίποτα φτάνω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ
	Επιπλέον δεν έφτασε σχεδόν τίποτα.

(25)	<i>Hiçbir gün kavga ettiklerini görmedim.</i>
	Καμία μέρα καυγαδίζω-ΜΕΤ-Β'ΠΛΗΘ-ΑΙΤ βλέπω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Δεν είδα ποτέ ότι καυγαδίζαν.

Στα (26) και (28) παρατηρείται ο συνδυασμός του αρνητικού ρηματικού δείκτη με την αρνητική λέξη/έκφραση *hiçbir zaman* ο οποίος οδηγεί σε αρνητικό νόημα.

(26)	<i>Hiçbir zaman suçlu olarak düşünülmeekten korkmadım.</i>
	Ποτέ ένοχος γίνομαι-ΜΕΤ σκέφτομαι-ΠΑΘ-ΑΠΑΡ-ΑΦΑΙΡ φοβάμαι-ΑΡΝ.-ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Ποτέ δεν φοβήθηκα ότι θα θεωρηθώ υπαίτια.

Στο (27) παρατηρείται ο συνδυασμός του αρνητικού ρηματικού δείκτη με την αρνητική λέξη/έκφραση *hiçbir zaman*. Επιπλέον παρατηρείται και η παρουσία του αρνητικού επιθήματος *-sİz* στο κατηγορημα του αντικειμένου. Το αποτέλεσμα της σύμφρασης είναι αρνητικό.

(27)	<i>Hiçbir zaman olumsuz bir şey düşünmedim.</i>
	Ποτέ αρνητικό ένα πράγμα σκέφτομαι-APN-ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Ποτέ δεν σκέφτηκα κάτι αρνητικό.

(28)	<i>Yürüyüş, eğlence, muhabbet, filan; asla, hiçbir zaman böyle şeylere girmezlerdi.</i>
	Βόλτα, διασκέδαση, κουβέντα, κτλ, ποτέ, κανένα καιρό τέτοιο πράγμα-ΠΛΗΘ-ΔΟΤ μπαίνω-APN-ΠΑΡ-Γ'ΠΛΗΘ.
	Βόλτες, διασκέδαση, κουβέντα, κτλ., ποτέ, ποτέ δεν ασχολήθηκε με τέτοια πράγματα.

Στο (29) η αρνητική έκφραση *hiçbir zaman* συνδυάζεται με τον δείκτη άρνησης ο οποίος είναι προσκολλημένος σε ρήμα αορίστου εκφράζοντας ταυτόχρονα την άρνηση δυνατότητας. Αντίστοιχα στο (30) ο δείκτης άρνησης βρίσκεται σε ρήμα ενεστώτα. Το νόημα των προτάσεων είναι αρνητικό.

(29)	<i>Hiçbir zaman aynı ritim içinde olmadık.</i>
	Ποτέ ίδιο ρυθμό μέσα γίνομαι-ΔΥΝΑΤ-APN-ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ.
	Ποτέ δεν μπορέσαμε να ακολουθήσουμε τον ίδιο ρυθμό.

(30)	<i>Kitabi yazmaya ne zaman başladığınızı hiçbir zaman tam olarak bilemezsiniz.</i>
	Βιβλίο-ΑΙΤ γράφω-ΑΠΑΡ-ΔΟΤ πότε ξεκινώ-MET-B'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΑΙΤ ποτέ απόλυτα ξέρω-ΔΥΝΑΤ-APN-ΕΝΕΣ-B'ΠΛΗΘ.
	Δεν μπορείτε να γνωρίζετε απόλυτα πότε θα ξεκινήσετε να γράφετε το βιβλίο.

Στα παραδείγματα (31)-(36) παρατηρείται ο συνδυασμός της αρνητικής έκφρασης *hiçbir şey* με τον δείκτη άρνησης ο οποίος συναντάται σε ρήματα παρατατικού (31, 33, 35), ενεστώτα (32), σε συνδυασμό με απαρέμφατο (33).

(31)	<i>Artık hiçbir şey düşünemiyordu.</i>
	Πλέον κανένα πράγμα σκέφτομαι-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ
	Δεν μπορούσε να σκεφτεί τίποτα πια.

(32)	<i>"Merak etme, hiçbir şey olmaz"</i>
	Ανησυχώ-APN-ΠΡΟΣΤ, κανένα πράγμα γίνομαι-APN-ΕΝΕΣ-Γ'ΕΝ
	Μην ανησυχείς, δεν έγινε τίποτα.

(33)	<i>Annelerinin ölümünden sonra, tembellikten başka, içlerinden hiçbir şey yapmak gelmiyordu.</i>
	Μητέρα-Γ'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ.-ΓΕΝ θάνατος-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΦΑΙΡ μετά, τεμπελιά-ΑΦΑΙΡ άλλο, μέσα-Γ'ΠΛΗΘ ΚΤΗΣ-ΑΦΑΙΡ κανένα πράγμα κάνω-ΑΠΑΡ έρχομαι-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ
	Μετά τον θάνατο της μητέρας τους, δεν ήθελε να κάνει τίποτα εκτός από το να τεμπελιάζει.

Στο παράδειγμα (34) η αρνητική έκφραση *hiçbir şey* εμφανίζεται σε συνδυασμό με τον ρηματικό δείκτη άρνησης –mA, ο οποίος ωστόσο είναι σε μετοχή, και με τον ρηματικό δείκτη άρνησης *yok*. Το αποτέλεσμα είναι αρνητικό.

(34)	<i>Cünkü benim kendimde beğenmediğim hiçbir şey yok.</i>
	Επειδή εγώ-ΓΕΝ εαυτός-Α'ΚΤΗΣ-ΤΟΠ αρέσω-APN-MET-Α'ΚΤΗΣ κανένα πράγμα υπάρχει-APN.
	Διότι δεν υπάρχει τίποτα σε εμένα που να μη μου αρέσει.

Στο (35) η αρνητική έκφραση *hiçbir şey* εμφανίζεται σε περιβάλλον όπου επαναλαμβάνεται η ρηματική άρνηση. Το αποτέλεσμα είναι αρνητικό.

(35)	<i>Bilmiyordun, hiçbir şey bilmiyordun.</i>
	Ξέρω-APN-ΠΑΡ-B'EN κανένα πράγμα ξέρω-APN-ΠΑΡ-B'EN
	Δεν ήξερες, δεν ήξερες τίποτα.

(36)	<i>"Bu ülkede hiçbir şey değişmez" diyor</i>
	Αυτή χώρα-ΤΟΠ κανένα πράγμα αλλάζω-APN-ΕΝΕΣ-Γ'EN λέει.
	Λέει «Σε αυτή τη χώρα δεν αλλάζει τίποτα.»

Yok + hiç

Ο συνδυασμός *hiç+yok* όπως φαίνεται από τα παρακάτω παραδείγματα οδηγεί σε άρνηση.

(37)	<i>Bunların birbiriyle hiç alakası yok.</i>
	Αυτός-ΠΛΗΘ-ΓΕΝ ο ένας με τον άλλον καμία σύνδεση-Γ'EN-ΚΤΗΣ υπάρχει-APN.
	Δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ τους.

(38)	<i>Türkçe'sinde hiç böyle bir ifade yok.</i>
	Τουρκικά-Γ'ΚΤΗΣ-ΤΟΠ καμία τέτοια έκφραση υπάρχει-APN.
	Στα τουρκικά δεν υπάρχει καμία τέτοια έκφραση.

(39)	<i>Benim bu tartışmadan hiçbir korkum yok</i>
	Εγώ-ΓΕΝ αυτή διαμάχη-ΑΦΑΙΡ κανένας φόβος-ΚΤΗΣ. Α'EN υπάρχει-APN
	Δεν φοβάμαι καθόλου αυτή τη διαφωνία.

Στο (39) ο συνδυασμός οδηγεί σε αρνητικό νόημα. Στο (40) υπάρχουν δύο συνδυασμοί. Ο συνδυασμός της εγκιβωτισμένης δήλωσης οδηγεί σε διπλή άρνηση και συνεπώς στο νόημα *θα κάνω τα πάντα για τη χώρα*. Αυτά που εξουδετερώνονται είναι το –mA που συνιστά τη ρηματική άρνηση και το *yok*. Αντιθέτως η αρνητική λέξη *hiçbir* δεν φαίνεται να παίζει κάποιο ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Στη συνέχεια ο συνδυασμός

του *hiçbir* με το αρνητικό επίθημα *-mA* δεν οδηγεί σε αλληλεξουδετέρωση αλλά σε αρνητικό νόημα. Οι δύο περιπτώσεις υποδεικνύουν ότι το *hiçbir* δεν λειτουργεί ως αρνητικός τελεστής.

(40)	<i>Ülke için yapmayacağı için hiçbir şey yok" ifadesi verip hiçbir bilgi "ötmemiş"</i>
	Χώρα για κάνω-APN-ΜΕΛ.-Α'ΕΝ κανένα πράγμα υπάρχει-APN δήλωση-Γ'ΚΤΗΣ δίνω-ΣΥΝΔ καμία πληροφορία σφουρίζω-APN-ΣΥΝΤ-3ΕΝ
	Αφού δήλωσε «δεν υπάρχει τίποτα που δεν θα κάνω για τη χώρα», δεν έδωσε κανένα στοιχείο.

Στο (41) παρατηρείται και πάλι ο συνδυασμός *-mA*, *hiçbir* και *yok*. Το αποτέλεσμα είναι διπλή άρνηση: *η Γαλατάσαραι θα πληρώσει όλα τα χρέη*

(41)	<i>Galatasaray'in ödenmeyecek hiçbir borcu yok.</i>
	Γαλατάσαραι πληρώνω-APN-ΜΕΛ-Γ'ΕΝ κανένα χρέος-ΚΤΗΣ υπάρχει-APN
	Δεν υπάρχει κανένα χρέος που δεν θα πληρώσει η Γαλατάσαραι.

Στο (42) ο συνδυασμός οδηγεί σε άρνηση.

(42)	<i>Umutsuz olmak için hiçbir neden yok.</i>
	Ελπίδα-χωρίς γίνομαι-ΑΠΑΡ για καμία αιτία υπάρχει-APN
	Δεν υπάρχει κανένας λόγος να είμαστε χωρίς ελπίδα.

Στο (43) ο συνδυασμός οδηγεί σε αρνητικό νόημα. Στην δεύτερη πρόταση η επανάληψη του *değil* δημιουργεί έμφαση.

(43)	<i>O zaman benim hiçbir sıfatım yok. Bakan değilim, milletvekili değilim.</i>
	Τότε εγώ-ΓΕΝ καμία ιδιότητα-Α'ΚΤΗΣ. Υπάρχει-APN. Υπουργός είμαι-APN, βουλευτής είμαι-APN
	Τότε δεν έχω καμία ιδιότητα. Υπουργός δεν είμαι, βουλευτής δεν είμαι.

Στο (44) εμφανίζεται ο συνδυασμός του *hiçbir-yok* με το αρνητικό επίθημα *-mA*. Μόνο που στην περίπτωση αυτή το αρνητικό επίθημα είναι προσκολλημένο στο απαρέμφατο με το οποίο σχηματίζεται η τελική πρόταση.

(44)	<i>Koalisyonunun olmaması için hiçbir sebep yok" diye konuştu.</i>
	Συνασπισμός-Γ' ΚΤΗΣ-ΓΕΝ γίνομαι-APN-ΑΠΑΡ-Γ'ΚΤΗΣ κανένας λόγος υπάρχει-APN. λέω-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ
	Είπε «δεν υπάρχει κανένας λόγος για να μην γίνει η σύμπραξη».

Στα (45) – (50) ο συνδυασμός του *hiçbir-yok* οδηγεί σε αρνητικό νόημα.

(45)	<i>“Hiçbir faydası olmayan bir şey yok” dedi.</i>
	Κανένα όφελος-Γ’ΚΤΗΣ γίνονται-ΑΡΝ-ΜΕΤ κάτι υπάρχει-ΑΡΝ λέω-ΠΑΡ-Γ’ΕΝ
	Είπε: «Δεν υπάρχει τίποτα που να μην έχει κανένα όφελος».

Στα παραδείγματα (85)-(89) ο συνδυασμός οδηγεί σε άρνηση.

(46)	<i>Bunun hiçbir gelecek garantisi yok.</i>
	Αυτό-Γ’ΕΝ καμία μελλοντική εγγύηση-Γ’ΚΤΗΣ. Υπάρχει-ΑΡΝ.
	Αυτό δεν έχει καμία μελλοντική εγγύηση.

(47)	<i>Biliyorum aralarında hiçbir benzerlik yok.</i>
	Ξέρω-ΕΝΕΣ-Γ’ΕΝ μεταξύ-Γ’ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΤΟΠ καμία ομοιότητα υπάρχει-ΑΡΝ
	Ξέρω, μεταξύ τους δεν υπάρχει καμία ομοιότητα.

(48)	<i>Yok aramızda hiçbir ayırım, hiçbir başkalık.</i>
	Υπάρχει-ΑΡΝ μεταξύ-Α’ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΤΟΠ κανένας διαχωρισμός, καμία διαφορά.
	Δεν υπάρχει ανάμεσα μας κανένας διαχωρισμός, καμία διαφορά.

(49)	<i>Yok bir şey. Hiçbir şey yok.</i>
	Υπάρχει-ΑΡΝ ένα πράγμα. Κανένα πράγμα υπάρχει-ΑΡΝ
	Τίποτα. Δεν υπάρχει τίποτα απολύτως.

(50)	<i>Yarabileceğim hiçbir şey yok.</i>
	Κάνω-ΔΥΝΑΤ.-ΜΕΛ-Α’ΕΝ κανένα πράγμα υπάρχει-ΑΡΝ.
	Δεν μπορώ να κάνω απολύτως τίποτα.

Hiç+ mAdAn

(51)	<i>Hiç çekinmeden, hiçbir karşılık beklemeden seni seviyorum.</i>
	Καθόλου δειλιάζω-ΑΡΝ, καμία ανταπόκριση περιμένω-ΑΡΝ εσύ-ΑΙΤ αγαπώ-ΕΝΕΣ-Α’ΕΝ.
	Σ’ αγαπώ χωρίς κανένα δισταγμό και χωρίς να περιμένω καμία ανταπόκριση.

(52)	<i>Hiçbir şey demeden ilerlemeye başladı.</i>
	Κανένα πράγμα λέω-ΑΡΝ πορεία-ΔΟΤ ξεκινώ-ΠΑΡ-Γ’ΕΝ.
	Άρχισε να προχωράει χωρίς να πει τίποτα.

Στα παραδείγματα (51) και (52) παρατηρείται ο συνδυασμός του *hiçbir* με το *+madan* οδηγεί σε αρνητικό νόημα και σε ΣΑ.

5.3 Σύνοψη: οι κατηγορίες ΠΑ στα ελληνικά και τουρκικά: ομοιότητες και διαφορές

Από την εξέταση του συνόλου των παραδειγμάτων που ανασύρθηκαν κατόπιν αναζήτησης των συνδυασμών των δεικτών άρνησης και των αρνητικών λέξεων στο συγκεκριμένο σώμα διαπιστώθηκαν συγκεκριμένες τάσεις όσον αφορά τα φαινόμενα της πολλαπλής άρνησης που εμφανίζονται και τους συνδυασμούς με τους οποίους συνδέονται και οι οποίες αποτυπώνονται στις ακόλουθες υποενότητες. Οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα στις δύο γλώσσες ως προς τις τάσεις αυτές παρατίθενται στην τελευταία υποενότητα.

5.3.1 Οι κατηγορίες πολλαπλής άρνησης στα Ελληνικά

Κανένα από τα παραδείγματα που πληρούν τους όρους αναζήτησης δεν επιδεικνύει την κατηγορία της Απόρριψης. Τα ελάχιστα παραδείγματα όπου συναντάται το εν λόγω φαινόμενο αποτελούν τυχαία ευρήματα της έρευνας. Εν ολίγοις οι συνδυασμοί που αναζητήθηκαν στα πλαίσια της εργασίας δεν φαίνεται να χρησιμοποιούνται για τον σχηματισμό προτάσεων Απόρριψης. Αξίζει να σημειωθεί ότι το φαινόμενο της Ά που αποτελεί την πλέον κυριολεκτική και λογική μορφή της πολλαπλής άρνησης, όταν δηλαδή το ένα αρνητικό στοιχείο εξαλείφει πλήρως το άλλο, συναντάται κυρίως στα πλαίσια διαλόγου. Για παράδειγμα: *Ε όχι και τίποτα!* Στην περίπτωση αυτή ο ένας ομιλητής φαίνεται να αρνείται ένα προηγούμενο αρνητικό εκφώνημα του συνομιλητή του. Επομένως το είδος του σώματος που χρησιμοποιήθηκε (γραπτός λόγος) θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ως πιθανός περιορισμός ως προς την εμφάνιση του συγκεκριμένου φαινομένου.

Η κατηγορία της Λιτότητας εμφανίζεται εξαιρετικά περιορισμένη. Πρόκειται για το τρίτο σε συχνότητα φαινόμενο. Επίσης θα πρέπει κι εδώ να αναφερθεί ότι τα παραδείγματα που παρατίθενται, όπως κι αυτά της Απόρριψης, δεν πληρούν τα κριτήρια αναζήτησης. Τα παραδείγματα Λιτότητας περιλαμβάνουν συνδυασμούς αρνητικών στοιχείων που δεν συμπεριλαμβάνονται στους συνδυασμούς που αναζητήθηκαν, όπως για παράδειγμα τον συνδυασμό του *όχι* με την προθηματική άρνηση *α-*. Παρατηρείται επίσης ότι το φαινόμενο μπορεί να ερμηνευθεί, από τη

σκοπία της πραγματολογίας, με ποικίλους τρόπους σύμφωνα με τα κίνητρα του ομιλητή. Έτσι άλλες φορές μπορεί να χρησιμοποιείται για να δοθεί έμφαση σε κάποια δήλωση ή άλλοτε για να υποβαθμιστεί αυτή η δήλωση. Η περαιτέρω ανάλυση των κινήτρων του ομιλητή υπερβαίνει τους σκοπούς της παρούσας εργασίας. Επίσης η διερεύνηση συνδυασμών που θα περιείχαν τον δείκτη άρνησης *α-* θα είχε διαφορετικά αποτελέσματα όσον αφορά στον συγκεκριμένο συνδυασμό.

Η κατηγορία της Συμφωνίας του Αρνητικού παρατηρείται στην συντριπτική πλειοψηφία των παραδειγμάτων που πληρούν τα κριτήρια αναζήτησης. Οι συνδυασμοί που περιλαμβάνουν έναν δείκτη άρνησης και μια αρνητική λέξη φαίνεται ότι δημιουργούν σχεδόν αποκλειστικά δομές ΣΑ. Επομένως το σύνολο των συνδυασμών που ερευνήθηκαν ανήκουν στην κατηγορία της ΣΑ. Το μεγαλύτερο πλήθος παραδειγμάτων εμφανίζουν οι συνδυασμοί στους οποίους ο δείκτης άρνησης βρίσκεται στα αριστερά της αρνητικής λέξης. Ωστόσο υπάρχουν αρκετά παραδείγματα όπου οι όροι αναζήτησης εμφανίζονται με την αρνητική λέξη να προηγείται του δείκτη άρνησης. Στην περίπτωση αυτή η αρνητική λέξη ερμηνεύεται ως εμφατική. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έλλειψη του χαρακτηριστικού του επιτονισμού, λόγω του ότι πρόκειται για ένα σώμα γραπτών κειμένων, ενδεχομένως εμποδίζει την ανίχνευση περιπτώσεων όπου η αρνητική λέξη λειτουργεί εμφατικά. Ένα άλλο χαρακτηριστικό που παρατηρείται σε ορισμένα παραδείγματα και μπορεί να θεωρηθεί ως ένδειξη έμφασης είναι η επανάληψη των αρνητικών λέξεων. Με άλλα λόγια στις προτάσεις αυτές είτε τα αρνητικά στοιχεία βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο (*πουθενά, μα πουθενά, δεν έχω δει τέτοιους μπουφές, τόση κακόγουστη χλιδή*) είτε η πρόταση συνδέεται με την προηγούμενη ενισχύοντας την αρνητική σημασία της (*Όχι μόνο δεν πήρε ποτέ βραβείο Νόμπελ αλλά ούτε καν προτάθηκε γι' αυτό*).

Οι συνδυασμοί που εξετάστηκαν και τα φαινόμενα πολλαπλής άρνησης με τα οποία συνδέονται παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα.

	Συνδυασμός	Φαινόμενα πολλαπλής Άρνησης		
		Α	Λ	ΣΑ
1	Δεν + κανένας	-	-	+
2	Κανένας + δεν	-	-	+
3	Δεν + ποτέ	-	-	+
4	Ποτέ + δεν	-	-	+
5	Δεν + τίποτα	-	-	+
6	Τίποτα + δεν	-	-	+
7	Δεν + πουθενά	-	-	+
8	Πουθενά + δεν	-	-	+
9	Μην + κανένας	-	-	+
10	Κανένας + μην	-	-	+
11	Μην + ποτέ	-	-	+
12	Ποτέ + μην	-	-	+
13	Μην + τίποτα	-	-	+
14	Τίποτα + μην	-	-	+
15	Μην + πουθενά	-	-	+
16	Πουθενά + μην	-	-	+
17	Όχι + κανένας	-	-	+
18	Κανένας + όχι	-	-	+
19	Όχι + ποτέ	-	-	+
20	Ποτέ + όχι	-	-	+
21	Όχι + τίποτα	-	-	-
22	Τίποτα + όχι	-	-	-
23	Όχι + πουθενά	-	-	-
24	Πουθενά + όχι	-	-	-
25	Χωρίς + κανένας	-	-	+
26	Κανένας + χωρίς	-	-	+
27	Χωρίς + ποτέ	-	-	+
28	Ποτέ + χωρίς	-	-	+
29	Χωρίς + τίποτα	-	-	+
30	Τίποτα + χωρίς	-	-	+
31	Χωρίς + πουθενά	-	-	+
32	Πουθενά + χωρίς	-	-	+
33	Δίχως + κανένας	-	-	+
34	Κανένας + δίχως	-	-	+
35	Δίχως + ποτέ	-	-	+
36	Ποτέ + δίχως	-	-	+
37	Δίχως + τίποτα	-	-	+
38	Τίποτα + δίχως	-	-	+
39	Δίχως + πουθενά	-	-	+
40	Πουθενά + δίχως	-	-	+
41	Ούτε + κανένας	-	-	-
42	Κανένας + ούτε	-	-	-
43	Ούτε + ποτέ	-	-	-
44	Ποτέ + ούτε	-	-	-
45	Ούτε + τίποτα	-	-	-

46	Τίποτα + ούτε	-	-	-
47	Ούτε + πουθενά	-	-	-
48	Πουθενά + ούτε	-	-	-

Πίνακας 8: Ελληνικά - Οι συνδυασμοί και τα φαινόμενα πολλαπλής άρνησης

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το μοναδικό φαινόμενο που εντοπίζεται μέσα από την έρευνα βάσει των συγκεκριμένων συνδυασμών (δείκτης άρνησης + αρνητική λέξη) είναι αυτό της ΣΑ. Τα υπόλοιπα φαινόμενα προκύπτουν τυχαία. Συγκεκριμένα το φαινόμενο της Ά εμφανίζεται με ελάχιστα παραδείγματα που αποτελούνται από δείκτη άρνησης και μια αρνητική λέξη και τα οποία φαίνεται να αποτελούν απάντηση/ άρνηση ενός προηγούμενου εκφωνήματος. Το φαινόμενο της Λ επίσης προκύπτει τυχαία με ολιγάριθμα παραδείγματα. Οι δομές του αποτελούνται από ένα δείκτη άρνησης και την προθηματική άρνηση (α-). Το σύνολο των συνδυασμών που εξετάστηκαν δίνουν παραδείγματα ΣΑ με τη συντριπτική πλειοψηφία των προτάσεων να ανήκουν σ' αυτήν την κατηγορία.

5.3.2 Οι κατηγορίες πολλαπλής άρνησης στα Τουρκικά

Όσον αφορά στην κατηγορία της Απόρριψης οι προτάσεις που αδιαμφισβήτητα επιδεικνύουν το φαινόμενο είναι ελάχιστες στο σώμα. Ένα από τους λόγους αυτού του αποτελέσματος ενδεχομένως αποτελεί το γεγονός ότι το σώμα αποτελείται από γραπτά κείμενα. Η Α αποτελεί ένα φαινόμενο που συναντάται κυρίως στον προφορικό λόγο. Επίσης, οι προτάσεις Α σχηματίζονται από τους ίδιους συνδυασμούς από τους οποίους προκύπτει το φαινόμενο της Λ. Ένας δείκτης του φαινομένου είναι η διόρθωση. Όπως αναφέρθηκε στις προτάσεις που επιδεικνύουν το φαινόμενο στα τουρκικά μετά τη φράση διπλής άρνησης ακολουθεί η καταφατική εκδοχή της. Για παράδειγμα *Sadece eleştiri yapmamanız değil, hatalı gördüğünüz icraatı bir de desteklemeniz istenecek* (Θα ζητηθεί, όχι μόνο το να μην επικρίνετε, αλλά και να στηρίζετε τις δραστηριότητες που θεωρείτε λανθασμένες). Το γεγονός αυτό αναδεικνύει τον κυριολεκτικό χαρακτήρα της Α που συνάδει με τους κανόνες της λογικής. Το φαινόμενο της Α παρουσιάζει τα λιγότερα παραδείγματα στο σώμα. Οι συνδυασμοί από τους οποίους προκύπτει το φαινόμενο είναι *Gelmedi* + değil, -siz + değil, -siz + degildi, -siz + degildir, -siz + değilim, -siz + degiller*.

Η κατηγορία της Λ προκύπτει από τους συνδυασμούς των αρνητικών δεικτών. Οι συνδυασμοί που περιέχουν αρνητικές λέξεις και έναν δείκτη άρνησης δεν φαίνεται να οδηγούν σε διπλή άρνηση στο σώμα. Οι συνδυασμοί που οδηγούν σε διπλή άρνηση είναι οι εξής: *-mA + deđil, Gelmiyor* + deđil, Gelmedi* + deđil, -siz + deđil, Gelmediđi + deđil, Gelmediđi + yok, -siz + deđil, -siz + deđildi, -siz + deđildir, -siz + deđilim, -siz + deđiller*. Επίσης πολλά από τα παραδείγματα Λ προέκυψαν τυχαία (εμφάνιση τριών αρνητικών στοιχείων). Οι πλειονότητα των προτάσεων των παραπάνω συνδυασμών αποτελούν παραδείγματα Λ, ωστόσο κάποιες – ελάχιστες- προτάσεις με τους εν λόγω συνδυασμούς θα μπορούσαν να θεωρηθούν παραδείγματα Α. Για να διαπιστωθεί κάτι τέτοιο απαιτείται η εξέταση από τη σκοπιά της πραγματολογίας, κάτι που υπερβαίνει τους σκοπούς της παρούσας εργασίας. Το μόνο ίσως που μπορεί να σκιαγραφηθεί με βάση τα συγκεκριμένα παραδείγματα είναι τα πιθανά κίνητρα ενός ομιλητή για τη χρήση του φαινομένου της Λ. Έτσι από τα παραπάνω παραδείγματα προκύπτει ότι η χρήση της διπλής άρνησης στην περίπτωση αυτή μπορεί να εξυπηρετεί σκοπούς μετριασμού της άρνησης (*Zaman zaman bu gençlik arzulari nüksetmiyor deđil ancak Paris artık olgunluđa, sükuna geçmiş bulunuyor/ Μερικές φορές, δεν είναι ότι αυτοί οι νεανικοί πόθοι δεν επανεμφανίζονται, αλλά το Παρίσι έχει περάσει πλέον στην ωριμότητα και την ηρεμία.*) ή αντίθετα ενίσχυσης (*Hiç yazmak istemediđim gün olmadı/ Δεν υπήρξε μέρα που να μην ήθελα να γράψω*). Το φαινόμενο της Λ έρχεται δεύτερο όσον αφορά τον αριθμό παραδειγμάτων στο σώμα και φαίνεται να έχει υψηλή συχνότητα χρήσης στη γλώσσα. Προκύπτει από τους συνδυασμούς δεικτών άρνησης.

Η κατηγορία της ΣΑ παρατηρείται στην πλειοψηφία των συνδυασμών και παραδειγμάτων. Οι συνδυασμοί που εμφανίζουν ΣΑ όπου μια ή περισσότερες αρνητικές λέξεις σε συνδυασμό με έναν δείκτη άρνησης οδηγούν σε αρνητικό νόημα. Οι συνδυασμοί αυτοί είναι οι εξής: *deđil+hiç, deđil+hiçbir, gelmedi*+hiç, gelmedi*+hiçbir, gelmiyor*+hiç, gelmiyor*+hiçbir gelmediđi +hiç, gelmediđi +hiçbir, Yok +hiç, Yok +hiçbir, -siz +hiç, -siz +hiçbir*. Ωστόσο όπως στις περιπτώσεις που παρατηρείται η συνεμφάνιση ενός επιπλέον δείκτη άρνησης το αποτέλεσμα της πρότασης είναι διπλή άρνηση, η οποία ανάλογα με τα πραγματολογικά δεδομένα του εκφωνήματος μπορεί να ερμηνευθεί ως Α ή ως Λ. Για παράδειγμα: *Onun için hiçbir şey imkansız deđil* (Γι' αυτόν τίποτα δεν είναι αδύνατο). Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται ότι ο συνδυασμός των δεικτών άρνησης *-deđil* και *-siz* οδηγεί σε νόημα Λ, ενώ η αρνητική λέξη *hiçbir* δεν επηρεάζει την απόδοση θετικού νοήματος που

προκύπτει από την αλληλοεξουδετέρωση των δύο δεικτών. Σε ορισμένα παραδείγματα εντοπίζεται έμφαση της άρνησης είτε μέσω χρήσης συγκεκριμένων επιθημάτων είτε μέσω επανάληψης των αρνητικών λέξεων. Οι συνδυασμοί που δίνουν τέτοια παραδείγματα είναι οι ακόλουθοι: *değil+hiçte*, *gelmedi + yok* (στη περίπτωση αυτή τα αρνητικά στοιχεία ανήκουν σε διαφορετικές προτάσεις), *gelmedi+hiç* (με επανάληψη της αρνητικής λέξης), *yok + yok*.

Οι συνδυασμοί που εξετάστηκαν και τα φαινόμενα πολλαπλής άρνησης με τα οποία συνδέονται παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα.

	Συνδυασμός	Φαινόμενα πολλαπλής Άρνησης			Αριθμός προτάσεων
		Α	Λ	ΣΑ	
1	Değil + hiç	-	-	+	250
2	Değil + hiçte	-	-	+	30
3	Değil + hiçbir	-	-	+	245
4	Gelmedi* + hiç	-	-	+	242
5	Gelmedi* + hiçbir	-	-	+	237
6	Gelmedi* + değil	+	+	-	240
7	Gelmedi + yok	-	-	+	3
8	Gelmiyor*+ hiç	-	-	+	246
9	Gelmiyor*+ hiçbir	-	-	+	245
10	Gelmiyor*+ değil	-	+	-	10
11	Gelmiyor + yok	-	-	-	-
12	Gelmediği + hiç	-	-	+	247
13	Gelmediği + hiçbir	-	-	+	245
14	Gelmediği + değil	-	+	-	99
15	Gelmediği + yok	-	+	-	30
16	Yok + yok	-	-	+	240
17	Yok + hiç	-	-	+	245
18	Yok + hiçbir	-	-	+	250
19	Yok + değil	-	-	-	-
20	-siz + hiç	-	-	+	60
21	-siz + hiçbir	-	-	+	100
22	-siz + değil	-	+	-	42
23	-siz + değildi	-	+	-	76
24	-siz + değildir	-	+	-	104
25	-siz + değilim	-	+	-	44
26	-siz + değilim	-	+	-	20
27	-siz + yok	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ					3551

Πίνακας 9: Τουρκικά - Οι συνδυασμοί και τα φαινόμενα πολλαπλής άρνησης

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το φαινόμενο της Απόρριψης παρουσιάζει τα λιγότερα παραδείγματα. Ορισμένα από τα παραδείγματα αυτά θα μπορούσαν εντός συγκεκριμένου περιβάλλοντος να ταξινομηθούν και ως παραδείγματα Λιτότητας. Ωστόσο κάποια άλλα αποτελούν σαφείς περιπτώσεις Α. Ένα χρήσιμο κριτήριο γι' αυτή τους την ταξινόμηση είναι η εμφάνιση διορθωτικών εκφράσεων, όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω. Η κατηγορία της Λ αποτελεί την δεύτερη σε συχνότητα κατηγορία. Προκύπτει από τους συνδυασμούς δεικτών άρνησης και φαίνεται να χρησιμοποιείται ευρέως στη γλώσσα. Η κατηγορία της ΣΑ παρουσιάζει τα περισσότερα παραδείγματα. Οι συνδυασμοί της κατηγορίας περιλαμβάνουν έναν δείκτη άρνησης και μία αρνητική λέξη.

5.3.3 Ομοιότητες και διαφορές

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στα δύο σώματα διαπιστώνονται ορισμένες ομοιότητες και διαφορές όσον αφορά στις τάσεις που παρατηρούνται σχετικά με τα φαινόμενα της πολλαπλής άρνησης στις δύο γλώσσες.

Ομοιότητες:

Η συντριπτική πλειοψηφία των παραδειγμάτων που εξετάστηκαν τόσο για την ελληνική όσο και για την τουρκική γλώσσα, με βάση τη συγκεκριμένη αναζήτηση, αποτελούν προτάσεις με αρνητική σημασία. Οι αρνητικές λέξεις των δύο γλωσσών δεν φαίνεται να παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του νοήματος της πρότασης ή της φράσης. Οι συνδυασμοί μιας ή περισσότερων αρνητικών λέξεων με έναν δείκτη άρνησης οδηγούν σε αρνητικό νόημα (ΣΑ). Η προσθήκη περισσότερων αρνητικών λέξεων δεν αρκεί ώστε να οδηγήσει στην μετατροπή του καταφατικού νοήματος σε αρνητικό. Αντίθετα, ο αριθμός των δεικτών άρνησης που εμφανίζονται στην πρόταση είναι καθοριστικός για την απόδοση θετικού ή αρνητικού νοήματος.

Η κατηγορία της Απόρριψης αποτελεί τη λιγότερη συχνή κατηγορία τόσο στο ελληνικό σώμα όσο και στο τουρκικό. Ενδεχομένως ένας παράγοντας που καθορίζει τη χαμηλή συχνότητα εμφάνισης είναι το γεγονός ότι τα σώματα αποτελούνται από γραπτά κείμενα και όχι προφορικά. Ένα ακόμα έντονο χαρακτηριστικό που σχετίζεται με τη συγκεκριμένη κατηγορία είναι αυτό της διόρθωσης. Η εμφάνιση μιας διορθωτικής

φράσης η οποία συμπληρώνει την διπλή άρνηση αναδεικνύοντας την κατηγοριοποίηση της ως A συναντάται και στα δύο σώματα. Στα ελληνικά η διόρθωση επιτυγχάνεται με τη χρήση του συνδετικού και: *E όχι και τίποτα!*

Η κατηγορία της Λιτότητας τόσο στα ελληνικά όσο και στα τουρκικά δύναται να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω διερεύνησης από την σκοπιά της πραγματολογίας. Τα κίνητρα και οι σκοποί που μπορεί να εξυπηρετεί η επιλογή της διπλής άρνησης από τον ομιλητή φαίνεται να ποικίλλουν από μετριασμό του αρνητικού νοήματος έως και έμφαση της σημασίας των λεγομένων.

Η κατηγορία της ΣΑ παρουσιάζει τα περισσότερα παραδείγματα, τόσο στα ελληνικά όσο και στα τουρκικά. Προκύπτει και στις δύο περιπτώσεις από τους συνδυασμούς ενός δείκτη άρνησης και μιας ή περισσότερων αρνητικών λέξεων. Σε ορισμένα παραδείγματα παρατηρείται η επανάληψη των αρνητικών λέξεων ή των αρνητικών δεικτών (σε διαφορετικές προτάσεις), με σκοπό την έμφαση του αρνητικού νοήματος.

Διαφορές:

Το φαινόμενο της A προκύπτει τυχαία στο ελληνικό σώμα. Ακόμη και ως τυχαία ευρήματα τα παραδείγματα του φαινομένου που προκύπτουν από τους δεδομένους συνδυασμούς είναι ελάχιστα. Τα παραδείγματα περιέχουν έναν δείκτη άρνησης και μια αρνητική λέξη (*όχι+τίποτα*). Το φαινόμενο της A στην τουρκική γλώσσα προκύπτει από τον συνδυασμό δεικτών άρνησης. Επιπλέον τα παραδείγματα είναι ολιγάριθμα, αλλά πολύ περισσότερα από αυτά που εντοπίζονται στο ελληνικό σώμα. Η διαφορά στον αριθμό παραδειγμάτων A ανάμεσα στις δύο γλώσσες οφείλεται και στο γεγονός των διαφορετικών δεικτών που συμμετέχουν στον σχηματισμό της. Έτσι στα ελληνικά τα φαινόμενα διπλής άρνησης φαίνεται να προκύπτουν κυρίως μέσα από συνδυασμούς που περιέχουν το στερητικό *a-* και οι οποίοι ωστόσο δεν αποτελούσαν αντικείμενο έρευνας της εργασίας. Στα τουρκικά, ωστόσο, οι κατηγορίες διπλής άρνησης (Λ , A) προκύπτουν σε μεγάλο ποσοστό από τους συνδυασμούς που περιέχουν τον δείκτη άρνησης *-mA* με τη μορφή επιθήματος στο ρήμα και τον δείκτη άρνησης *değil* που αποτελεί ελεύθερο μόρφημα.

Η κατηγορία της Λ αποτελεί την τρίτη κατηγορία όσον αφορά το πλήθος παραδειγμάτων στα ελληνικά, αλλά τη δεύτερη κατηγορία στα τουρκικά. Η χρήση

δομών Λ στην τουρκική γλώσσα παρουσιάζεται ιδιαίτερα συχνή. Αντιθέτως στα ελληνικά εμφανίζεται αρκετά περιορισμένη.

Τα παραδείγματα που συγκαταλέγονται στην κατηγορία της ΣΑ παρουσιάζουν ορισμένες διαφορές ως προς τη δομή τους ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Στην ελληνική γλώσσα οι αρνητικές λέξεις συναντώνται στα δεξιά αλλά και στα αριστερά του δείκτη άρνησης. Ο αριθμός των παραδειγμάτων στα οποία η αρνητική λέξη βρίσκεται στα αριστερά του τελεστή είναι σημαντικά μικρότερος από τα παραδείγματα στα οποία βρίσκεται στα δεξιά του δείκτη. Στις περιπτώσεις που η αρνητική λέξη βρίσκεται στα αριστερά μπορεί να ερμηνευτεί ως εμφατική. Αντιθέτως, στην τουρκική γλώσσα η θέση των αρνητικών λέξεων και των δεικτών άρνησης είναι συγκεκριμένη και επαναλαμβάνεται σε όλα τα παραδείγματα, υπακούοντας στη σειρά σύνταξης των όρων της τουρκικής γλώσσας. Λόγω της επιτρεπόμενης σειράς των όρων, το ρήμα βρίσκεται στο τέλος της φράσης καθορίζοντας κατά συνέπεια και τη θέση του δείκτη άρνησης. Επομένως, οι αρνητικές λέξεις συναντώνται στα αριστερά του τελεστή. Οι ελάχιστες περιπτώσεις όπου οι αρνητικές λέξεις παρουσιάζονται στα δεξιά του δείκτη οφείλονται σε επιλογή λογοτεχνικού ύφους από τον ομιλητή και δεν απαντώνται στο υλικό της παρούσας εργασίας. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται επίσης ότι η διάκριση ανάμεσα σε εμφατικές και μη εμφατικές αρνητικές λέξεις στα τουρκικά δεν υφίσταται και η τυχόν διαφοροποίηση τους μπορεί να προκύψει μόνο από το στοιχείο του επιτονισμού.

6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

6.1 Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθεται μια σύνοψη των κύριων σημείων της εργασίας και των συμπερασμάτων αυτής. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση ενός τμήματος του φαινομένου της πολλαπλής άρνησης στα ελληνικά και τουρκικά μέσω της μεθοδολογίας της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων. Συγκεκριμένα διερευνήθηκαν οι συνδυασμοί που περιείχαν έναν δείκτη άρνησης και μια αρνητική λέξη. Η άντληση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τα σώματα ΕΘΕΓ και TNC.

Η έρευνα δομήθηκε έτσι ώστε να προσφέρει απαντήσεις στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Με ποια νοήματα και ποιες κατηγορίες πολλαπλής άρνησης συνδέονται οι συγκεκριμένοι συνδυασμοί αρνητικών λέξεων και δεικτών άρνησης στα ελληνικά και τα τουρκικά;
2. Ποιες είναι οι τάσεις όσον αφορά στη συχνότητα εμφάνισης των κατηγοριών πολλαπλής άρνησης στην ελληνικά και τουρκικά με βάση τους συγκεκριμένους συνδυασμούς που αναζητήθηκαν;
3. Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές στον τρόπο που πραγματώνεται η πολλαπλή άρνηση στην ελληνική και την τουρκική γλώσσα;

Με βάση λοιπόν τα αποτελέσματα της έρευνας οι συνδυασμοί ενός δείκτη άρνησης και μιας αρνητικής λέξης συνδέονται με αρνητικό νόημα. Οι συνδυασμοί που προκύπτουν με έναν δείκτη άρνησης και περισσότερες από μια αρνητικές λέξεις συνδέονται και πάλι με αρνητικό νόημα. Ενώ τόσο στα ελληνικά όσο και στα τουρκικά η παρουσία δύο δεικτών άρνησης ανεξαρτήτως του αριθμού των αρνητικών λέξεων συνδέονται με το φαινόμενο της διπλής άρνησης. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει για τα ελληνικά μέσα από παραδείγματα που περιέχουν τον τυχαίο συνδυασμό του *δεν* και του στερητικού *α-*. Έτσι λοιπόν οι συνδυασμοί ενός δείκτη άρνησης και μιας αρνητικής λέξης συνδέονται με την ΣΑ τόσο για τα ελληνικά όσο και για τα τουρκικά. Οι συνδυασμοί που περιέχουν έναν δείκτη άρνησης και περισσότερες από μια αρνητικές λέξεις συνδέονται με την απόδοση έμφασης της αρνητικής σημασίας και στις δύο γλώσσες. Το δείγμα παραδειγμάτων που συνδέονται με την Απόρριψη στα ελληνικά είναι εξαιρετικά μικρό κι επομένως η διεξαγωγή συμπερασμάτων καθίσταται επίφοβη. Ωστόσο, σημειώνεται ότι το φαινόμενο προκύπτει από τον συνδυασμό ενός δείκτη άρνησης και μιας αρνητικής λέξης, στα πλαίσια ελλειπτικής πρότασης. Στα τουρκικά η κατηγορία της Απόρριψης συνδέεται με την ταυτόχρονη παρουσία δύο δεικτών άρνησης. Το φαινόμενο της Λιτότητας συνδέεται κι αυτό με την ταυτόχρονη παρουσία δεικτών άρνησης.

Η κατηγορία που παρουσιάζει το μεγαλύτερο πλήθος παραδειγμάτων τόσο στα ελληνικά όσο και τα τουρκικά είναι η ΣΑ. Οι κατηγορίες της Α και της Λ που τηρούν τον ΝΔΑ δεν έχουν έντονη παρουσία στο ελληνικό σώμα, σε αντίθεση με το τουρκικό

όπου οι δομές τους φαίνεται να χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά. Ένας σημαντικός παράγοντας στον οποίο φαίνεται να οφείλεται η διαφοροποίηση των τάσεων των δύο γλωσσών είναι η διαφορετική δομή τους. Η δυνατότητα απόδοσης άρνησης μέσω επιθήματος που προσκολλάται στο ρήμα (αλλά και σε άλλα μέρη του λόγου) που παρατηρείται στην τουρκική φαίνεται να καθιστά ιδιαίτερα παραγωγικό τον συνδυασμό δύο δεικτών άρνησης, γεγονός που οδηγεί στα φαινόμενα διπλής άρνησης.

6.2 Μελλοντικές επεκτάσεις

Όπως προκύπτει από την παρούσα εργασία, το φαινόμενο της πολλαπλής άρνησης αποτελεί ένα εξαιρετικά ευρύ και ενδιαφέρον αντικείμενο προς διερεύνηση. Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον κομμάτι της πολλαπλής άρνησης που προέκυψε μέσα από ελάχιστα παραδείγματα και που θα άξιζε να διερευνηθεί περισσότερο είναι ο συνδυασμός των δεικτών άρνησης με τα μορφήματα που εκφράζουν άρνηση και στις δύο γλώσσες. Επίσης, αξιοσημείωτο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι πραγματολογικές συνθήκες που οδηγούν τους ομιλητές στην επιλογή δομών πολλαπλής άρνησης έναντι απλούστερων και λιτότερων δομών. Ένα παράδειγμα αποτελούν οι δομές που αποτελούμενες από πολλαπλά αρνητικά στοιχεία οδηγούν σε διπλή άρνηση. Η διερεύνηση αυτών των ζητημάτων θα σήμαινε και ανάλογη προσαρμογή της μεθοδολογίας.

Η Γλωσσολογία των σωμάτων κειμένων προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες διερεύνησης ενός μεγάλου όγκου υλικού διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αξιοπιστία της έρευνας. Ενδεχομένως, η κατασκευή, από την πλευρά του ερευνητή, σωμάτων-κειμένων να είναι δύσκολη και χρονοβόρα, ωστόσο φαίνεται να προσφέρει μια κατάλληλη λύση για τη διερεύνηση αντικειμένων όπως αυτά που αναφέρθηκαν. Σε συνδυασμό με την κατασκευή ενός σώματος κειμένων, η χρήση εργαλείων και εφαρμογών λογισμικού συμφραστικών πινάκων και κειμενικής ανάλυσης φαίνεται να προσφέρουν πολύ περισσότερα πλεονεκτήματα για μια τέτοιου είδους έρευνα. Η χρήση ενός τέτοιου εργαλείου μπορεί να βοηθήσει τον ερευνητή στην εκτέλεση αποτελεσματικής διερεύνησης και τη λήψη αποτελεσμάτων με σαφή και προσδιορισμένα χαρακτηριστικά. Ακόμη, μια τέτοια επιλογή θα διευκόλυνε τη διερεύνηση επιπλέον μεταβλητών όπως ζητήματα που σχετίζονται με την πραγματολογία και τις συνθήκες των εκφωνημάτων, εφόσον περισσότερο περικείμενο

θα μπορούσε να είναι διαθέσιμο. Επιπλέον, με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται και το κομμάτι της ποσοτικής ανάλυσης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- AKSAN, Y. 2012. Construction of the Turkish National Corpus (TNC). Στο *Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*. Κωνσταντινούπολη. <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2012/papers.html>
- BAKER, P. 2010. Corpus Methods in Linguistics. Στο, *Research Methods in Linguistics*, επιμ. L. Litosseliti. Λονδίνο: Bloomsbury Academic.
- ΒΕΛΟΥΔΗΣ, Ι. 2005. *Η Σημασία πριν, κατά και μετά τη Γλώσσα*. Αθήνα: Κριτική.
- ΒΕΛΟΥΔΗΣ, Γ. 2005. *Η Άρνηση*. Αθήνα: Πατάκης.
- ΒΛΑΧΟΥ, Ε. 2017. Σημειώσεις για το μάθημα «Τυπολογία και Θέματα Σημασιολογίας».
- ΓΟΥΤΣΟΣ, Δ. ΚΑΙ ΦΡΑΓΚΑΚΗ, Γ. 2015. *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.
- CHATZOPOULOU, A. 2012. *Negation and Nonveridicality in the History of Greek, (Doctoral Dissertation)*. The University of Chicago, Chicago, Illinois.
- ÇÜRÜK, M.S. 2014. Çoklu Olumsuzluk Kavramı ve Türkçedeki Çoklu Olumsuzluğa Yunus Emre Divanı Örneğinde Bir Bakış. Στο *Dil Araştırmaları*, Τεύχος:15, σελ.185-214
- ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (ΕΘΕΓ). Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου (ΙΕΛ). <http://hnc.ilsp.gr/>
- EMEKŞİZ, E.Z. 2010. Negation in Turkish. Στο *Dilbilim Araştırmaları*, Τεύχος 2.
- FİRTH, J.R. 1957. *1890-1960. Papers in linguistics*. London, New York, Oxford University Press.
- GIANNAKIDOU, A. 2006. Only, emotive factive verbs, and the dual nature of polarity dependency. Στο *Language* 82: 575-603.
- GIANNAKIDOU, A. 2002. *N-words and Negative Concord*. The Linguistics Companion, Blackwell. (Final, pre-publication version).
- GIANNAKIDOU, A. 2000. “Negative...Concord?”. Στο *Natural Languages and Linguistic Theory* 18:457-523. Ολλανδία: Kluwer Academic Publishers.
- GIANNAKIDOU, A. 1998. *Polarity Sensitivity as (Non) Veridical Dependency*. Άμστερνταμ: John Benjamins.

- GLYNN, D. 2014. *Techniques and Tools. Corpus methods and statistics for semantics.* Στο *Corpus Methods for Semantics: Quantitative studies in polysemy and synonymy*, επιμ. Dylan Glynn, Justyna A. Robinson. HB: John Benjamins.
- GÖKSEL, A.& KERSLAKE C. 2005. *Turkish: A Comprehensive Grammar.* Λονδίνο: Routledge.
- HORN, L.R. 1989. *A Natural History of Negation.* Σικάγο: The Chicago University Press.
- HORN, L.R. 1991. *Dublex Negation Affirmat: The Economy of Double Negation.* Στο *CLS 27 Papers from the 27th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society. Part two: The Parasession On Negation*, επιμ. L.M Dobrin, L. Nichols, R.M. Rodriguez. Σικάγο: Chicago Linguistic Society, 80-106.
- HUNSTON, S. (2001). *Colligation, lexis, pattern, and text.* Στο *Pattern of Text: In Honour of Michael Hoey*, επιμ. M. Scott & G. Thompson, Amsterdam: Benjamins, σελ. 13-33.
- JERETIC, P. 2017. *Hybrid and Optional Negative Concord in Turkish: A unified analysis.* Στο *IULC Working Papers*, τεύχος 18:2.
- JESPERSEN, O. (1939). *Essentials of English Grammar.* New York: Henry Holt & Company Inc.
- ΚΛΕΙΔΗ, Σ. ΚΑΙ ΤΣΟΚΟΓΛΟΥ, Α. 2001. *Η Άρνηση στις Μικρές Προτασικές Φράσεις.* Στο *Γλωσσολογία*, τεύχος 13, σελ.35-46
- LINDQUIST, H. 2009. *Corpus linguistics and the description of English.* Edinburgh: Edinburgh University Press.
- MCENERY, T., XIAO P. & TONO Y. 2006. *Corpus-based language studies: An advanced resource book.* London/New York: Routledge.
- SINCLAIR, J. 1996. *EAGLES Preliminary Recommendations on corpus typology.* EAGTCWG-CTYP/P. Pisa: ILC-CNR.
- TOGNINI-BONELLI, E. (2001). *Corpus Linguistics at Work.* Άμστερνταμ: John Benjamins.
- TURA, S.S. 1981. *“Yes, He Hasn’t” and a Few Other Not’s in Turkish.* Στο *Proceedings of the Seventh Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 317-327.
- TURKISH NATIONAL CORPUS (TNC). [HTTPS://WWW.TNC.ORG.TR/](https://www.tnc.org.tr/)
- VAN DER WOUDE, T. 1994. *Negative Contexts (Doctoral Dissertation).* University of Groningen. Netherlands.

- XIAO, R., MCENERY, T. 2008. Negation in Chinese: A Corpus Based Study. Στο *Journal of Chinese Linguistics*, 36 (2). pp. 274-330.
- ZEIJLSTRA, H.H. (2004α) *Sentential Negation and Negative Concord (Doctoral Dissertation)*. Utrecht: LOT.
- ZEIJLSTRA, H.H. (2004b). Two Ways of Expressing Negation. Στο *Proceedings of ConSOLE 12*. σελ.245-259.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Στο Παράρτημα Α παρατίθενται κάποια από τα παραδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα.

1. Ελληνικά

Όχι + πουθενά

Για τον συνδυασμό *όχι + πουθενά* εμφανίστηκαν μόνον 6 προτάσεις. Στις τρεις από αυτές παρατηρείται πολλαπλή άρνηση που προκύπτει από συνδυασμούς των *όχι + δεν + πουθενά*. Στις περιπτώσεις αυτές το *όχι* φαίνεται να λειτουργεί σε αναλογία με το *δεν είναι* ως προτασική άρνηση:

1. *Το 1993 όχι απλώς δεν υπάρχουν πουθενά ο ιμπεριαλισμός και τα μονοπώλια, αλλά...*
2. *...όχι μόνο δεν στηρίζεται πουθενά, ίσα ίσα που καταρρίπτεται...*
3. *...όχι μόνο δεν οδηγεί πουθενά, αλλά δημιουργεί ένα κλίμα αντιπαράθεσης...*

Στο επόμενο παράδειγμα το *όχι* συνδυάζεται με την μεταφορική έκφραση από το *πουθενά*. Το ουσιαστικοποιημένο επίρρημα *το πουθενά* φαίνεται να φέρει τη σημασία των από τόπο απρόσμενο ή με τρόπο ξαφνικό, σε αντίθεση με το *πουθενά* που μπορεί να σημαίνει κανέναν τόπο ή κάπου (πχ. σε ερώτηση):

4. *Ε, όχι κι απ' το πουθενά!*

Όχι + τίποτα

1. *σε μας δεν υπάρχει όχι αμοιβαιότητα, αλλά τίποτα.*
2. *δεν έχουν δυνατότητα όχι δάνειο, τίποτα να μην πληρώσουν...*
3. *Όχι επειδή ήταν τίποτα ωραίος αλλά είχε γερά πόδια κι έτρεχε.*
4. *... δε μας έχετε πείσει, όχι επειδή δεν είπατε τίποτα σήμερα στην ομιλία σας, αλλά γιατί δεν έχετε την εμπιστοσύνη μας.*
5. *όχι απλώς δεν φοβάμαι τίποτα, αλλά αισιοδοξώ!*
6. *η ταινία όχι μόνο δεν προσθέτει τίποτα αλλά και δεν μπορεί να ονομαστεί ταινία...*
7. *όχι μόνο δεν έδωσαν τίποτα, αλλά διέψευδαν μέχρι αργά προχθές το βράδυ*
8. *Όχι ότι ήταν τίποτα σπουδαίο, αλλά έπαιζαν λίγο καλύτερα από μας...*

9. *Κι όχι πως του 'καμε τίποτα το τόπι, αλλά θύμωσε γιατ' ήθελε κάπου να ξεσπάσει*
Στα παραπάνω παραδείγματα η παρουσία του *όχι* σε συνδυασμούς όπως οι: *όχι απλώς, όχι μόνο, όχι επειδή* λειτουργεί ενισχύοντας την άρνηση.

Ούτε + κανένας

1. *Ούτε άδεια πήρε κανείς ούτε προσποιήθηκε κάποιος τραυματισμό, ούτε τίποτα.*
2. *Αλλά βέβαια ούτε αυτό το ποσόν ούτε κανένα άλλο μπορεί να αντισταθμίσει τη ζημιά.*
3. *Ούτε βέβαια εμπνέει καμία εμπιστοσύνη η πλαισίωση των μετωπικών συνδυασμών.*
4. *Ούτε βέβαια μπορεί να περιμένει κανείς ότι θα προϋπήρχαν το 1895 οι όροι.*
5. *Ούτε υπουργός ούτε βουλευτής ούτε κανείς.*
6. *Ούτε θέλει ν' ακούσει κανέναν.*
7. *Ούτε και μπορεί να ξεγελάσει κανείς τον υπολογιστή με αλλαγές στην έκφραση.*
8. *Εμείς ούτε δωροδοκήσαμε κανέναν ούτε και αγοράσαμε ποτέ καμία ψήφο.*
9. *Ούτε ο καλλιτεχνικός διευθυντής ούτε κανείς από τους συνεργάτες του βρισκόταν στα γραφεία του Οργανισμού.*
10. *Ούτε το ΥΠΕΧΩΔΕ ούτε το Υπουργείο Αιγαίου ούτε κανείς.*
11. *Δεν είμαι κίνδυνος για κανέναν και ούτε ενοχλώ κανέναν.*
12. *Ούτε βέβαια εμπνέει καμία εμπιστοσύνη η πλαισίωση των μετωπικών συνδυασμών.*
13. *Δεν είμαι κίνδυνος για κανέναν και ούτε ενοχλώ κανέναν.*

Κανένας + ούτε

1. *Κανένας δε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα.*
2. *η αστυνομία αναζητούσε τους υπεύθυνους του έργου, ωστόσο κανένας δεν είχε εμφανιστεί ούτε εντοπιστεί για να δώσει τη δική του ερμηνεία...*
3. *κανένας δεν μπορούσε ούτε καν να πλησιάσει τους γάλλους κατασκευαστές.*
4. *Κανένας δεν έχει διάθεση ούτε να κρύψει ούτε να αρνηθεί οτιδήποτε*

Παρατηρείται κι εδώ ότι στους συνδυασμούς όπου η αρνητική λέξη βρίσκεται στην αρχή της πρότασης ο δείκτης άρνησης δεν παρεμβάλλεται ανάμεσα στους δύο όρους αναζήτησης.

Ούτε + τίποτα

1. *Ούτε αναμένεται υπουργική απόφαση ούτε τίποτε άλλο.*

2. Ούτε για ύαινες είπαν τίποτα.
3. Ούτε κι εκεί θα εισπράττει τίποτα η Τοπική Αυτοδιοίκηση.
4. Ούτε εσείς ούτε η Βουλή ούτε τίποτα δεν θα έβγαινε χωρίς τους τεχνικούς!

Τίποτα + ούτε

1. Εμένα δεν με απασχολεί τίποτα, ούτε είμαι κληρονόμος, ούτε έχω φίλους που είναι κληρονόμοι.
2. Διότι αυτοί οι άνθρωποι δεν βρήκαν τίποτα έτοιμο, ούτε στην τύχη.

Ούτε + ποτέ

1. Τέτοιο πράγμα δεν υπάρχει ούτε υπήρξε ποτέ.
2. Φίλους δεν έκανε, ούτε τον είδαμε ποτέ με φιλενάδα.
3. «Ούτε σε πορείες ούτε σε επεισόδια έχουν πάει ποτέ τα παιδιά μας», είπαν ένας - δυο γονείς.
4. Ούτε ξέραμε ποτέ τι γινόταν στα χρηματιστήρια.

Ποτέ + ούτε

1. Όχι μόνο δεν πήρε ποτέ βραβείο Νόμπελ αλλά ούτε καν προτάθηκε γι' αυτό.
2. Ποτέ δεν έγινε νεκροψία, ούτε βαλλιστική εξέταση.

Ούτε + πουθενά

1. Ούτε πουθενά να πας είχε, ούτε κάτι να δεις, τίποτα, τίποτα.
2. Ούτε πρακτικά το έχουμε δει πουθενά.

Πουθενά + ούτε

1. Οι αρμοδιότητές μου δεν τέμνονται πουθενά, ούτε με τον προπονητή, ούτε με τους παίκτες.

2. Τουρκικά

Σε ορισμένα παραδείγματα η επανάληψη της αρνητικής λέξης έχει στόχο να εντείνει την άρνηση ενώ οι πολλαπλές ρηματικές αρνήσεις αντιστοιχούν σε διαφορετικές προτάσεις. Για παράδειγμα:

(1)	<i>Biz hiç, hiç dâişünmedik, aramadık, yorulmadık, üşendik.</i>
	Εμείς, καθόλου, καθόλου σκέφτομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ, ψάχνω-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ, κουράζομαι-ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ, τεμπελιάζω--ΠΑΡ-Α'ΠΛΗΘ.
	Δεν σκεφτήκαμε καθόλου, δεν ψάξαμε, δεν κουρασθήκαμε

Ο συνδυασμός *Yok+Yok* οδηγεί σε αρνητικό νόημα. Στο (2) το *yok* μεταφράζεται ως αρνητικό μόριο *όχι* ενώ στο (3) μεταφράζεται ως υπαρκτικό κατηγορημα *δεν υπάρχουν*.

(2)	<i>Niçin? Yok canım, yok, yok! Peki, beklerim.</i>
	Γιατί; Όχι ψυχή-Α'ΚΤΗΣ, <i>όχι, όχι!</i> Καλά, περιμένω-ΕΝΕΣ-Α'ΕΝ.
	Γιατί; Όχι, καλή μου, <i>όχι, όχι!</i> Καλά, περιμένο.

(3)	<i>Yok yok o kadar param yok.</i>
	Όχι, <i>όχι</i> , τόσα χρήματα-Α'ΚΤΗΣ <i>υπάρχει</i> -ΑΡΝ.
	Όχι, <i>όχι</i> , <i>δεν έχω</i> τόσα χρήματα.

(4)	<i>Bu kararın tatbiki hiçte kolay değildi.</i>
	Αυτή απόφαση-ΓΕΝ.ΚΤΗΣ. εφαρμογή-ΚΤΗΤ.Γ'ΕΝ. καθόλου και εύκολη είναι-ΑΡΝ-ΠΑΡ.
	Δεν ήταν καθόλου (στο ελάχιστο εύκολη) η εφαρμογή αυτή της απόφασης.

Στο (5) παρατηρείται ένας από τους σπάνιους συνδυασμούς στο σώμα, αυτός του *yok+mA*. Τα παραδείγματα όπου τα συγκεκριμένα αρνητικά στοιχεία συνυπάρχουν είναι ελάχιστα.

(5)	<i>Yok, yok after shave'imî, unutmadım...</i>
	Όχι, <i>όχι</i> , <i>άφτερσείβ</i> -ΑΙΤ <i>ξεχνώ</i> -ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Όχι, <i>όχι</i> , <i>δεν ξέχασα</i> το <i>άφτερσείβ</i> μου.

(6)	<i>...çabalarını hiç ama hiç unutmadım</i>
	Προσπάθεια-ΠΛΗΘ-Γ'ΚΤΗΣ-ΑΙΤ. καθόλου μα καθόλου <i>ξεχνώ</i> -ΑΡΝ-ΠΑΡ-Α'ΕΝ-
	Δεν <i>ξέχασα</i> καθόλου μα καθόλου τις <i>προσπάθειες</i> του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Παραλειφθέντα παραδείγματα

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται ορισμένα αντιπροσωπευτικά παραδείγματα των προτάσεων που παραλείφθηκαν, τόσο στα ελληνικά όσο και στα τουρκικά. Οι λόγοι παράλειψης είναι η παρουσία επιπλέον τελεστών (ερώτηση, υπόθεση, προστακτική, μέλλοντας κτλ) εκτός αυτών της άρνησης και η μη εμφάνιση των αρνητικών στοιχείων εντός της ίδιας πρότασης.

1. Ελληνικά

- 1) *Δεν νομίζω ότι διάβασα ποτέ κάπου αλλού ορισμό που να αποδίδει την έννοια*
- 2) *Τα πρώτα χρόνια νιώσατε ποτέ αποκλεισμένη επειδή δεν υλοποιούσαν τις ιδέες σας;*
- 3) *Τον ρωτήσατε ποτέ γιατί δεν αφοσιώθηκε στην πολιτική;*
- 4) *Αν στις επόμενες μέρες δεν γίνει τίποτα, αυτό θα είναι καλό σημάδι.*
- 5) *Τίποτα δεν θα μείνει ατιμώρητο, θα δικαστούμε*
- 6) *Κι απ' ό,τι φαίνεται τίποτα δεν μπορεί να τους σταματήσει.*
- 7) *Μην ακούτε καμιά άλλη δικαιολογία!*
- 8) *Το χρηματιστήριο είναι ένα εμπόριο επιχειρηματικών προσδοκιών, ας μην αφήσουμε κανέναν να το μετατρέψει σε εμπόριο κομματικών ελπίδων*
- 9) *Κατά τύχη μπήκα στο χώρο αυτό και δεν μου προκαλεί κανένα φόβο το να μην ξαναμπώ.*
- 10) *«Μείνε εκεί, με κανέναν τρόπο μη φύγεις», επαναλαμβανόταν ως επωδός από επίσημα και ανεπίσημα...*
- 11) *Τραγούδια που εμείς οι ακροατές μπορεί και να μην ακούσουμε ποτέ.*
- 12) *Μέσα από το διάβασμα του Μπρεχτ μπορεί να μην φθάσεις πουθενά, αλλά νιώθεις ότι έχεις ανοίξει τους ορίζοντές σου.*
- 13) *Μην τυχόν και βγει από πουθενά έστω και στοιχειώδης ευθύνη της κυβέρνησης*
- 14) *Μην ακούτε τίποτα κι αφήστε τις εφημερίδες να γράφουν.*
- 15) *Θέλετε να μην ερευνάται τίποτα;*
- 16) *Δεν θα την πιάσει όμως ποτέ (δίχως εξωτερική επέμβαση), γιατί υπάρχει ηλεκτρονικός "κόφτης" στα 2.*

2. Τουρκικά

(1)	<i>Olmayacak iş değil. Bizim de aklımız, yeteneğimiz var.</i>
	Γίνομαι-APN-ΜΕΛ-ΜΕΤ δουλειά είμαι-APN-Γ'ΕΝ. Εμείς-ΓΕΝ και μυαλό-Α'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ, ικανότητα-Α'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ. υπάρχω-Γ'ΕΝ
	Δεν είναι δουλειά που δεν θα γίνει. Και μυαλό έχουμε και ικανότητα.
(2)	<i>İlk iki cümleye katılmamak mümkün değil.</i>
	Πρώτες δύο πρόταση-ΔΟΤ συμμετέχω-APN-ΑΠΑΡ δυνατόν είναι-APN-Γ'ΕΝ.
	Δεν είναι δυνατόν να μη συμφωνήσω με τις δύο πρώτες προτάσεις.
(3)	<i>Ne oldu Havuz Davası neticelenmedi değil mi daha?</i>
	Τι γίνομαι-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ Χαβούζ υπόθεση-Γ'ΚΤΗΣ ολοκληρώνω-ΠΑΘ-APN-Γ'ΕΝ είμαι-APN-Γ'ΕΝ-ΕΡΩΤ ακόμη
	Τι συνέβη; Δεν ολοκληρώθηκε η υπόθεση Χαβούζ, έτσι δεν είναι;
(4)	<i>Tarihten hiç mi ders almadınız?</i>
	Ιστορία-ΑΦΑΙΡ καθόλου ΕΡΩΤ μάθημα λαμβάνω-APN-ΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.
	Δεν μάθατε τίποτα από την ιστορία;
(5)	<i>Hiç mi yanlış yapmadınız?</i>
	Καθόλου ΕΡΩΤ λάθος κάνω-APN-ΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.
	Δεν κάνατε κανένα λάθος;
(6)	<i>Siz hiç sigarayı bırakmayı düşünmediniz mi?</i>
	Εσείς καθόλου τσιγάρο-ΑΙΤ αφήνω-ΑΠΑΡ-ΑΙΤ σκέφτομαι-APN-ΠΑΡ-Β'ΠΛΗΘ.-ΕΡΩΤ
	Εσείς δεν το σκέφτεστε καθόλου να σταματήσετε το κάπνισμα;
(7)	<i>Yazılı veya sözlü imtihanlarının olduğu hiçbir zaman hatırdan çıkarılmamalıdır.</i>
	Γραπτή ή προφορική εξέταση-Γ'ΠΛΗΘ.ΚΤΗΣ-ΓΕΝ γίνομαι-ΜΕΤ-Γ'ΚΤΗΣ. ποτέ μνήμη-ΑΦΑΙΡ βγαίνω-APN-ΠΡΕΠΕΙ-Γ'ΕΝ.
	Ποτέ δεν πρέπει να λησμονιέται ότι πρόκειται για γραπτές και προφορικές εξετάσεις.
(8)	<i>Liderimiz Başbuğ Türkeş'tir ve bu hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir.</i>
	Ηγέτης-Α'ΠΛΗΘ ΚΤΗΣ Μπασμπούγ Τουρκές είναι και αυτό ποτέ παραβλέπω-ΠΑΘ-APN-ΠΡΕΠΕΙ-Γ'ΕΝ.
	Ο αρχηγός μας είναι ο Başbuğ Türkeş κι αυτό δεν πρέπει να παραβλέπεται ποτέ.
(9)	<i>Hiçbir şey yapma, spor yap.</i>

	Κανένα πράγμα κάνω-APN-ΠΡΟΣΤ, σπορ κάνω-ΠΡΟΣΤ.
	Μην κάνεις τίποτα, μόνο σπορ.
(10)	<i>Yüzüne bakmıştı ama, hiçbir şey görmüyordu sanki.</i>
	Πρόσωπο-Γ'ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κοιτώ-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ αλλά κανένα πράγμα βλέπω-APN-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ σαν.
	Κοιτούσε στο πρόσωπο του, αλλά ήταν σαν μην έβλεπε τίποτα.
(11)	<i>Yok canım, pek bir şey yapmadım.</i>
	Όχι ψυχή-Α'ΚΤΗΣ πολλά πράγματα κάνω-APN-ΠΑΡ-Α'ΕΝ.
	Όχι καλή μου, δεν έκανα και πολλά.
(12)	<i>Yok! Daha girmedim içeriye!" diye yanıt verdi.</i>
	Όχι! Ακόμα μπαίνω-APN- ΠΑΡ-Α'ΕΝ μέσα-ΔΟΤ, απάντηση δίνω-ΠΑΡ-Γ'ΕΝ.
	«Όχι! Δεν μπήκα ακόμα μέσα!» απάντησε.
(13)	<i>Bunu hiçbir zaman sana söylemeyeceğim.</i>
	Αυτό-ΑΙΤ ποτέ εσύ-ΔΟΤ λέω-APN-ΜΕΛ-Α'ΕΝ.
	Αυτό δεν θα στο πω ποτέ.